

Gvozden Flego
o Strategiji
obrazovanja
STR.10-11

10 godina
studija i Odsjeka
za povijest
STR. 22

Janoš Terzić
o otkriću gena
za rak jetre
STR. 14-15

god VI.
broj 59.
3. studenoga
A.D. 2014.
www.unist.hr

universitas

list Sveučilišta u Splitu

HNK u Splitu
23.10.2014.

Inauguracije splitskog i zagrebačkog rektora

HNK u Zagrebu
14.10.2014.

Lanac prijenosa znanja

Iz inauguralnoga govora rektora Šimuna Anđelinovića

U trenutku preuzimanja funkcije rektora i tereta lanca znanja koje iz godine u godinu moramo prenositi novim generacijama, postavljam brojna pitanja. Koja je sudbina splitskog Sveučilišta? Što smo do sada učinili? Kojim putem krenuti? Kakva je moja uloga i mojih suradnika? Hoćemo li uspjeti? Prošlo stoljeće i današnje vrijeme je vrijeme afirmacije mnogih struka i znanstvenih disciplina, stoljeće specijalizacije u kojem su se kilometrima odvojile pojedine znanosti. Razvile su vlastite jezike, termine i samozadovoljno uživaju u svojim carstvima. Može se govoriti o tolikoj duhovnoj udaljenosti da se radi o pravim duhovnim feudima koji se brane propisima, komorama, certifikatima i na kraju brendovima.

Na mjestu dodira vode se bitke za prevlast, a interdisciplinarnost teško zaživljava u praksi. Društvo je duboko podijeljeno, s jedne strane je kultura, s druge znanost, s treće strane gospodarstvo, a iznad svih je politika. Dijalog znanosti i društva je prekinut.

Politika nedovoljno primjenjuje znanstvena dostignuća i sporo ih koristi za razvoj društva. Stari Grci, duhovni preci zapadne civilizacije, nisu težili praksu prilagoditi teoriji, nego naprotiv, teoriju shvatiti kao najviše ostvarenje prave prakse.

Osloboditi kreativnu energiju studenata

Taj početak znanosti je put u budućnost i nalog da ponovno dosegemo harmoniju znanosti i duhovnog bića našeg društva. Duhovni svijet jednog naroda nije puki zbroj kulturnih dobara, znanja i znanstvenih radova, već je to kolijevka u kojoj se odgajaju najbolje vrline, najbolji ljudi. Takav duhovni svijet daje snagu, daje polet društvu da se bez straha suoči s izazovima vremena u kojem živimo. U ovom svjetlu treba shvatiti borbu Sveučilišta za autonomijom, autonomijom koja ne smije značiti bijeg od obaveza, već borbu za znanost, za jednostavnost, za skromnost, za bližnjega i za budućnost.

Za vodstvo Sveučilišta i za sve dekane to je obaveza da istupe hrabro i snažno, da povedu svoje suradnike i studente na put bez kompromisa, na put odricanja i rada. Vodstvo sveučilišta treba osloboditi kreativnu energiju svojih studenata i iznalaziti načine za odabir najboljih. Studenti i profesori svojim primjerom trebaju marširati na čelu znajući da su neporaženi samo oni koji se nikad nisu borili.

Sveučilište mora kao pastir brinuti o razvoju znanosti, ali i o sudbini svog naroda koji treba pomagati i snažiti. Znanost kroz sveučilište treba postati oblikujuća snaga društva, a ne zatvorena u laboratorijima i kampusima. Pri tome se treba osloboditi iluzije da će se ovo dogoditi lako ili igrom slučaja.

Nedjeljivost nastavne, znanstvene i umjetničke kreacije

Često se pitamo koliko volimo ovaj grad, županiju, Sveučilište u Splitu, našu domovinu. Odgovor je dao Pascal "Kad ne volite previše, ne volite dovoljno". Upravo ta iskrena ljubav pokreće mene i moje suradnike da uz vašu podršku i pomoć izvršimo temeljite promjene. Promjene koje će Sveučilištu dati ulogu lidera u inovacijama u društvenom i znanstvenom svijetu.

Promjene koje će najnovije spoznaje dovesti u praksu i tako otvoriti prostor mladima, njihovu zapošljavanju u kreativnim tehnologijama.

Moje pogled u budućnost Sveučilišta počiva na iskustvu nedjeljivosti nastavne, znanstvene i umjetničke kreacije uobličene u ideal homo univerzalisa koji je iznjedrio najvažnije civilizacijske dosege čovječanstva na kojima se temelji cijelo suvremeno društvo. Stoga je Sveučilište, u čijem se krilu znanost, umjetnost i prenošenje znanja stvaralački prožimaju, takoreći oplemenitelj društva koji svoju snagu crpi iz kompetentnosti svojih djelatnika i nadolazeće snage studenata.

Moje osnovni pokretački motiv, kao intelektualca, domoljuba, građanina, profesora i rektora jest da se Sveučilište u Splitu duboko integrira s lokalnom zajednicom i postane perjanicom razvoja južne Hrvatske, prepoznatljivom u europskim okvirima.

Nastavak na str. 4.

sveučilišni život

IRO - za poboljšanje studentskog standarda

Sustav u kojem svi studenti dobivaju jednak nije pravedan, jer tako dobivaju i oni kojima potpora ne treba

U sklopu jubilar-nog, 10. sajma stipendi-ja 14. listopada održan je okrugli stol na temu: „Povećanje dostupnosti visokog obrazovanja kroz studentske potpore - ostvarivanje cilja iz nove Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije“. Sudjelovali su mr. sc. **Ninoslav Šćukanec**, izvršni direktor IRO-a, **Luka Juroš**, načelnik Sektora za poslovanje visokih učilišta i studentski standard MZOŠ-a, te **Deniza Drusany**, voditeljica Centra za savjetovanje i podršku studentima Sveučilišta u Zagrebu.

Nepravedne studentske potpore

Institut za razvoj obrazovanja od svog osnutka zalaže za poboljšanje studentskog standarda u Hrvatskoj, a to pokušava postići izradom relevantnih istraživanja i zagovaračkim aktivnostima u javnosti i politici. Direktor IRO-a Ninoslav Šćukanec na skupu je predstavio rezultate istraživanja Eurostudent i ACCESS o socijalnoj dimenziji visokog obrazovanja. Podaci pokazuju da su u hrvatskom visokom obrazovanju još uvijek podzastupljeni studenti slabijeg socioekonomskog statusa. Uz to, neke specifične grupe studenata imaju veće financijsko opterećenje od ostalih - izvanredni studenti, studenti stručnih studija, studenti-roditelji i studenti s invaliditetom.

Ukupni godišnji troškovi studiranja u Hrvatskoj iznose oko 31.500 kuna, uključujući školarine i životne troškove. Velika se većina studenata u istraživanju Eurostudent izjasnila da su u pokrivanju troškova studija ovisni o svojim obiteljima, a studenti nižeg socioekonomskog statusa mnogo češće moraju raditi uz studij, što negativno utječe na njihove akademske rezultate.

Glavna karakteristika studentskih potpora u Hrvatskoj je da su one uglavnom neizravnog tipa – odnose se na subvencije smještaja, prehrane i prijevoza te povoljni porezni tretman za studentske poslove. Stipendije u Hrvatskoj prima nešto više od 20% studenata, od čega su 6% državne, a ostatak većinom one iz jedinica lokalne samouprave. Zasad ne postoji sustav držav-

no subvencioniranih studentskih kredita. Od ukupnih sredstava za znanost i visoko obrazovanje tek 10% se izdvaja za stipendije dok je europski prosjek između 16 i 20%. Uočen je zaokret u kriterijima dodjele stipendija – sve više stipendija dodjeljuje se siromašnijim studentima

dok je do sada primarni kriterij bila izvrsnost u školovanju.

Protiv univerzalnih subvencija

U Hrvatskoj je svim studentima omogućena subvencionirana prehrana preko studentske iskaznice, 'iksice'. U IRO-u smatraju da je ovakav sustav nepravedan jer subvencioniranu prehranu na taj način dobivaju i oni koji je po svom socioekonomskom statusu ne trebaju. Upravo u tome postoji prilika za uštedu i pravednije preusmjerenje toga novca studentima kojima je potrebniji.

Jedna od preporuka je i da studentske potpore trebaju biti dostupne svim studentima, pa tako i onima s izvanrednih studija, što do sada nije bio slučaj. Primijećeno je da je većina izvanrednih studenata te studije upisala jer nisu uspjeli upisati redovne, a čime su izgubili i mogućnost za potpore pa su zakinuti dvostruko. Zbog svega toga IRO preporučuje da studentske potpore u bitno većem postotku preko stipendija trebaju postati izravne. Te bi stipendije trebale pokrivati stvarne troškove studentskog života, a ne samo njihov manji dio kao dosad. Zalažu se i za stvaranje nacionalnog sustava povoljnog studentskog kreditiranja. Sustav financijskih potpora trebao bi se temeljiti na kriterijima socioekonomskog statusa i načelima pravednosti. Napravljena je i okvirna procjena implikacija njihovih preporuka. Svjesni su da je u ovom trenutku nemoguće ostvarenje svih njihovih preporuka, ali ističu da bi se uz minimalan rast javnih izdvajanja i pravedniju raspodjelu moglo napraviti puno.

„Zadovoljni smo najviše činjenicom da je većina preporuka koje smo ovdje iznijeli uključena u novu strategiju znanosti, obrazovanja i tehnologije koja bi trebala uskoro biti usvojena“, poentirao je Šćukanec.

IVAN PERKOV

IN MEMORIAM

Neli Tomić Plazibat
1954. - 2014.

Ožalošćena obitelji, kolegice i kolege, dragi prijatelji! Dopustite mi par riječi spomena na ovom tužnom oproštaju od prof. dr. sc. Neli Tomić Plazibat u ime kolega i studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu.

Sve nas je duboko potresla iznenadna smrt prof. dr. sc. Neli Tomić Plazibat, naše drage Neli. Ni slutili nismo da je kraj jednog iznimnog života tako blizu, u što nas je uvjeravao i njezin optimizam, radna energija i pozhrtvovnost prema Fakultetu i obitelji. Ipak, umorno srce nije izdržalo. I ona sama nije vjerovala da dugotrajna bolest može imati tragične posljedice. Zadnje riječi koje sam čuo od nje bile su: „Proći će ovo samo od sebe čim dođem doma.“ Nisam vjerovao. U tom uvjerenju nije obraćala pozornost na jasne upute liječnika ni ranije znakove da mora promijeniti način života. Početi poštovati znakove svoga tijela. Nažalost, do zadnjeg trenutka to nije željela prihvatiti. Posljednjeg dana morao sam joj „narediti“ da je odvedu u bolnicu, ali ona je neizmerno željela svome domu. Nije željela ostati u bolnici unatoč savjetima liječnika. Ostaje nam da dvojimo da li je bježala od sudbine i uvjeravala sebe i druge da će to sve proći samo od sebe ili je slutila što dolazi želeći zadnje trenutke provesti s najmilijima. Bila je odlučna žena koja je uvijek znala što hoće, osim kada je u pitanju bilo njezino vlastito zdravlje. I obitelj, i Fakultet, i Škola i mnogo drugog u čemu se neprestano dokazivala bilo joj je ispred osobnog zdravlja.

Prof. dr. sc. Neli Tomić Plazibat, redovitu profesoricu u trajnom zvanju, znanstvenu savjetnicu, pamtit ćemo kao iznimnu intelektualku, profesoricu koja je u znanstvenom i nastavnom području postigla sve što sveučilišni profesor može postići. Izučavala je i predavala matematiku mnogim generacijama studenata, posebno povezujući matematiku i ekonomiju. Njezin matematski izoštreni um brzo je uočavao i nije dopuštao nesuvisla naklapanja. Uvijek je jasno zastupala čista rješenja različitih problema unoseći svoj temperament ako argumenti nisu bili dovoljni.

Uza sve obveze na Fakultetu, ona je tražila nova područja dokazivanja. Njezin nemirni duh neprestano je tražio prostor da promisli i ponudi nešto dobro sve do

dana kad ju je iznenadna smrt prekinula u njenim nastojanjima. Iza nje ostaju nezavršeni poslovi, ali joj poručujem da to nije važno, nije ni trebalo biti važno. Iza nje ostaje shrvana obitelj koja bi sve zanemarila samo da je još s njima. Trag njege iznimne osobnosti ostat će duboko utisnut u sjećanje njenih kolega s Fakulteta, generacija studenata kojima je bila profesor i mentor te nas koji smo bili više od kolega, nas, njenih bliskih prijatelja. Draga Neli, osobno ti dugujem i moju sveučilišnu karijeru jer me je jedan naš slučajni susret usmjerio na Ekonomski fakultet. No moram ti nešto poručiti i kao Garo, a ne kao dekan. Znamo se dulje nego bilo tko drugi na Fakultetu. Davnih gimnazijskih dana povezala nas je sklonost matematici i fizici. Kasnije nas je povezao jedan divan čovjek, tvoj budući suprug i moj profesor fizike. On je bio mnogo više od gimnazijskog profesora, postao mi je prijatelj i to prijateljstvo, obogaćeno uzajamnim poštovanjem, i danas traje. Poručujem ti da na mene može uvijek računati. Dragi Ivo, Majo i Ivane, poštovani članovi obitelji, molim vas da u moje ime i ime svih zaposlenika i studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu primite iskaze duboke sućuti u boli koja vas je zadesila odlaskom drage i voljene Neli, supruge i majke. Duboka sućut i maloj Ani kojoj nitko neće moći nadoknaditi nedoživljenu ljubav bake.

Draga Neli, u dubokoj tuži se opraštamo od tebe i ispraćamo te na put koji nitko ne može izbjeći. Neka ti je vječna hvala i slava!

IZ NADGROBNE RUEČI DEKANA ŽELJKA GARAČE

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET RASPIŠUJE

NATJEČAJ

- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta ili više, za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, grana biofizika i medicinska biofizika, za 45% od punog radnog vremena. Pristupnici moraju ispunjavati opće uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13), i uvjete iz Odluke Rektororskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti. Pristupnici uz prijavu prilažu: životopis, dokaz o državljanstvu, a strani državljani dužni su priložiti i dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (napredna razina), dokaze o ispunjavanju propisanih uvjeta, bibliografiju te podatke o znanstvenoj, nastavnoj i stručnoj djelatnosti (životopis te bibliografiju s podacima o znanstvenoj, nastavnoj i stručnoj djelatnosti, potrebno je dostaviti i na CD-u). Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split. Na natječaj se mogu prijaviti osobe oba spola. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Dr. sc. Branka Ramljak izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u trajnom zvanju za područje društvenih znanosti, znanstveno polje ekonomija, znanstvena grana računovodstvo.

Dr. sc. Ivica Grković izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju za znanstveno područje biomedicina i zdravstvo, polje temeljne medicinske znanosti, grana anatomija.

Dr. sc. Irena Drmić Hofman izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice za područje biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana genetika, genomika i proteomika čovjeka.

Dr. sc. Silvia Tomić izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice (prvi izbor – naslovno zvanje) za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika, grana biofizika i medicinska fizika.

Dr. sc. Ante Bilušić izabran je za dekana Prirodoslovno-matematičkog fakulteta za mandatno razdoblje od dvije akademske godine i to 2014./2015. i 2015./2016.

Dr. sc. Marijana Bartulović izabrana je za v.d. pročelnice Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti za mandatno razdoblje od 10. 2014. do 3. 2015.

Penn State University i Sveučilište u Splitu unapređuju suradnju

Ideja je pokretanje zajedničkog doktorskog studija, razmjena studenata i nastavnika, e-learning, suradnja na istraživačkim projektima, naročito na području tehničkih znanosti

PIŠE: **MAJA PEJKOVIĆ-KAČANSKI**

Dragan Primorac, Michael Adewumi, Šimun Anđelinović i Alen Soldo

Prof. dr. Michael Adewumi, prorektor za međunarodnu suradnju Sveučilišta Penn State, jednog od najvećih i najutjecajnijih u Americi, s prof. dr. Draganom Primorcem posjetio je 28. listopada Sveučilište u Splitu. Primili su ih rektor prof. dr. sc. Šimun Anđelinović i prorektor prof. dr. sc. Alen Soldo.

Želimo da Sveučilište u Splitu bude naš strateški partner. To će omogućiti veću studentsku razmjenu, prvostupnici u Splitu mogli bi upisati magisterij na Pen Stateu, a želimo pokrenuti i zajednički doktorski studij – rekao je za Universitas prorektor Michael Adewumi.

Među dvanaest njihovih strateških centara iz Južne Koreje, Kine, Južnoafričke Republike i drugih, naći će se i Splitsko sveučilište, koje već surađuje sa sveučilištem Penn State. Prije tri godine s tim je sveučilištem splitska Forenzika potpisala ugovor o suradnji na temelju kojeg su već održana dva skupa.

– Osim toga, tri američka studen-

ta boravila su u Hrvatskoj radeći na iskapanjima kostiju iz Drugog svjetskog rata i na istraživanjima podrijetla skeletnih ostataka iz ranog srednjeg vijeka. Zanimljivo je da su ti studenti poslije dobili posao u FBI-u i Institutu američke vojske – otkriva prof. dr. Dragan Primorac.

Ideja je, naglašava prorektor Michael Adewumi, da Hrvatska uđe u obitelj strateških partnera Sveučilišta Penn State, a cilj je međusobno jačanje suradnje, naročito na području tehničkih znanosti. Stoga je prorektor Adewumi razgovarao i s dekanima FGAG-a, FESB-a i Pravnog fakulteta.

Suradnja na istraživačkim projektima

Prorektor Alen Soldo najavio je što žurnije osnivanje posebne radne grupe koja će raditi na konkretnim projektima, a jedan od oblika suradnje ostvarit će se na području e-learninga, odnosno akreditiranim kolegijima na daljinu. Naime, Sveučilište Penn State lider je i u e-learningu.

Osim pokretanja zajedničkog doktorskog studija, na temelju razmjene nastavnika razvila bi se i suradnja na istraživačkim projektima.

– Dio suradnje odnosit će se i na područje inovacija. Jedna od ključnih stvari je kako znanje pretočiti u inovacije, spin-off i start-up kompanije. Jedini način za uspjeh je da znanje postane proizvod. Upravo Sveučilište Penn State ima jedan od najboljih modela za razvoj na znanju utemeljenih tvrtki – naglašava prof. dr. Primorac.

Nije nevažno napomenuti kako na Sveučilištu Penn State studira više od 100 tisuća studenata, pa je važno iskoristiti činjenicu da jedno od najmoćnijih sveučilišta u svijetu pokazuje interes za strateškim partnerstvom sa Sveučilištem u Splitu, čije je vodstvo shvatilo da se znanje jednostavno mora komercijalizirati. Tako će na najbolji mogući način pomoći gospodarstvu Splita, Splitsko-dalmatinske županije i cijele Hrvatske.

Predsjednik Josipović na Sveučilištu

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović na splitskom je Sveučilištu 6. listopada posjetio novoizabranog rektora Šimuna Anđelinovića te razgledao zgradu studentskog doma i studentskog centra na Kampusu, a potom održao sastanak s vodstvom Sveučilišta i studentima. Tri tjedna kasnije, Predsjednik je na Umjetničkoj akademiji u Splitu predavanje pod nazivom „Glazba i politika“. Dekan Umjetničke akademije red. prof. Mateo Perasović je u pozdravnoj riječi istaknuo kako Ivo Josipović iskustveno povezuje područja glazbe i politike, jer je uz svoju funkciju predsjednika on nagrađivani skladatelj i vrstan znanstvenik u području prava. U svom izlaganju predsjednik Josipović je kazao kako je važna uloga glazbe u našem društvu, kao i njen odnos prema politici. - Glazba je ogledalo društva. Ona može biti simbol nacionalnog identiteta, u tom smi-

slu himne država imaju posebno mjesto – rekao je predsjednik Josipović, osvrnuvši se pri tom i na brojne političare koji su bili i glazbenici i/ili ljubitelji glazbe, od kralja Davida preko Fridrika II. Velikog do Jana Padrewskog, do primjera u novijoj povijesti – Mahatme Gandhija, Billa Clintona i Vladimira Putina. Dotaknuo se i uloge glazbe od ratova prvih ljudi do onih suvremenih te je naveo i zajedničke vrline ova dva naizgled nespojiva područja – slušanje kao preduvjet uspjeha, oboje nude kreativnost i viziju, traže komunikaciju s publikom i razumijevanje složenih situacija, iziskuju organizacijske sposobnosti te ravnotežu između slobode i discipline. U duplom ispunjenoj velikoj dvorani Umjetničke akademije na tvrđavi Gripe uz brojne građne te studente, profesore i dekane Splitskog sveučilišta, predavanju su nazočili i prorektori Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Branko Matulić, prof. dr. sc. Rosanda Mulić i prof. dr. sc. Alen Soldo. **F.B.**

sveučilišni život

SVEUČILIŠTE U SPLITU Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije raspisuje NATJEČAJ

I. za upis studenata na poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij Građevinarstvo.

Uvjeti za upis

Pravo upisa imaju osobe:

- koje su završile diplomski ili dodiplomski studij* u području tehničkih ili prirodnih znanosti;
- koje su stekle magisterij znanosti iz odgovarajućih znanstvenih polja;
- koje su odslušale poslijediplomski studij za stjecanje znanstvenog stupnja magistra – znanosti iz odgovarajućih znanstvenih polja, položile sve ispite, a nisu obranile magistarski rad.

Upisna kvota za ovaj natječaj je 20 studenata.

Pristupnik/ca u pismu namjere iskazuje svoj interes za područje istraživanja. Ukoliko je interes za određeno područje istraživanja veći od mentorskog kapaciteta studija ili se prijavi veći broj studenata od upisne kvote odabir pristupnika/ca će se vršiti temeljem uspješnosti na prethodnim studijima ili razredbenim ispitom.

Za pristupnike/ce koji nemaju odgovarajuća znanja, vještine i kompetencije za nastavak obrazovanja na Poslijediplomskom sveučilišnom studiju građevinarstva utvrdit će se razina, obujam (ECTS bodovi) i profil znanja, vještina i kompetencija koje nužno moraju steći.

Pristupnici sa završenim magisterijem znanosti iz točke 2. se upisuju bez razredbenog postupka i izvan upisnih kvota, sukladno članku 9. Pravilnika za poslijediplomski sveučilišni doktorski studij.

Za pristupnike/ce iz točke 2. i 3. provest će se postupak priznavanja razine, obujma (ECTS bodovi) i profila znanja, vještina i kompetencija stečenih na poslijediplomskom znanstvenom studiju.

Trajanje studija:

– studij u punome radnom vremenu u pravilu traje od tri do četiri godine, a iz opravdanih razloga o kojima odlučuje Fakultetsko vijeće, može se, uz obrazloženje, produžiti do šest godina. Studij s pola radnog vremena traje šest godina, a iz opravdanih razloga, o kojima odlučuje Fakultetsko vijeće, može se, uz obrazloženje, produžiti do osam godina.

Pristupnik/ca mora priložiti obavijest o odabiru oblika studiranja.

Završetkom poslijediplomskog sveučilišnog (doktorskog) studija Građevinarstvo student stječe najmanje 240 ECTS bodova. Završetkom studija stječe se akademski stupanj doktora znanosti (dr. sc.) u području tehničkih znanosti, polje građevinarstvo i druge temeljne tehničke znanosti.

Cijena studija:

Ukupna cijena studiranja u puno radnom vremenu iznosi 48.000,00 kuna.

Ukupna cijena studiranja s pola radnog vremena iznosi 60.000,00 kuna.

Za studente kojima je priznat dio ishoda učenja, odnosno studijskih obveza, cijena studija utvrđuje se proporcionalno preostalim obvezama.

Uz prijavu za natječaj za upis treba priložiti:

- pismo namjere,
- isprave o završenim prethodnim studijima,
- prijepis ocjena na završenom diplomskom ili dodiplomskom studiju*,
- tri preporuke znanstvenika koji poznaju dosadašnji rad pristupnika/ce,
- pristupnici/ce iz točke 2 i 3 prijepis ocjena i studijski program sa sadržajem položenih predmeta na poslijediplomskom znanstvenom studiju,
- pismenu izjavu pristupnika/ce da će snositi troškove studija.

Natječaj je otvoren do 1. prosinca 2014. godine

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola.

Prijave za natječaj se predaju u Službi protokola Fakulteta ili preporučeno poštom uz naznaku »Prijava za upis na poslijediplomski sveučilišni doktorski studij«.

Informacije i detalji o studijskom programu se mogu naći na <https://www.gradst.hr/te> u studentskoj referadi: Ivana Blagać

tel. + 385 21 303 375; e-mail: ivana.blagaic@gradst.hr

i kod voditelja studija: Izv. prof. dr. sc. Hrvoje Gotovac

tel. + 385 21 303 354; e-mail: hgotovac@gradst.hr

II.

– za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docent i odgovarajuće radno mjesto za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Arhitektura i urbanizam

– za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docent i odgovarajuće radno mjesto za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Građevinarstvo

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola.

Prijave pod II. se podnose tajništvu Fakulteta osobno ili poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja, na adresu: Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, Ulica Matice hrvatske 15, s naznakom – za natječaj.

Pristupnici pod II. su dužni ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11 i 94/13), a uz prijavu na natječaj treba u 2 primjerka priložiti:

- životopis
- presliku diplome
- presliku domovnice
- opis nastavne i stručne djelatnosti
- popis znanstvenih i stručnih radova

Osobe koje podnesu nepotpune i nepravodobne prijave ne smatraju se kandidatima prijavljenim na natječaj.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

MEDICINSKI FAKULTET

raspisuje

NATJEČAJ ZA IZBOR

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju naslovnog docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana neurologija u Katedri za neurologiju

2. jednog suradnika u suradničkom zvanju naslovnog poslijedoktoranda za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana infektologija u Katedri za infektologiju.

Pristupnici trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13) te Pravilnikom o uvjetima i postupku izbora u zvanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu (veljača 2014.).

Potrebna dokumentacija i dokazi koje je potrebno priložiti za izbor u određeno zvanje objavljeni su na mrežnoj adresi Povjerenstva za kadrove (<http://www.mefst.hr/kadrovi>).

Na oglašena radna mjesta mogu se javiti osobe oba spola.

Rok natječaja je 30 dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Prijave se podnose poštom na adresu:

SVEUČILIŠTE U SPLITU, MEDICINSKI FAKULTET

Šoltanska 2, 21000 Split

Zahvale, čestitke, poticaji

“Inauguracija rektora Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimuna Anđelinovića održana je na svečanoj sjednici Senata u Hrvatskome narodnom kazalištu u Splitu, 23. listopada 2014.

Pozdravnim govorima skupu su se obratili prof. dr. sc. Roko Andričević, zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta, prof. dr. sc. Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, prof. dr. sc. don Nediljko Ante Ančić, pastoralni vikar i izaslanik nadbiskupa Marina Barišića, Zlatko Ževrnja, splitsko-dalmatinski župan te Ivo Baldasar, gradonačelnik Splita.

Prije predaje insignija Sveučilišta u Splitu novom rektoru prof. dr. sc. Šimunu Anđelinoviću, rektor emeritus prof. dr. sc. Ivan Pavić u svom govoru zahvalio je svojim suradnicima te čestitao i zaželio sreću svom nasljedniku:

„... U prvom redu želim zahvaliti svima koji su mi pomagali u dvanaestogodišnjem obavljanju vrlo odgovorne i zahtjevne službe. Nažalost, ovdje poimenice mogu istaknuti samo najbliže suradnike, prorektore, počevši od prerano preminulog profesora Igora Zanchia, preko Željka Duića, Bernardina Peroša, Željka Domazeta i Šimuna Anđelinovića, do profesora Roka Andričevića, Dragana Bolanče, Tomislava Kilića i profesorice Branke Ramljak, s kojima sam završio svoj rektorski mandat. Nezaobilazna je bila uloga čelnika sastavnica i članova Senata. Uživali smo podršku i pomoć lokalne zajednice, na čelu sa županima i gradonačelnicima. Naš su rad pratili i na razne su nam načine pomagale vojne i crkvene vlasti. Bio bih nepravedan kada ne bih u ovoj prigodi spomenuo Vladu RH i naše resorno Ministarstvo. Pamtim zalaganje i podršku koju su nam pružili mnogi ministri, a osobito zahvalnost za sve što su učinili za naše Sveučilište dugujemo ministrima Hrvoju Kraljeviću, Gvozdenu Flegi, Draganu Primorcu, Radovanu Fuchsu, Željku Jovanoviću i aktualnom ministru Vedranu Mornaru. Svi oni, ali i mnogi drugi, pomogli su nam da u jednom relativno kratkom vremenu ne samo razvijemo Sveučilište do gornjih granica njegova programskog i prostornog rasta, nego i da ga zauvijek izvučemo iz provincijalne zabiti... Ne pada mi na pamet kazati da se nije moglo više, da se nije moglo drugačije. No upravo bih stoga želio poručiti, rektoru Anđelinoviću, kojem ću za koji trenutak predati rektorski lanac, i njegovu prorektorskom timu, da moraju ustrajati na vlastitim idejama i ambicijama, nadajući se da će tako učiniti najviše u odnosu na to koliko će im vrijeme i okolnosti dopustiti.”

U cilju jačanja suradnje s lokalnom zajednicom, na jučerašnjoj inauguraciji rektor Anđelinović je potpisao ugovor o suradnji sa splitsko-dalmatinskim županom Zlatkom Ževrnjom. U umjetničkom dijelu programa sudjelovali su orkestar Umjetničke akademije u Splitu pod ravnanjem izv. prof. Harija Zlodre te Mješoviti zbor Umjetničke akademije u Splitu i Gradski zbor „Brodosplit“ kojima je ravnao red. prof. Vlado Sunko.

(univ)

Lanac prijenosa znanja

Iz inauguralnoga govora rektora Šimuna Anđelinovića

Nastavak sa stranice 1

Druga strana istoga procesa je funkcionalna integracija Sveučilišta: kao što se sveučilište mora otvoriti prema vlastitoj sredini, tako se i pojedine sastavnice, objedinjujući resurse i koordinirajući nastavne i znanstvene procese - bez gubitka vlastite samostalnosti! - otvaraju i međusobno, i prema Sveučilištu.

Korijeni u baštini

Bez baštine bismo još bili barbari. Baština je ta koja nam s ramena divova omogućuje današnje vidike. Ne radi se, jasno, samo o divovima: zahvalnost dugujemo svima koji su u prošlosti pridonijeli životu i snazi nas današnjih. Sveučilište se mora ukorijeniti u zajedničku baštinu – duhovnu, materijal-

nu i kulturnu. A grad Split kao vrelo hrvatske povijesti i prema svojim građanima studentima i prema svojoj domovini ima odgovornost postati sveučilišna sredina prepoznatljiva među europskim sveučilišnim divovima. Svjesni i snaga i slabosti, opredijeljeni smo usvojiti ključne europske razvojne odrednice i kriterije bez straha od gubitka vlastitog identiteta, s osloncem na najvrjedniji dar baštine, vlastiti, hrvatski jezik kojemu će povećanjem studijskih programa što se izvede i na engleskom, značenje sve više rasti. Kao i značenje ne samo znanstvene, kulturne i duhovne, već i gospodarske uloge društveno-humanističkog područja.

Sidro u sutrašnjici

Svaka ljudska inicijativa propast će bez znanja. Svako

Zahvale

Zahvalio bih svima vama koji ste došli podržati mene i moje suradnike, a time i Sveučilište u Splitu, u trenutku stupanja na ovu časnu dužnost. Bit ćemo slobodni tražiti vašu pomoć i suradnju. Zahvalio bih prof. Draganu Ljutiću na akademski dostojanstvenoj kampanji. Zahvalio bih Senatu Sveučilišta u Splitu koji nas je izabrao i podržao naš program rada. Zahvalio bih svim studentima, profesorima i uposlenicima Sveučilišta u Splitu. Zahvalio bih KBC-u Split, sanacijskom upravitelju Kolji Poljaku i njegovim najbližim suradnicima na podršci i razumijevanju kako u stručnom smislu, tako i onom ljudskom. Zahvalio bih Zavodu za patologiju sudsku medicinu i citologiju i svim zaposlenicima gdje sam stručno i znanstveno stasao.

Ponosan sam na sve što smo zajedno napravili da bi ova institucija svijetlila najljepšim stručnim, znanstvenim i nastavnim svjetlom. Ove institucije rasle su upravo na simbiozi Medicinskog fakulteta i KBC-a što spaja stručni i znanstveni rad. Zahvalio bih svojim kolegama s Forenzike, jedinog studiju ove vrste u Hrvatskoj. Zahvalio bih svim nastavnim bazama splitskog Sveučilišta te brojnim prisutnim uzvanicima i čelnicima naših budućih nastavnih baza s kojima ćemo plodno surađivati u nastavi i znanosti. Zahvaljujem županu, gospodinu Zlatku Ževrnji i svim gradonačelnicima, a posebno gradonačelniku Splita, gospodinu Ivi Baldasaru. Dopustite mi da na kraju, ali ne i na posljednjemu mjestu, zahvalim i cijeloj mojoj obitelji.

Živi temelji našeg Sveučilišta

Iz riječi Branka Matulića, prorektora za kulturu i umjetnost

Na čemu počivaju temelji našeg Sveučilišta? Jesmo li premladi da bismo imali hrabrosti jedriti ovim nemirnim morem današnjice? Uvjereni smo, baš naprotiv. Stoljetna snaga i baština naših predaka daju nam ohrabrenje i podstrek. Stoga, osvrnimo se prema njima i zapitajmo se:

Što bi o današnjem danu zapisao Toma Arhidakon? Je li ovo značajan događaj za splitsku komunu? Zar bi izrazio negodovanje što imamo studij povijesti i što kritički promišljamo sadašnjost?

Ne vjerujemo da bi se dični Marko Marulić ustručavao danas biti ovdje. Zar ne baštinimo njegov vrhunski, radom i znanjem stečeni intelektualni i duhovni ugled u Europi? Zar nismo dužni čuvati i unaprjeđivati to na-

sljede? Bi li Begović, Botić, Ujević, Petrasov Marović, Ivanišević..., danas bili djelatnici Filozofskog fakulteta u Splitu?

Kako zanemariti brojne pregaoce kroz stoljeća, poput biskupa Marka Kalogjere utemeljitelja suvremenog bogoštovlja, don Frane Bulića i don Lovre Katića koji su dali obol razvoju arheološke znanosti i stvorili preduvjete za osnivanje humanističkih studija? Zar konzervatorstvo Vicka Andrića u Dioklecijanovoj palači nije uzor njegovim suvremenim sljedbenicima na ovom Sveučilištu?

Kako naše studente uvjeriti da “Ribanje i ribarsko prigovaranje” Petra Hektorovića nema baš nikakvu poveznicu s našim studijima mora? Zar Pomorski fakultet nije sljednik Statuta Bra-

Novi prorektori

U našem mandatu Sveučilište će se boriti sa sve jačom konkurencijom i sve manjim sredstvima. Stoga moramo jačati znanstvenu infrastrukturu, i vlastitu i strukturu svoje lokalne, izvansveučilišne okoline, projektno je vezujući uz naš svakodnevni rad. Sveučilište ćemo znanstveno jačati, međunarodno kvalitetnije pozicionirati i čvrsto vezati uz gospodarstvo kroz zajedničke projekte, studijske programe, cjeloživotnu edukaciju uključujući gospodarstvenike u edukacijski proces. U području kulture i umjetnosti Sveučilište treba zauzeti lidersku ulogu jer kulturno-umjetnički projekti bitno ubrzavaju gospodarski razvoj. Polazeći od takve procjene prioriteta, opredijelio sam se za prorektore: prof. dr. Rosandu Mulić, od koje ću tražiti da ustroji sve studije i dio službe rektorata; prof. dr. Branka Matulića da svoje talente upregne u kvalitetu i kulturu sveučilišta. Kao pravi Braćanin zadužen je i za novac pa vam je bolje ne pitati ni kune; za prof. dr. Marka Rosića da brine o logistici i informatici te optimalizaciji svih procesa na Sveučilištu; prof. dr. Alena Soldu koji će razvijati znanost i međunarodnu suradnju i prof. dr. Borisa Maleša koji treba brinuti o ništa manje nego 20.000 studenata, njihovu standardu i studentskom sportu.

Dosadašnji rektori

U ovoj prilici moramo se sjetiti svih dosadašnjih rektora našega Sveučilišta. Među živima više nisu petorica njih: prvi naš rektor Dinko Foretić, profesor zadarske Filozofije, rektorsku je dužnost obnašao od 1974. do 1978., fesbovac Anton Afrić koji je rektorom bio od 1980. do 1982., profesor na Pravu Ivo Borković, rektor od 1982. do 1984., drugi rektor s FESB-a, Milojko Čišić, koji je na rektorskoj dužnosti bio od 1984. do 1986., Ivo Lipanović s Kemijsko-tehnološkog fakulteta u mandatnom razdoblju od 1987. do 1989. i Josip Lovrić, rektor Sveučilišta u Splitu od 1988. do 1992. Slava im! Među nama su ekonomist Pave Domančić, rektor od 1978. do 1980., Petar Slapničar, koji je Sveučilište vodio od 1994. do 1998., povjesničar umjetnosti Ivo Babić koji nas je između 1998. i 2002. uveo u novi milenij te moj prethodnik Ivan Pavić koji je na čelu našega Sveučilišta bio nenadmašnih 12 godina, od 2002. do ove, 2014. Njih, molim vas, pozdravimo pljeskom! Zahvaljujući na dobrim željama rektora emeritusa Ivana Pavića, želim istaknuti da ću i u pogledu kontinuiteta i inovacija, kao i u svemu, težiti ravnoteži kako bi Sveučilište u Splitu, drugo po veličini u Hrvatskoj, sa svojih 12 fakulteta, četiri odjela i suradničkih ustanova te s više od 20 tisuće studenata postalo jednom od ključnih institucija u regiji.

znanje je uzaludno osim uz rad sa žarom i ljubavi za druge. Efikasnost traži cjelovit pristup, i glavna odrednica našeg programa je upravo stvaranje cjelovitog procesa. Student kroz znanost i struku treba doći do vještina i praktično upotrebljivog znanja, a kroz program samozapošljavanja do kvalitetnih radnih mjesta utemeljenih na znanju.

Preduvjet svemu tome je nova razvojna strategija na ovim osnovama:

- Nastava kao temelj i svrha, početak i završetak svih procesa na razini sveučilišta. Razvojem studijskih programa svih razina treba podići kvalitetu studiranja.
- Suradnja s lokalnom zajednicom uz jače uključivanje znanosti i struke kroz program *Demos* u rješavanju infrastrukture i razvojnih projekata.
- Postakademsko zapošljavanje studenata kroz jačanje upravljačkih sposobnosti i vještina u suradnji sa Županijom splitsko-dalmatinskom i Sveučilištem u Zagrebu.
- Razvoj koncepta nastavnih baza kao ustrojbenih jedinica Sveučilišta u Splitu na kojima se provode kvalitetna stručna praksa i znanstveni rad.
- Sveučilišni sport i sveučilišna natjecanja kao splitski model i brend.
- Razvoj studentskog standarda i povećanje kapaciteta smještajnih jedinica.

- Razvijanje projekata u kulturi kao potpora bržem gospodarskom oporavku društva kroz kulturnu industriju i turizam.
- Internacionalizacija Sveučilišta kroz razvoj studija na engleskom i kroz razvoj međunarodne suradnje: pozvao bih sve nazočne veleposlanike da nam se pridruže na ovim projektima i na razvoju kulturnih i gospodarstvenih veza naših zemalja.
- Izgradnja i opremanje zajedničkog istraživačkog Centra radi sinergije znanstvenika i objedinjavanje znanstvenih kapaciteta i centara znanstvene izvrsnosti.
- Razvoj tehnoloških inkubatora i parkova u krilu Sveučilišta i u suradnji sa Županijom splitsko-dalmatinskom.
- Razvoj lista *Universitas* u prepoznatljive hrvatske sveučilišne novine.
- Viša razina suradnje drugim našim sveučilištima.

Studenti su najvažniji

U centru nastavnog procesa i znanstvenog rada su studenti i njihov svestran razvoj. Poslužio bih se riječima Alberta Einsteina: „Nije dovoljno podučavati čovjeka za usku specijalizaciju. Bitno je učeniku usaditi razumijevanje i živi osjećaj za vrijednosti kojima je dostojno težiti. On mora usvojiti smisao za lijepo i za moralno dobro.

Samo sa specijaliziranim znanjem više je nalik dobro treniranu psu negoli skladno razvijenu biću. On mora naučiti kako da razumije motive ljudskih bića, njihove iluzije i njihove patnje te da tako izgradi pravilan odnos prema ljudima koje susreće i prema cijeloj ljudskoj zajednici. Ove se vrijedne težnje mladim naraštajima prenose osobnim i neposrednim odnosom učitelja i učenika, a ne – ili barem ne u prvom redu – udžbenicima.“

Kompetentni i zainteresirani

Smisao današnje svečanosti ne iscrpljuje se u protokolarnom simbolizmu koji bi trebao posvjedočiti bogatstvo i značenje akademske tradicije i odlučujuću ulogu znanja u suvremenosti. Danas nam je bilo stalo objasniti naše planove i aktivnosti kako bi najšira javnost saznala što ćemo mi poduzimati u interesu Sveučilišta, Grada i šire zajednice. Naravno, ne da bismo zadovoljavali javnu radoznalost, nego da bismo izrazili nadu kako će se u naša razmišljanja i praktične projekte uključiti mnogi kompetentni građani i institucije, zainteresirani za svoju, našu i opću korist.

A one kojima se čini da smo zapasali preširoko, upućujem na riječ pjesnika:

*Ja živim u krugovima koji se šire,
i njima sve više obuhvatit žudim.
Ja možda i neću polučiti zadnji, konačni krug,
no ja se trudim.*

toštine pomoraca sv. Nikole u Splitu iz 14. stoljeća koji je temelj pomorske legislative i pomoračkog zvanja?

Splitski lazret iz 16. stoljeća, uz gradske medike splitskog srednjovjekovlja značili su napredak u razvoju medicine na hrvatskim prostorima. Benediktinski redovnik Grgur, sinovac hrvatskog velikaša Petra Crnog, opat u mjestu Selu kraj Splita iz 11. stoljeća, prvi je po imenu poznati Hrvat koji se bavio liječenjem. Ima li boljeg korijena za naše zdravstvene studije i studije medicine, farmacije i stomatologije?

Tko će čuvati odjeke prostornih oblikovanja Jurja Dalmatinca, Nikole Firentinca, Andrije Alešija, Bokanića, Meštrovića, ako neće naš Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije?

Hoćemo li na Umjetničkoj akademiji zanemariti Bajamontija, Suppea, Hatzea, Bombardellija, Papandopula, Tijardovića, Gotovca? Ili pak Blaža Jurja Trogiranina, Dujma Vuškovića, Benkovića, Vidovića, Joba, Tartagliu, Kljakovića, Kaštelančića, Ivu Dulčića? Nisu li se dva Ivana, hrvatski sinovi Rendić i Meštrović šetali istim plovakama i kalama kojima mi šetamo danas, i pod sjenom zvonika katedrale svetoga Duje sanjali o Sveučilištu i sami naslanjajući se na tradiciju Buvine, Dalmatinca i Duknovića?

Zar smo presmion, ako bismo kazali da je današnja mantra primjene inovativnih tehnologija u gospodarstvu već davno antcipirana kroz Maria Puratića? Možda bi on danas bio dekan FESB-

a, PMF-a, stručnih studija ili studija mora?

Nitko od naših studenata kineziologije ne bi se bunio kad bi danas imao uvjete kakvu je atletima pružao salonićanski amfiteatar. Nisu li tamo korijeni najsportskijega grada na svitu?

Tko može ustvrditi da vjekovima usavršavan sustav održivog razvoja naše Zagore i otoka, dakle na kopnu i moru, danas nema nikakvih odjeka za naše studije prehrambene tehnologije, farmacije i uporabe materijala? Zar tradicija fiziokratizma u Dalmaciji i dobro ustrojene inženjerske struke 19. stoljeća nisu davni temelj gospodarskim programima Sveučilišta? Danas se zelene industrije, ekosustavi proizvodnje te recikliranja proizvoda i energije promoviraju

kao europski brend mudrog gospodarenja resursima i kontroliranih financijskih tokova kao pametan, održiv i inkluzivan rast, a kad smo mi to ovdje kroz stoljeća razvili do neslučenih razina, onda su nas nazvali škrtima! Sustavi gospodarenja javnim dobrom i rada u službi zajednice Gaje Bulata, Ive Tartaglie, Mihovila Pavlinovića, Ante Trumbića, zar ne bismo mogli biti primjer za studijske programe na Ekonomiji i Pravu?

Ako Sveti Duje biskup ne bi želio biti veliki kancelar našega Katoličkog bogoslovnog fakulteta, tko bi to mogao biti? Zar bi odbili biti dekani i prodekani Dominis, Cosmi, Lukačić, Lučić, Katić, don Frane Bulić?

I mogli bismo tako nabrajati povijesne stupove split-

skog Sveučilišta do unedogled, a vrijeme nam je hitati naprijed, u budućnost! Mnogo toga može čekati, ali djeca, naši studenti, ne mogu. Stoga završavamo stihom Tonča Petrasova Marovića:

”Cvite! Ča od tebe još lipše miriše? Dite!”

Projekt Sveučilišta kao integrirane zajednice

“Primanjem rektorskih insignija – rektorskoga lanca i žezla – Damir Boras uveden je u čast i službu rektora Sveučilišta u Zagrebu kao 82. rektor toga najvećega hrvatskoga sveučilišta i najstarijega u kontinuitetu nastave. Rektorske insignije Borasu je, uz zvuke Chopinove Poloneze u A-duru u izvedbi pijanista i prorektora za umjetničko područje i međunarodni položaj Mladena Janjanina, predao dosadašnji rektor Aleksa Bjeliš koji je u rektorskoj službi bio u dva mandata, u razdoblju od 2006. do 2014. godine.

Bjeliš je sažeo svoje rektorske mandate u riječima da ih je obilježio nesklad između osobnih očekivanja i vanjskih čimbenika koje mu je, rekao je, ponekad bilo teško dokučiti. Poimence je zahvalio svojim najbližim suradnicima na njihovu kvalitetnu i predanu radu za dobrobit Sveučilišta i akademske zajednice te društva u cjelini. U riječima zahvale članovima Senata istaknuo je kako su, bez podilaženja, zajedno i na načelima rezonancije radili na projektu Sveučilišta kao integrirane zajednice. Ocijenio je da Sveučilište nije uspjelo razriješiti vlastite probleme, te je posvjedočio kako mu je sada teško razlučiti jesu li promjene trebale biti brže da bi se dio akademske zajednice pokrenuo iz letargije. Uz primjedbu da su na pozornici HNK “moguća čuda”, spomenuo je i njemačkoga cara Otona III., kojega su kratko nakon njegove smrti u 22. godini počeli zvati “čudom svijeta” (mirabilis mundi) zbog njegova stajališta da kršćanski vladar mora “biti ne samo milosrdan poput Krista, nego i sam treba voditi pobožan, kontemplativan i asketski način života u duhu redovničkih ideala”, te je i sam Oton ispod vladarske odjeće nosio pokorničku odjeću. Bjeliš je tako i novom sveučilišnom vodstvu i članovima Senata poručio da “uz vladarsku, ne zaborave i pokorničku odjeću”.

Na važnost obrazovanja, znanosti i kulture za hrvatski narod i građane ukazali su u svojim pozdravnim riječima i predsjednik Republike Ivo Josipović te predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) akademik Zvonko Kusić.

Predsjednik Josipović osvrnuo se i na financiranje Sveučilišta, rekavši kako realitet ne dopušta da se Sveučilištu može obećati više novca, te je istaknuo kako to financiranje ne može ovisiti samo o državi, nego da se Sveučilište kroz reformske procese treba više uključiti u šire društvene procese. (HINA)

Poimenično pozdravivši sve uglednike, rektor Damir Boras svoj je govor započeo sljedećim riječima:

– Kolege rektori, dekani, profesori i studenti, poštovani uzvanici, dragi kolege i prijatelji, hvala vam što ste svojom nazočnošću i sudjelovanjem uveličali ovu svečanost te time potvrdili posebnu važnost i značenje Sveučilišta u Zagrebu. Hrvatska je razmjerno nedavno razvila visoke ustanove znanosti i naobrazbe, Akademiju i Sveučilište, koje su onda i omogućile uvjete za stvaranje neovisne hrvatske države i za njezin ulazak u Europsku uniju. Bez njih ove Hrvatske ne bi bilo. Upravo takve ustanove, kao što je Sveučilište u Zagrebu, nužan su preduvjet za postizanje svih onih međunarodnih standarda u znanosti i naobrazbi koji se danas od nas očekuju i traže, i o kojima ću nešto reći. Stoga mi je osobita čast i odgovornost preuzeti funkciju rektora Sveučilišta u Zagrebu, najveće hrvatske znanstvene i obrazovne institucije.

346 godina Sveučilišta u Zagrebu

Sveučilište u Zagrebu na svim godinama studija obrazuje više od 70.000 studenata, što je približno 50 posto svih koji pohađaju javna sveučilišta u Republici Hrvatskoj,

odnosno više od 40 posto svih studenata koji pohađaju hrvatske stručne i sveučilišne studije. Oko 78 posto studenata koji su završili poslijediplomske specijalističke studije u 2013. godini bilo je sa Sveučilišta u Zagrebu, a također i više od 60 posto doktoranada upisanih na doktorskim studijima u Hrvatskoj. Poseban je uspjeh, s obzirom na smjernice Europske unije da treba povećati broj visoko obrazovanih članova u društvu, to što je od rujna 2013. godine Sveučilište u Zagrebu promoviralo 995 novih doktora znanosti i umjetnosti, a od rujna 2008. godine ukupno 4800 doktora znanosti i umjetnosti.

Na Sveučilištu u Zagrebu prošle je godine bilo 2777 zaposlenih znanstvenika u ekvivalentu punoga radnoga vremena (FTE), što je 60 posto svih istraživača na sveučilištima u Hrvatskoj, odnosno 50 posto svih znanstvenika kada se uzmu u obzir i djelatnici 25 istraživačkih instituta u Hrvatskoj. Sve je to Sveučilište u Zagrebu bilo za vrijeme mojega prethodnika, rectoris emeriti prof. dr. sc. Alekse Bjeliša. Zahvaljujem mu iskreno na svemu što je učinio i ostvario, i na tome što od njega preuzimam Sveučilište koje ne samo da je najveće i najvažnije u Hrvatskoj i potpora drugim sveučilištima, nego ima i jasnu

strategiju svojega razvoja sa željom da bude i važno sveučilište u okružju Hrvatske i u Europi kao cjelini. Nastojat ću zadržati sve dobro što je postignuto.

Sveučilište u Zagrebu danas čine 29 fakulteta, tri akademije, sveučilišni centar “Hrvatski studiji”, dva studentska centra, Sveučilišni računski centar “Srce”, kao i tvrtke “Hrvatska sveučilišna naklada” te “Sveučilišna tiskara”. Sveučilište u Zagrebu s više od 8000 zaposlenika, jedan je od najvećih poslodavaca, na 5. ili 6. mjestu, u Republici Hrvatskoj te je zbog toga posebno važno kvalitetno upravljanje Sveučilištem i njegovim sastavnicama.

U sklopu ovoga “statističkog” uvoda želim naglasiti da je Sveučilište u Zagrebu jedna od najdugovječnijih i najpostojanijih hrvatskih institucija, koja ovih dana proslavlja 346. godišnjicu svojega osnutka te čijem su razvoju i napretku, od obnove 1874. godine do danas, pridonijela 82 rektora...

I dalje među najboljima

Tko su najvažniji dionici Sveučilišta, njegovih zaposlenika i studenata? Dionici Sveučilišta su i javne ustanove, lokalna samouprava i državna tijela te ministarstva koja zapošljavaju diplomirane studente našeg i drugih sveu-

čilišta. Dionici Sveučilišta su privatna i javna poduzeća te poduzetnici. Njima je potrebno znanje, stručnost, poduzetnost, kreativnost i prilagodljivost naših diplomiranih studenata. Znatna dio naših alumna, diplomiranih studenata, danas su rukovodeće osobe i vrhunski stručnjaci u mnogim gospodarskim područjima te se iskreno nadam skorom intenziviranju kontakata s njima.

Vrijeme mi dopušta da kao dionike Sveučilišta posebno spomenem još samo medije koji prate rad Rektorata i sastavnica Sveučilišta. Želio bih da ostvarimo što bolju suradnju s medijima, da nas

Akademski signali volje protiv samovolje

Sukladno ideji kako je znanje jedna od tri sile koje vladaju i trebaju vladati svijetom, rektoru se udjeljuju oznake po uzoru na papinske i carske

Piše:
INOSLAV BEŠKER

Sveučilište u Zagrebu se pri inauguraciji novog rektora Damira Borasa odlučilo vratiti nekim tradicijama i istaknuti insignia sveučilišne autonomije – i to je naišlo na nerazumijevanje dijela naše javnosti u kojoj se Borasove najdobrođušnje nakane dočekuju na nož skepse ili otvorena neprijateljstva.

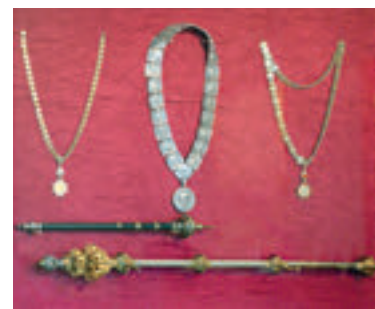
Za prethodnog rektora Alekse Bjeliša uvriježena je praksa da se promocije doktorâ održavaju u Hrvatskome narodnom kazalištu, jer zgrada Rektorata naprosto ne raspolaže dvoranom odgovarajuće veličine (a velika dvorana obližnje Glazbene akademije još nije dovršena). Pri svakoj od tih prigoda prekidao se promet tim dijelom Trga maršala Tita na nekoliko minuta – i to nikada nije bio problem, dok se nije pojavio Boras. Svaki taj događaj zapadao je oko 40.000 kuna, što nije bio

problem, dok se nije pojavio Boras, iako je utrošeno pola manje, ali je žigosano kao rastrošnost – a ostenzija sveučilišnih insignia kao anakrona, gotovo pa priglupa pompozna “u ova krizna doba”.

Možda je korisno izvijestiti o rezonima da se insignia istaknu u ova doba kao podsjećanje na obaveze i dužnosti koje ona nose. Evo podataka koje smo uspjeli prikupiti – ne osobnim istraživanjem, nego i prinosom kolega i sa Zagrebačkoga i sa Splitskog sveučilišta (na kojima potpisani autor ima čast biti profesorom) – kojima izražavam zahvalnost, kao i onima koji će to bilo dopuniti, bilo eventualno ispraviti.

Žezlo kao insignium Sveučilišta u Zagrebu

Žezlo je pri sveučilišnim javnim svečanostima – izvještava 1937. Vladimir Bazala – nosio pedel kad je pra-

tio rektora. Do 1945. na to se žezlo prisizalo za svečanosti promocije na čast doktora. Žezlo je dalmatinsko-hrvatski kralj (i austrijski car) Frane Josip I. darovao 1877. Sveučilištu u Zagrebu. Nabavljeno je u Beču (kao proizvođač navedena je: Silberwaaren-Fabrik von Theodor Brandeis). Sveučilišno žezlo je teški masivni, šesterobridni štap od srebra, dug 130 cm, u sredini ima dva manja, a na kraju dva veća zlatna balkona. Nad većim gornjim balkonom na-

Damir Boras

82. rektor najvećeg hrvatskog sveučilišta

Ministar Vedran Mornar: Ne obećavam novac, ali nudim partnerstvo

Poštovani gospodine Predsjedniče, poštovani ministri, rektori, dekani, Htio bih na početku zahvaliti prethodnom rektoru, prof. Bjelišu, koji je osam godina vodio ovo Sveučilište u nimalo zavidnim okolnostima, u uvjetima rezanja proračuna, u uvjetima širokog tranzitivnog shvaćanja autonomije sveučilišta. Sveučilište je bilo među 500, pa nije bilo među 500. Ja mislim da je to veliki uspjeh za Sveučilište. Bio sam prije 10 dana na Stanfordu. Pet milijardi dolara proračuna godišnje?! Moje ministarstvo ima dvije. Dvadeset i pet puta je veći proračun Stanforda nego Zagrebačkog sveučilišta, a računajući broj studenata, po studentu je 110 puta veći... Novom rektoru želim puno uspjeha. Ne obećavam mu novac, naravno. Jer ga nema. Ali nudim odnos partnerstva, međusobnog razumijevanja i uvažavanja i nudim mu potporu kroz akademsko poduzetništvo, kroz uspostavljanje drukčijeg sustava vrijednosti, ekosustava malih star-up kompanija koje će onda intelektualnim vlasništvom hraniti i Sveučilište i proračun Republike Hrvatske. Hvala Vam lijepa!

prate te da prema nama budu kritični, ali dobrohotni i konstruktivni, jer su obrazovanje i znanost, ali i položaj obrazovanja u društvu najvažniji za budućnost Hrvatske.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju bitno su povećane prilike za međunarodnu suradnju Sveučilišta. Međunarodnu razmjenu Sveučilišta u Zagrebu, velikim dijelom zasnovanu na programima Erasmus, namjeravamo posebno potaknuti dodatnim studijima i nastavnim predmetima koji se izvode na engleskom i drugim svjetskim jezicima... Međunarodna suradnja trebala bi bitno pomoći položaju Sveučilišta u

Zagrebu u europskom okruženju i šire. Nažalost, u 2014. godini Sveučilište u Zagrebu se, prema Šangajskoj listi, spustilo nešto ispod 500 najuspješnijih sveučilišta u svijetu kojima je pripadalo. Prema tzv. indikatorima Webometrics, trenutno smo na 528. mjestu, dok su neka sveučilišta u našem okruženju nešto bolje rangirana. Dijelom su ti odnosi posljedica svojevremenoga administrativnoga isključenja znanstvenih instituta iz Sveučilišta. Ti podatci, međutim, ukazuju na potrebu povećanja obujma i kvalitete znanstvenoistraživačkog rada na Sveučilištu u Zagrebu, ali i odgovarajućeg javnog fi-

nanciranja znanosti u Hrvatskoj te djelotvornog trošenja proračunskih sredstava koja su izdvojena za tu namjenu. Uza sav taj pad, koji je najvećim dijelom posljedica osjetnoga pada financiranja u posljednjih šest godina, Sveučilište u Zagrebu je prema svim tim pokazateljima i dalje među četiri ili pet posto najboljih sveučilišta u svijetu! U rektorskom programu naglasio sam da ćemo unaprijediti znanstvenoistraživački rad na Sveučilištu te smanjivati administrativno opterećenje istraživača, a raditi naročito na poboljšanjima Bolonjskog sustava studiranja. Nadam se i očekujem dobru suradnju sa

svim upravama sastavnica Sveučilišta, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Gradom Zagrebom i Gradom Varaždinom, i drugim sveučilištima u Hrvatskoj te njihovim upravama.

Iskoristiti potencijale sveučilišnog okruženja

Nadam se da današnja financijska i društvena kriza neće bitnije narušiti ostvarenje ciljeva i perspektive Sveučilišta u Zagrebu, drugih hrvatskih sveučilišta, visokih škola i istraživačkih instituta, nego da ćemo je prebroditi. Svojim kolegama znanstvenicima, nastavnicima i studentima, koji su možda i obeshra-

breni društvenim i ekonomskim teškoćama, za kraj bih poručio, parafrazirajući našega velikoga pjesnika Antuna Branka Šimića: Iskreno želim da naši znanstvenici i nastavnici, kao i studenti, "ne idu maleni ispod zvijezda", tj. da iskoriste potencijale koje im sveučilišno okruženje pruža kako bi u svojem akademskom životu postigli što više, i bili što kreativniji i uspješniji u traženju i ostvarivanju inspiracija i inovacija. Budimo svjesni da uza sve teškoće radimo plemeniti i dragocjen posao za cijelu domovinu Hrvatsku i širu međunarodnu zajednicu, da imamo velike, ali stoga i izazovne zadat-

ke pred sobom, i da su znanost i naobrazba, iako imaju i nužnih materijalnih pretpostavaka, uvijek bili nošeni snagom uma, duha i oduševljenja najboljih članova zajednice! Učinimo svi zajedno sve što možemo da ne iznevjerimo te velike zadatke ni velika očekivanja od nas i našega Sveučilišta!

Pozivam sve prisutne da mojim suradnicima i meni u našem radu pomognu. Zahvaljujem svima prisutnima, sviama vama koji ste se odazvali našem pozivu, svim dragim gostima te sadašnjim i budućim suradnicima Sveučilišta u Zagrebu sa svim njegovim sastavnicama.

Hvala!

lazi se barokni zlatni ornament, nad kojim je zlatna šesterobridna terasa, a povrhu ove tri srebrna grba: dalmatinski, hrvatski i slavonski, savijena u kuglu.

Izvorni vrh sastojao se od stilizirane minijature srednjovjekovne ugarske krune Sv. Stjepana (u osnovi nadograđenoga bizantskoga carskog dijadema) s pendilijima (privjescima). Godine 1920. ta je kruna odstranjena i na njezino je mjesto postavljena omanja replika krune dinastije Karađorđević. Ona je uklonjena 1941. Današnji vrh tvori anonimna pozlačena polukugla.

Dva rektorska lanca

I prvi rektorski lanac izrađen je u Beču 1877. godine (opet: Silberwaaren-Fabrik von Theodor Brandeis), a darovao ga je kralj Frane Josip I. Medaljar Ivo Kerdić oba-

vio je 1920. po narudžbi preinaku: umjesto grba Trojedne Kraljevine stavljen je grb Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca (vidovdanskim Ustavom preimenovanoga u Kraljevinu). Bazala ga opisuje kao lanac od plemenita metala s ugrađenom novom medaljom s likom J.J. Strossmayera. Sastoji se od 50 zlatnih karika. Na lancu je orden s jednom manjom donjom i jednom većom gornjom medaljom. Na gornjoj su označene godine 1861. (Zakonska osnova osnivanju Sveučilišta), 1874. (godina osnutka Sveučilišta), 1918. (godina svrgavanja Habsburga i intronizacije Karađorđevića). Donja veća medalja koja visi na manjoj i glavni je dio lanca – sastoji se iz osmokrake, crveno-purpurne zvijezde. U sredini zvijezde je plaketa s likom biskupa Strossmayera. Na aversu piše:

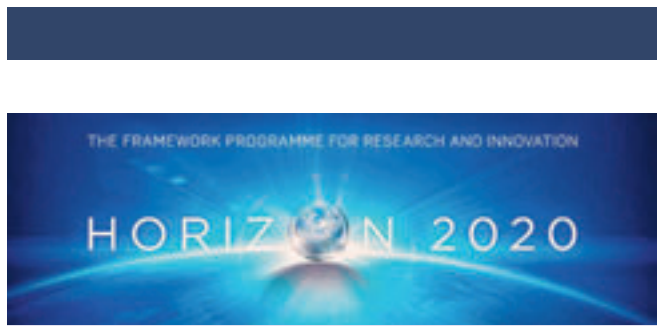
"DR. JOSEPHUS GEORGIUS STROSSMAYER", a na reversu: "UNIVERSITATIS ZAGREBENSIS FUNDATOR". Izvorni čvor (nodus) između lanca i privjeska bila je vrlo precizno izrađena minijatura plosnata kruna Sv. Stjepana u reljefu, s ušicom s gornje strane i s četiri privjeska od lančića (pendilia) s donje. U zvijezdi je prvotno bila srebrna pozlačena medalja promjera 33 mm, s lovorom ovjenčanim poprsjem Frane Josipa I. Habsburško-Lotarinškoga, okrenutim udesno, a natpis je glasio: "FRANC. JOS. I. IMPERATOR ET REX". Taj je lanac još jednom preinačen 1941., kada je karađorđevićevski jugoslavenski grb također otučen, a umjesto njega je aplicirana šahovnica i nad njom "U" u pleteru. Taj je lanac s obom iz Hrvatske u bijegu 1945. ponio rektor Stjepan Horvat. Dugo

se nije znalo gdje je, dok ga 1990. nije tadašnji rektor Papinskoga hrvatskog zavoda svetog Jeronima u Rimu, mons. dr. Ratko Perić, predao tadašnjem rektoru Zvonimiru Paulu Šeparoviću, pa je postalo jasno da su onuda prošli ili onamo završili i neki predmeti nestali u bijegu.

Drugi rektorski lanac, djelo Koste Angelija Radovanija, darovao je predsjednik Josip "Tito" Broz i uručio tadašnjem rektoru Sveučilišta u Zagrebu Ivanu Supeku 1969., pošto je ono te godine slavilo 300-godišnjicu osnutka prvoga svog člana. Na licu glavnog medaljona prikazani su Marko Marulić, Dživo Gundulić i Ivan Mažuranić, a na naličju je biskup Josip Juraj Strossmayer. Sami članci lanca, gotovo kvadratni, nose likove 14 hrvatskih književnika i znanstvenika.

Dužnost rektora

Eda Vujević je nedavno izvijestila da Sveučilište u Beču ovako objašnjava porijeklo i značenje rektorskih i dekanskih insignija: "Sukladno ideji kako je znanje jedna od tri sile koje vladaju i trebaju vladati svijetom, rektoru se udjeljuju oznake po uzoru na papinske i carske." U tom kontekstu rektorska i sveučilišna insignia znače dužnost rektora da Sveučilište održi jednakopravnim ostalim dvjema društvenim silama – tumači Vujević. Bilo je doba kada je jedan dragi Splićanin, u ta doba prodekan Medicinskog fakulteta, poslaviš po dekanskoj lanac, zamolio da mu se donese "bižuterija" – ali to je bio privatni otklon od pompe. U doba kada je autonomija sveučilišta ugrožena, i ekonomski i kojekako još, i insignia i njihova svečana ostenzija signal su volje protiv samovolje.

Sveučilište u Splitu prvi put će koordinirati projekt financiran iz Obzora 2020

Nova akademska godina za Sveučilište u Splitu počela je s još jednom važnom prekretnicom - Sveučilište je prvi put koordinator projekta koji će financirati Europska unija iz programa Horizon 2020.

Projekt će pružiti potporu poduzećima koja ulažu u rizične i inovativne ideje s velikim tržišnim potencijalom, a posebno onima koji su osigurali financiranja iz Obzora 2020 i njegove komponente Instrumenta za mala i srednja poduzeća (MSP). Ovime Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Splitu (UTT) uz nacionalnu koordinatorsku ulogu

preuzima i značajnu ulogu u aktivnoj provedbi jednog od programa Europske komisije.

Instrument za MSP ključan je element financiranja novih ideja za poduzeća s visokim inovacijskim potencijalom u ukupnoj vrijednosti od oko 3 milijarde eura. Poduzeća s idejama koje su spremne za ulaganje sada kroz UTT mogu dobiti i savjetovanje o poslovnom razvoju te ostale usluge podrške. Ovim projektom poduzeća sada na raspolaganju imaju voditelja ključnih klijenata, a na Sveučilištu u Splitu to je Nikola Balić koji je ujedno i nacionalni koordinator. **N.V.**

Nepovratna sredstva za inovacijske projekte

Mali ili srednji poduzetnici koji razvijaju inovativne ideje s visokim tržišnim potencijalom, imaju mogućnost konkurirati u Instrumentu za mala i srednja poduzeća (MSP) i ostvariti sufinanciranje projekata u iznosu od minimalno 50 tisuća eura. Ovaj Instrument namijenjen je i istraživačima koji su zainteresirani ponuditi svoje ekspertize i sudjelovati u aktivnostima projekata. S ciljem informiranja o detaljima programa, načinu prijave i evaluaciji projekata, u sklopu Europske poduzetničke mreže Ured za transfer tehnologije je 24. listopada u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu u suradnji s partnerima organizirao događanje za sve zainteresirane. Članica Programskog odbora

Obzor 2020., Antonija Mršić iz Ministarstva poduzetništva i obrta te nacionalna kontakt osoba za mala i srednja poduzeća Obzor 2020 te Renato Vrebac iz Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, sudionicima su prezentirali ovaj program sufinanciranja poduzetničkih inovacija. Stručni suradnik iz UTT-a Boško Ljubenkov, prezentirao je usluge Europske poduzetničke mreže koja svima zainteresiranim stoji na raspolaganju prilikom prijave i provedbe projekata. Direktor Znanstveno-tehnološkog parka Sveučilišta u Rijeci, Boris Golob, podijelio je svoja iskustva koja je stekao kao evaluator projekata koji se prijavljuju na Instrument za MSP. **N.V.**

Pokrenite vlastiti startup!

Microsoft uz brojne partnere među kojima je i Sveučilište u Splitu i ove godine organizira višemjesečnu Softver Startup Akademiju namijenjenu svim studentima. Sudjelovanjem na stručnim predavanjima iz raznih područja te praktičnim radionicama, zainteresirani će imati priliku usavršiti svoje ideje te ih uz pomoć mentora iz struke primijeniti na stvarne probleme i zadatke. Nakon zavr-

šetka akademije, odabrat će se pet najboljih timova, tj. projekata koji će se prezentirati na Microsoftovoj Windays konferenciji i konkurirati za glavnu nagradu u iznosu od 40 tisuća kuna. Ako želite doznati više informacija o samoj Akademiji, pozivamo Vas da nam se pridružite u četvrtak 6. studenoga 2014. godine u 15 sati u multimedijalnoj dvorani sjevernog tornja Sveučilišne knjižnice u Splitu. **N.V.**

‘Suradnja pčele i čovjeka’

Sastanak o temi „Suradnja pčele i čovjeka - mogućnosti za suradnju znanosti i gospodarstva“ održan je 30. listopada na Velevučilištu „Marko Marulić“ u Kninu. Projekt „Jadranska mreža za transfer tehnologija - TTAAdria“ ovoga puta je okupila znanstvenike i proizvođače u području pčelarstva i medarstva te im predstavila mogućnosti za njihovu buduću suradnju kao i raspoložive načine financiranja. Svrha sastanka bila je upoznati male i srednje poduzetnike s novim znanstvenim i stručnim dostignućima u području zaštite pčela, proizvodnji kvalitetnog meda, mogućnostima za razvoj novih inovativnih proizvoda, njihovo financiranje razvoja te općenito o mogućnostima koje pruža ekopčelarstvo. **N.V.**

ESRI nagradio suradnju sa Sveučilištem vrijednim softverom

PIŠE
VJEKO PERIŠIĆ

Na otvaranju Europske korisničke konferencije s više od 500 sudionika u organizaciji Environmental Systems Research Institutea (Esri) iz SAD-a koja je održana od 13. do 16. listopada Sveučilištu u Splitu je omogućeno trogodišnje besplatno korištenje ArcGIS softvera kroz program „Educational Site License“ procijenjene vrijednosti od oko 9 milijuna kuna.

Radi se o programskoj podršci za geografski informacijski sustav (GIS) koji omogućuje analizu različitih prostornih podataka - o objektima, parcelama, područjima gradova, komunalnoj infrastrukturi, područjima zaštite prirode i kulturne baštine... Svakom od prostornih elemenata pridaju se podaci - vlasništvo, stanje održavanja, demografski podaci itd., nakon čega je moguće ostvariti njihovu vizualizaciju, što predstavlja vrlo koristan alat za sva područja istraživanja.

Predstavljeni program može zadovoljiti potrebe cijelog Sveučilišta jer se njime osiguravaju licencije za korištenje vrhunskog softvera na oko 5000 računala. Vlasnik i predsjednik Uprave tvrtke gosp. Jack Dangermond je rektoru Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimun Anđelinoviću tada simbolično uručio Esri Map Book kao znak podizanja zajedničkog djelovanja na razvoju GIS tehnologija i njezinih aplikacija na novu razinu, razinu Sveučilišta.

“Zahvaljujemo gosp. Jacku Dangermondu za ovu donaciju našem Sveučilištu. Poticat ćemo naše studente i znanstvenike da se koriste ovim softverom. Nadam se da će, slijedom toga, na idućoj konferenciji biti još više sudionika sa Splitskog sveučilišta”, kazao je rektor An-

Radi se o programskoj podršci za geografski informacijski sustav (GIS) koji omogućuje analizu i vizualizaciju prostornih podataka

Doc. dr. sc. Nikša Jajac, rektor prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, pukovnica Antonela Marinov iz Obalne straže RH, gosp. Borjan Lončarić, prof. dr. sc. Nenad Mladineo, prorektor prof. dr. sc. Marko Rosić

Gosp. Jack Dangermond, rektor prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, prorektor prof. dr. sc. Marko Rosić, prof. dr. sc. Nenad Mladineo, gosp. Andrej Lončarić

đelinović prilikom uručivanja donacije.

Temelj ovom događaju i okretanju nove stranice zajedničkog djelovanja dugogodišnja je suradnja Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu (FGAG) i Environmental Systems Research Institutea, odnosno prof. dr. sc. Nenada Mladinea sa FGAG-a i zastupnika Esria u Hrvatskoj, tvrtke GDI - GISdata Zagreb na čijem je čelu direktor gosp. Andrej Lončarić. Prof. dr. sc. Nenad Mladineo sa suradnicima s FGAG-

a najzaslužniji je za širenje primjene suvremene GIS tehnologije u znanstvenim istraživanjima i razvoju njezinih aplikacija u novim područjima, te uvođenju u nastavni proces.

Bolje povezivanje i suradnja istraživača

“Zadovoljstvo mi je što je Esri, prepoznajući kvalitetu znanstvenih istraživanja koja se već godinama uz njihovu podršku provode na FGAG u Splitu, osjetio potrebu proširiti je omogućujući besplatno korištenje njho-

va softvera gotovo cijelom našem Sveučilištu. Ove godine samo nas nekoliko sa Sveučilišta sudjelujemo na ovoj međunarodnoj konferenciji, a valja očekivati da će nas na svakoj budućoj biti sve više sad kad je ova programska podrška za prostorno analiziranje i planiranje lako dostupna većem broju djelatnika i studenata Sveučilišta”, naglasio je profesor Mladineo.

Svečanom otvaranju i konferenciji prisustvovali su i prorektor Sveučilišta prof. dr. sc. Marko Rosić, mr. sc. Marko Mladineo sa FESB-a te prof. dr. sc. Snježana Knežić i doc. dr. sc. Nikša Jajac s FGAG-a.

“Prije svega želim zahvaliti profesoru Mladineu što je svojim nesebičnim djelovanjem omogućio Sveučilištu stvaranje vrhunske osnove za daljnji razvoj suradnje tvrtki Esri i GDI-GISdata iz realnog sektora sa Sveučilištem. Posebno bi istaknuo vrijednost Esri „Educational Site License“ programa za razvoj znanstvenih istraživanja u interdisciplinarnom znanstvenom području jer će uz njegovu pomoć od sada biti omogućeno lakše povezivanje i još veća suradnja istraživačkih grupa iz različitih područja znanosti na Sveučilištu. Ova istraživanja nedvojbeno će dati rezultate korisne gospodarstvu, ali i javnoj upravi, primjerice u području upravljanja komunalnom infrastrukturom”, istaknuo je Nikša Jajac.

Na konferenciji je prezentirana i web-aplikacija “Internetska podrška odlučivanju kod incidentnih situacija na Jadranskom moru (IPO-ISJM) na kojoj su posljednjih godina intenzivno surađivali FGAG i Obalna straža RH. Uz podršku dekana prof. dr. sc. Borisa Trogrlića na FGAG-u se vrši i kontinuirana obuka časnika OStRH u korištenju GIS alata.

Suradnja Europskoga patentnog ureda i Sveučilišta u Splitu

Na inicijativu Europskog IPR Helpdeska i Europskoga patentnog ureda te uz pomoć Ureda za transfer tehnologije i Europske poduzetničke mreže, u Splitu je početkom listopada održana radionica „Open IP training“ koja je okupila nekoliko istraživača, znanstvenika i poduzetnika iz regije, a i šire. Predstavnik Europskoga patentnog ureda Hans Bagge af Berga, sudionicima je prezentirao problematiku upravljanja intelektualnim vlasništvom koje je neophodno za povećanje inovacija i rast tvrtke. Njime se osigurava ostvarivanje komercijalne vrijednosti intelektualnog vlasništva iz-

borom odgovarajućeg oblika zaštite i modela za razvoj. Osim strategije upravljanja, bolje poslovanje tvrtke i razvoj tehnologije se ostvaruje otvorenim pristupom inovacijama. Takav pristup podrazumijeva korištenje ideja razvijenih izvan tvrtke (institucije), tj. razvoj ideja i proizvoda suradnjom, gdje bi važnu ulogu trebalo odigrati Sveučilište. Time bi se ubrzao cjelokupni ciklus razvoja proizvoda. Sudionici su također imali priliku upoznati se s ulogom i zadacima Europskoga patentnog ureda kao i s postupkom ispitivanja patentnih prijava.

NIKOLA VULIĆ

Pilot-radionice za doktorande na Sveučilištu u prosincu

PRIREDILA:
PETRA ŠIMUNDIĆ

Projektom modernizacije doktorske izobrazbe (MODOC) žele se stvoriti preduvjeti za unaprjeđenje profesionalnih i osobnih kompetencija doktoranada u skladu s novim zahtjevima tržišta rada i standardima Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO). Naime, činjenica je da sve veći broj mladih doktora znanosti posao pronalazi izvan akademske zajednice. Kako bi što uspješnije odgovorili na nove izazove u razvoju karijere, potrebno ih je pripremiti na očekivanja koja od njih imaju potencijalni poslodavci. Rezultate Istraživanja trenutne razine profesionalnih i osobnih kompetencija doktoranada i

Projekt Modernizacija doktorske izobrazbe kroz implementaciju Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (MODOC), o kojemu smo već pisali u Universitasu, došao je u fazu održavanja prvih pilot-radionica na svim javnim sveučilištima u Hrvatskoj

Istraživanja očekivanja poslodavaca od zaposlenika s doktoratom znanosti koristimo u izradi kurikuluma za razvoj dodatnih vještina doktoranada koji će se moći implementirati u sklopu programa doktorskih studija u RH. Prvi korak implementacije kurikuluma na hrvatska sveučilišta je trening trenera, odnosno usavršavanje akademskog osoblja i priprema za održavanje pilot-radionica na matičnom sveučilištu.

Najljubaznije zahvaljujemo sastavnicama koje su se odazvale pozivu za imenovanje akademskog kadra koji će provoditi radionice te naravno prorektorici Rosandi Mulić, prodekanici Merici Slišković, profesoru Tončiju Bavčeviću i docentu Josipu Lorinczu na angažmanu i doprinosu ovom projektu. Radionice iz područja transfernih vještina za kontinuirani razvoj profesionalnih i osobnih kompetencija doktoranada tijekom dokorskog studija održat će se kroz prosinac na Sveučilištu u Splitu, njih 4 od ukupno 15 u Hrvatskoj. Jedan trener održava radionicu iz jedne teme, a riječ je o temama: Vještine vođenja, Profesionalna učinkovitost, Planiranje karijere i Umijeće komunikacije.

Vještine vođenja

Predavač: Prof. dr. sc. Rosanda Mulić, prorektorica za nastavu Sveučilišta u Splitu

Sudjelovanje u projektu „Modernizacija doktorske izobrazbe kroz implementaciju HKO-a – MODOC“ bilo je jedno zanimljivo i korisno iskustvo i zbog same činjenice da sam nedavno stupila na dužnost prorektorice za nastavu Sveučilišta u Splitu. Naime, ovim projektom se žele stvoriti preduvjeti za unaprjeđenje profesionalnih i osobnih kompetencija doktoranada, što je svakako i jedan od mojih ciljeva. Mladi doktori znanosti trebaju težiti što većoj znanstvenoj izvrsnosti ali i cjeloživotnom usavršavanju, ulaganju u sebe stjecanjem dodatnih vještina. Vještine vođenja su dodatne kompetencije koje doktorand treba steći i to razvojem dodatnih vještina komunikacije, timskog rada i upravljanja ljudima.

Učinkovita komunikacija uključuje jasno pisanje i izražavanje, argumentiranje, prenošenje ideja i znanja različitim auditorij, u formalnim i neformalnim situacijama, kao i naravno doprinos popularizaciji same znanosti.

Timski rad podrazumijeva produktivnu surad-

nju s mentorima i kolegama unutar institucije u kojoj djeluju kao i unutar šire znanstvene zajednice, razumijevanje drugih, stvaranje novih i održavanje postojećih kontakata te samim tim doprinos uspjehu cijelog tima. Često je istraživanje doktoranda samostalna aktivnost, međutim ne smijemo zanemariti razvijanje vještina timskog rada.

Vještine vođenja uključuju i vještine upravljanja ljudima. Često su se i naši doktorandi našli u konfliktnim situacijama ali i situaciji nereálnih očekivanja koja su pred njih stavljena. Naučiti se nositi s kritikama i upoznati se s tehnikama rješavanja sukoba nikako neće biti naodmet.

O svemu navedenom govoriti ćemo na radionicama za naše doktorande koje ovom prilikom pozivam da nam se svakako pridruže.

Profesionalna učinkovitost

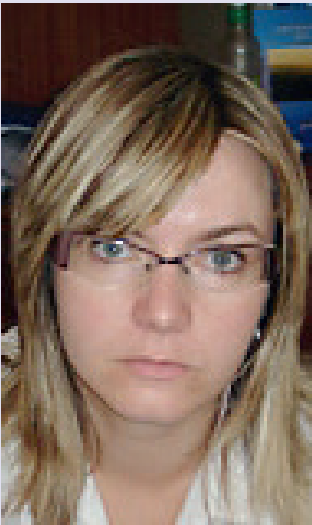

Predavač: Doc. dr. sc. Josip Lorincz, Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB)

Organizirat ću radionicu na temu unapređenja profesionalne učinkovitosti doktoranda. Radionica je namijenjena svim studentima doktorskih studija koji žele unaprijediti vla-

stite profesionalne i osobne kompetencije u svrhu njihove bolje prilagodbe potrebama istraživačkog i gospodarskog sektora, te tržišta rada. Planirano je da se u okviru radionice obrade teme iz područja inovacija, poduzetništva i intelektualnog vlasništva. Radionica će također omogućiti stjecanje znanja vezanih uz metode istraživanja, te poticanja kreativnosti, inovativnog rješavanja problema i kritičkog razmišljanja u cilju učinkovitog savladavanja istraživačkih izazova. Cilj radionice je poboljšanje istraživačkih vještina i tehnika doktoranada neovisno o području istraživanja kojim se bave. Radionica je besplatna, a prijaviti se mogu svi studenti poslijediplomskih studija Sveučilišta u Splitu.

Planiranje karijere

Predavač: Izv. prof. dr. sc. Merica Slišković, Pomorski fakultet (PFST)

Na trećoj radionici pod nazivom *Planiranje karijere* obradivat će se teme vezane uz razvoj karijere studenata nakon završenog dokorskog studija. Naime, kako bi mogli uspješno upravljati svojim profesionalnim razvojem i odabirati područje daljnje karijere, moraju razviti određene vještine. One uključuju sljede-

će kompetencije: aktivno upravljanje profesionalnim razvojem, uočavanje mogućnosti razvoja karijere u određenom području, povezivanje s ljudima u istom području, te dobru prezentaciju znanja, vještina i iskustva u životopisu. Kao prvi korak u smjeru navedenog pozivam sve doktorande da se prijave na pilot radionice u sklopu MODOC projekta.

Umijeće komunikacije

Predavač: Izv. prof. dr. sc. Tonči Bavčević, Kineziološki fakultet (KIFST)

U sklopu pilot-radionice na temu „Umijeće komunikacije“ obradit će se teme iz područja interpersonalne komunikacije i osobnog razvoja, tipologizacije komunikacije, upravljanja odnosima i sadržajima te psihodinamike komunikacije. Posebna pažnja posvetit će se stjecanju komunikacijskih vještina kao čimbenika osobnog unaprjeđenja, usvajanju tehnika vođenja i upravljanja te rješavanju konfliktnih situacija. Navedene teme namijenjene su poboljšanju vlastite efikasnosti, razumijevanju međuljudskih odnosa te podizanju učinkovitosti u timskom radu.

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU objavljuje

NATJEČAJ (m/ž) za izbor u naslovna zvanja

Predavača u području umjetnosti, polje likovne umjetnosti, grana animirani film i novi mediji (naslovno zvanje).

Asistent u području umjetnosti, polje likovne umjetnosti, grana animirani film i novi mediji (naslovno zvanje).
Pristupnici na natječaj moraju ispunjavati uvjete Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Prijava na natječaj mora sadržavati životopis, preslik dokaza o državljanstvu, diplomu o stečenoj stručnoj spremi i izvješće o umjetničkoj i nastavnoj aktivnosti.
Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od objave natječaja na adresu:
Umjetnička akademija u Splitu, Zagrebačka 3, 21000 Split.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE, objavljuje

NATJEČAJ Za izbor:

1. jednog nastavnika naslovno nastavno zvanje predavača za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo, grana brodogradnja;
2. jednog poslijedoktoranda za rad na projektu „Mjerenja svojstava Higgsovog bozona i potraga za novom fizikom detektorom CMS“, na određeno vrijeme;
3. jednog doktoranda na radno mjesto stručnog suradnika na projektu „Mjerenja svojstava Higgsovog bozona i potraga za novom fizikom detektorom CMS“, na određeno vrijeme;
Pristupnici pod točkom 1. do 3. moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123./03., 105./04., 174./04., 46./07., 45./09., 63./11. i 94./13.).
Natječaj traje 30 dana od dana objave.
4. projekt menadžer s 50% radnog vremena za rad na projektu „Sigurnija i učinkovitija kogeneracijska/trigeneracijska postrojenja“ - 1 izvršitelj na određeno vrijeme.

Uvjeti:
- VSS;
- radno iskustvo: 1 godina;
- iskustvo rada na poslovima upravljanja projektima financiranih od strane EU.
Uz prijavu na natječaj kandidati su DUŽNI PRILOŽITI:
- životopis;
- dokaz o radnom iskustvu;
- dokaz o iskustvu i znanjima koja se traže u uvjetima natječaja;
- preslik domovnice;
- preslik rodnog lista;
- dokaz o stečenoj stručnoj spremi.
- uvjerenje kojim se dokazuje da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak (ne stariji od 6 mjeseci).
Natječaj traje 8 dana od dana objave.

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno čl. 13. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova N.N. 116/03.
Sve informacije mogu se dobiti u Službi za upravno-pravne poslove Fakulteta.
Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Ruđera Boškovića 32., 21000 Split.
Nepravovremene prijave i prijave bez dokaza o ispunjavanju uvjeta neće se razmatrati.
O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE SVEUČILIŠTA U SPLITU objavljuje

PONIŠTENJE DIJELA NATJEČAJA

Poništava se i mijenja dio natječaja (točka 8.) objavljenog u „Universitasu“, dana 29. rujna 2014. godine, u dijelu koji se odnosi na izbore u zvanja (i na odgovarajuća radna mjesta), pod točkom 8:
8.. jednog nastavnika u nastavno zvanje profesor visoke škole i na odgovarajuće radno mjesto, u znanstvenom području društvenih znanosti, za polje ekonomija, za granu računovodstvo
mijenja se i glasi:
8.. jednog nastavnika u nastavno zvanje profesor visoke škole u trajnom zvanju profesora visoke škole i na odgovarajuće radno mjesto, u znanstvenom području društvenih znanosti, za polje ekonomija, za granu računovodstvo.
Ostali dio natječaja ostaje nepromijenjen.

strategija obrazovanja

Putokaz za promjene hrvatskog obrazovanja i znanosti

RAZGOVARAO:

DUŠKO ČIZMIĆ-MAROVIĆ

U povodu usvajanja **Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije** obratili smo se Gvozdenu Srečku Flegi, dugogodišnjem profesor filozofije Zagrebačkog sveučilišta, nekadašnjem ministru znanosti i tehnologije u Vladi RH i predsjedniku Komiteta za kulturu, znanost, obrazovanje i medije pri Vijeću EU-a, aktualnom saborskom zastupniku vladajuće većine koji se nije libio javno argumentirati protiv Vlade politike kad god se ona kosila s njegovim uvidima i uvjerenjima. Profesora Flegu zamolili smo da za Universitas ocijeni značenje ove Strategije u hrvatskom i europskom kontekstu, te da procijeni njenu moguću učinkovitost. Universitas je o bitnim dimenzijama Strategije opširno pisao još pred godinu dana, u broju 48. od studenog 2013., a ove akademske godine ova tema neće silaziti s naših stupaca nikako.

Kako biste ocijenili značenje ovog dokumenta, i s tim u vezi, jeste li zadovoljni načinom na koji je Strategija stvarana i usvojena?

Prije svega čestitam *Universitasu* i svim njegovim djelatnicima na kontinuiranom izlaženju i tematiziranju visokoobrazovnih tema. Prije dva tjedna u Saboru izglasanu Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije smatram značajnim dokumentom. Tehnički gledano, i sam dijelom nisam suglasan kako s konceptijskim okvirom tako i s nekim sadržajima Strategije. Bio sam sklon suvremenom a ne tradicionalnom pisanju strategije. Ne želim vjerovati da bi se ljudi prihvatili visokoodgovornih dužnosti, kao što su ministarske, bez takvog poznavanja resorne materije da ne bi mogli sjesti i u miru, za dva-tri dana napisati strategijska načela funkcioniranja i daljnijeg razvitka svoga resora. Nakon toga bi svoje zapisane zamisli pretresli sa stručnjacima u tri-četiri koncentrična kruga rasprava, potom ih ponudili na javnu raspravu i u konačnici sumirali strategijski tekst.

Nije li izrada ove Strategije teška obrnutim smjerom?

Da, velike radne skupine i podskupine kompetentnih, počesto i naših najboljih stručnjaka uglavdale su sekcije prijedloga do konačnoga sjaja. Usprkos tim uglavnom tehničkim neslaganjima, glasao sam za Strategiju i zato što nastojim ne zaboraviti da je riječ o dokumentu od kratkoročno i srednjoročno velikog značenja, o kojemu su mnogi iskazivali različite prijedloge, pa sma-

Gvozden Flego

Gvozden Flego: Zar nije došlo vrijeme da skupimo glave i da dogovorimo kojim smjerom mijenjati naše umnogome zaostale i osiromašene sustave obrazovanja? Žao mi je da su neke političke opcije bile protiv donošenja ove strategije jer je obrazovanje presudbonosno da bi o njemu mogao odlučivati dio društva ili političkog korpusa

tram da je tekst Strategije najbolje što je u ovome trenutku Hrvatska mogla iznjedrati. Uz to, Strategija je putokaz u kojem smjeru hrvatski obrazovni i znanstvenoistraživački sustav treba napredovati i na koje se promjene koncentrirati. Stoga, smatram, treba potisnuti razlike te zalaganjem za zajedničkosti prionuti ostvarenju Strategijom zacrtanih promjena. A u tome imamo mnogo posla.

Čini li Vam se da se u Hrvatskoj, napose u akademskoj zajednici, 'strategijama' pridaje čudotvorno značenje? Kako s tim stoji u Europi?

Najrazvijeniji su, koliko mi je poznato, svjesni tzv. strategijskog paradoksa u brzo promjenljivome svijetu, posebice u izrazito dinamičnim djelatnostima kao što je znanstvenoistraživačka. Paradoks se, naime, sastoji u tome da usamom trenutku dovršetka strategijskog dokumenta on postaje zastario.

To više što je razvitak znanosti nepredvidljiv, rezultati istraživanja sve kraćeg vijeka, a sustav obrazovanja građen na znanstvenim spoznajama. Stoga u pojedinim područjima razvijeni, koliko mi je poznato, ne pišu opsežne strategije već izrađuju srednjoročne ili kratkoročne projekte, izvedbene ili predizborne programe, planove rada vlada ili Europske unije. Strategijski dokumenti, opsega desetak do dvadesetak stranica teksta, sastoje se uglavnom od načela, bez detalja i bez preciznih dugoročnih projekcija. Uprkos tome, sklon sam da se u Hrvatskoj pišu strategijski dokumenti jer oni iskazuju željeni smjer razvitka pojedinih djelatnosti. Kao papiri strategije su ograničenog dometa jer smatram da su od papira mnogo značajnije osobe koje će ih provoditi. Dobromisleći i dobrohoteći, zajedničkom interesu posvećeni, znat će kreativno nadopunjavati tekstualne

praznine i svojim inventivnim djelovanjem dopisivati, ili korigirati, formulacije strategijskih tekstova. Stoga u realnom životu mnogo više pažnje treba poklanjati dobrim i kompetentnim ljudima no dobro sročnim papirima.

Ipak, može li se ova Strategija smatrati težišnim razvojnim dokumentom hrvatskoga društva i naše mlade države?

Nazirem najmanje tri razloga zbog kojih naša Strategija prerasta u razvojni dokument hrvatskoga društva. Na prvom je mjestu činjenica da je Hrvatska tek prije nekoliko dana dobila industrijsku strategiju, kojom jedva da naziremo privrednorazvojne prioritete, pa u

takvim okolnostima znanstvena i obrazovna djelatnost dobivaju znatno važniju ulogu no u 'etablianim' društvima – na znanosti je da predloži u kojem se smjeru trebamo razvijati, u kojim područjima imamo najbolje šanse za uspjeh, koje su naše komparativne razvojne i ekonomske prednosti a od sustava obrazovanja očekujemo da nas obavijesti za koje proizvodne djelatnosti imamo najbolje stručnjake. Tako gledano, znanstveno-istraživačka djelatnost i sustav obrazovanja trebaju usmjeravati ekonomski razvoj Hrvatske.

Neće li Vas zaljubljenici u tržišnu samoregulaciju optužiti za neovlašteno konstruiranje budućnosti?

Svjestan sam da će ta teza nakostriješiti barem dvije grupe srodnih oponenta. Jedni će tvrditi da ništa osim tržištanije ustanjeregulirati razvoj gospodarstva. Takvi su samo dijelom u pravu jer je, s jedne strane, "nevidljiva ruka" tržišta već od 30-ih godina prošloga stoljeća znatno manje djelatna no što se to želi priznati. Prisjetimo se da su nedavne državne intervencije gotovo posvuda, a napose u Sjedinjenim Američkim Državama i u Ujedinjenom Kraljevstvu, u dvije države najliberalnijih ekonomija, sanirale 'financijsku industriju' i otklanjale katastrofalne posljedice lošeg tržišnog poslovanja banaka. S druge pak strane i to je tržište regulirano što

nacionalnim zakonima a što međunarodnim sporazumima. Drugi će pak tvrditi da sustav obrazovanja i znanstvena istraživanja trebaju služiti povećanju konkurentnosti odnosno izobrazbi kadrova i iznalaženju novih tehnologija koje treba tržište rada. No i ovi drugi su, smatram, samo dijelom u pravu. Suprotno takvima ja sam uvjeren da su znanja i umijeća dobro po sebi pa vjerujem da ona ne smiju biti instrumentalna nikakvim izvanjskim ciljevima. Slažem se da obrazovanost treba mjeriti i uspjesima na tržištu rada kao i zapošljivosti pojedinaca ali treba i osvijestiti da primarni cilj obrazovanja nije pospješiti konkurentnost već unapređivati dobrobit ljudi – omogućiti im da budu zaposlivi i zaposleni, da od svoga rada mogu dobro živjeti, da se snalaze u svijetu te da svoje egzistencije organiziraju tako da njima budu zadovoljni. Uz to, nitko unaprijed ne zna koje sve posljedice i primjene mogu slijediti iz neke znanstvene spoznaje, koja u početku može izgledati posve nepraktičkom ili nekomercijalnom.

Naveli ste da vidite tri razloga razvojnog značenja Strategije?

Drugi je razlog da je Hrvatska malena, u ovome trenutku i osiromašena zemlja te da je znanje najprospektivnija prilika za dobrobit ljudi i uspješnost privrede. I Hrvatskom bi trebalo širiti promjenu paradigme u poimanju uvjeta za bogatstvo, ili uspješnost neke teritorijalne jedinice. Nekada su bogati bili oni koji su raspolagali prirodnim resursima, od 19. stoljeća to je prvenstveno bila razvijenost industrije, od druge polovice 20. stoljeća znanje i dobro obrazovanje smatramo temeljnim potencijalom dobrobiti ljudi. I konkurentnosti privrede, dakako. A treći razlog da Strategija obrazovanja i znanosti bude shvaćena kao temeljni razvojni dokument Hrvatske jest njezino zalaganje za inovativnost. Društvena novina može biti otpočeta i uspješna jedino ako počiva na dobro obučanim ljudima i njihovim sposobnostima. Stoga je svaka inovacija usko povezana s inovativnim sadržajima i fleksibilnim načinima obrazovanja. I obratno, dobro obrazovane osobe, opskrbljene novim znanjima i umijećima, nastojat će ozbiljiti svoje zamisli i lokomotivno uvoditi novine u svoje sredine.

Kako biste ocijenili socijalnu inkluzivnost Strategije?

Strategija uistinu jest socijalno inkluzivna. Tekst Strategije traži da s svakome tko

“

Od nastavnika očekujemo da od škole sagrađe oazu radosnoga mladalačkog rada i veselih bića. A gotovo ništa od toga ne mogu postići vlastitim položajem nezadovoljni i društveno zapostavljeni nastavnici.

i napredak nstvenog rada

želi i tko obavlja svoje učeničke odnosno studentske obveze bude omogućeno školovanje u javnim obrazovnim institucijama. Barem do prve kvalifikacije, jer je radna kvalifikacija pretpostavka da kvalificirana osoba može živjeti od svoga rada. Tekst također predviđa da se socijalno potrebitima financijski pomaže u školovanju te da se učenicima “s posebnim potrebama” organizira asistencija u njihovom obavljanju školskih obveza. No inkluzivnost u obrazovnom sustavu nije tek puka primjena načela jer ta primjena sobom nosi dugoročne individualno-psihicke i društvene posljedice. Prakticiranje inkluzivnosti u školi i učionici u učenicima potiče su-djelatne i su-radničke oblike ponašanja i na taj način priprema ljude za drugačije društvene odnose u kojima suradnja dobiva prednost nad konkurencijom, ljudska zajedničkost nad egoizmom, inkluzivnost nad ekskluzivnošću i ekstraktivnošću, međusobno uvažavanje nad nasiljem. Budući da o školskim iskustvima uvelike ovise kasniji životi učenika, neprocjenjiva je uloga nastavnika u organiziranju i pružanju tih školskih iskustava.

Što je osnovni uvjet da bi ovaj razvojni dokument pro-funkcionirao?

Nabrojene promjene tek su neke od predviđenih. One se neće događati nikakvim automatizmom temeljenim na ministarskim dekretima već suradnjom s onima koji ih trebaju provoditi. Drugačije obrazovanje nastavnika, akreditirani oblici njihovog cjeloživotnog učenja, razmjena njihovih iskustava i predstavljanje najboljih praksi, zalaganje ministara i njihovih suradnika te zalaganje svih sudionika u sustavu mogli bi dovesti do bližine Strategijom planiranih promjena. No da bi promjene profunkcionirale, nužno je mijenjati socijalni položaj ključnih sudionika u njemu. Nastavnicima povjeravamo našu djecu i njihovu budućnost, želimo da u učenicima i studentima pobude ljubopitost, radost stjecanja znanja i potrebu kritičkog promišljanja. Od nastavnika očekujemo da od škole sagrađe oazu radosnoga mladalačkoga rada i veselih bića. A gotovo ništa od toga ne mogu postići vlastitim položajem nezadovoljni i društveno zapostavljeni nastavnici.

Što Strategija predviđa na osobito osjetljivom mjestu stručnog – veleučilišnog – obrazovanja?

U izrazito složenom području visokog obrazovanja

Strategija predviđa dubinsku umjesto površinske restrukturacije, na temeljima načela bolonjskog procesa. Zadržan je binarni sustav no vjerojatno će u izvedbenim mjerama biti jasnije iskazana potreba i razgraničenja ali i povezivanja veleučilišnog i sveučilišnog kako istraživačkog tako i obrazovnog pogona. A vidim i potrebu reafirmacije veleučilišta jer su kvalifikacije tih škola kod nas s nepravom tretirane kao drugorazredne. I konačno, prohodnost sustava obrazovanja u Hrvatskoj treba biti znatno popravljena. Stjecanje novih kvalifikacija u strukovnom obrazovanju trebalo bi biti omogućeno apsolviranjem diferencijalnih modula, uskoro moramo

zakonskim promjenama. Zamisao da bi netko mogao taboriti npr. 20 godina u zvanju docenta čini mi se posve mediokritetnom.

Veliki su publicitet dobile EU primjedbe da je Strategija zanemarila strukovno obrazovanje?

Predtercijarno obrazovanje spada u ingerencije država članica, osim strukovnog, zbog kompatibilnosti radnih kvalifikacija u EU odnosno nesmetanog kretanja radne snage. Mislim da neće biti teško odgovoriti primjedbama tijela EU da u našoj Strategiji strukovno obrazovanje zahtijeva dodatne kvalifikative. EU se znatno više bavi tercijarnim i bolonjskim procesom. Formalno smo usuglašeni s europskim preporukama u visokom obrazovanju. Ponešto zaostajemo u znanstvenim istraživanjima no mnogo više zbog manjka novca no nevoljkosti naših istraživača. Uprkos velikim financijskim nedaćama u Hrvatskoj djeluje više desetaka svjetski priznatih znanstvenika koji zavređuju mnogo bolje uvjete rada i mnogo više domaće uvažavanja no što je to sada slučaj.

Što kažete na rugalicu da je riječ o ‘popisu lijepih želja’?

Svaka je strategija popis lijepih želja ili pravila kako ih ozbiljiti. Václav Havel je tokom svog prvog nastupa u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe kazao da neće biti bolje Europe ako prestanemo sanjati bolju Europu. Vjerojatno je tako i sa startegijama. U ovoj zasigurno postoji zajednički nazivnik za većinu u nas djelujućih političkih opcija. Umjesto da se povežemo zajedničkostima, zar ćemo se opet osporavati hipostaziranim razlikama? Zar nije došlo vrijeme da skupimo glave i da dogovorimo kojim smjerom mijenjati naše u mnogome zaostale i osiromašene sustave obrazovanja? Žao mi je da su neke političke opcije bile protiv donošenja ove Strategije jer je obrazovanje presudbonosno da bi o njemu mogao odlučivati dio društva ili političkog korpusa.

Na kraju, što smatrate ključnim za ‘duh’ novousvojene Strategije obrazovanja?

Autori Strategije bili su odlučni u iskazivanju privremenosti njihovog uratka. Njihova nakana nije bila definirati jednu temeljitu promjenu već ukazati na potrebu neprestanog nadograđivanja postignutog. Na proces. U tome je visoki doseg i veliki potencijal ove Strategije.

Obrazovanje i znanost hrvatski razvojni prioriteti

Konačni prijedlog teksta Strategije Hrvatskom je saboru predstavio zamjenik ministra Roko Andričević. Donosimo redakcijski opremljeni tekst njegova izlaganja

fesionalnog razvoja i usavršavanja svih odgojno-obrazovnih djelatnika. Napokon, nužno je proširiti i unaprijediti primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u učenju i obrazovanju na svim razinama.

Strategija je sveobuhvatni dokument, koji se bavi svim razinama odgoja i obrazovanja, od ranog i predškolskog, do visokoškolskog obrazovanja i obrazovanja odraslih, a uz to obuhvaća i znanost. Kao takva, ona je mogla biti uobličena i kao nekoliko zasebnih strategija za svaki pojedini segment, ali upravo holistički pristup obrazovanju i znanosti jamči sustavnu i kvalitetnu provedbu predviđenih mjera za cjelinu sustava.

Cjelovit sustav

Istaknimo samo neke od bitnih elemenata Strategije. U segmentu osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja predviđa se cjelovita kurikularna reforma koja znači ne samo izradu kurikuluma za pojedine predmete nego i promjenu strukture osnovnoškolskog obrazovanja, drugačiji pristup u nastavi i edukaciju učitelja, podizanje njihova društvenog ugleda, kvalitetnije upravljanje odgojno-obrazovnim ustanovama, razvijanje sustava podrške učenicima, unaprjeđivanje uvjeta rada ustanova. Na razini srednjoškolskog obrazovanja posebna se skrb posvećuje strukovnom obrazovanju koje treba postati, znatno više no što je sada, temelj gospodarskog rasta. Cilj je, osim toga, staviti dijete/učenika u fokus odgojno-obrazovnog procesa, što do sada nije bio slučaj, razvijajući njegove temeljne kompetencije.

U visokom obrazovanju predviđa se revizija studijskih programa kako bi se provela njihova racionalizacija i kako bi se jasno definirali ishodi učenja; podizanje kvalitete nastave i upravljanja visokoškolskim ustanovama; poboljšano financiranje zasnovano na programskim ugovorima koji bi visokim učilištima jamčili autonomiju uz primjerenu od-

govornost. Potrebno je unaprijediti potporu studentskom standardu na način da se s neizravnog financiranja prijeđe na izravno, što bi rezultiralo racionalnijim korištenjem sredstava uz bolju skrb o socijalnoj dimenziji studiranja.

Strategija posebnu pažnju poklanja obrazovanju odraslih, području u kojem Hrvatska znatnije zaostaje za drugim europskim zemljama, te predviđa mjere kojima bi se povećalo sudjelovanje odraslih u svim vidovima obrazovanja uz podizanje kvalitete obrazovnih programa.

U poglavlju o znanosti naglašava se, među ostalim, potreba snažnijeg povezivanja znanosti, visokog obrazovanja i inovativnoga gospodarstva. Mjerama se predviđa podizanje kvalitete istraživanja, ali i racionalizacija korištenja financijskih sredstava.

Procesna provedba

Strategija završava poglavljem o smjernicama za njezinu provedbu, kojim su predviđeni i mehanizmi podizanja društvene svijesti o važnosti obrazovanja i znanosti, što je važan uvjet za uspješno provođenje predviđenih mjera. Hrvatsko se društvo mora mobilizirati u iskrenom nastojanju da se odgojno-obrazovni sustav unaprijedi, jer je to važno za budućnost svih, a pogotovo djece i mladih.

Ova Strategija nije usko vremenski ograničena, jer su za ostvarenje nekih ciljeva potrebni vrlo dugi rokovi, dok se neki ciljevi mogu ostvariti vrlo brzo. Obrazovanje i znanost su sustavi koji su osjetljivi i nagle, nedovoljno pripremljene promjene mogu im nanijeti ozbiljnu štetu. Zbog toga Strategija predviđa izradu akcijskih planova projektnim planiranjem kojim će za svaki pojedini segment biti točno ustanovljeno koji su ljudski, materijalni i financijski resursi potrebni za njegovo ostvarivanje i u kojem vremenskom roku. Opredjeljivanjem za ovu Strategiju Hrvatska započinje dugoročnu sustavnu brigu o obrazovanju i znanosti kao svojim nacionalnim i razvojnim prioritetima koji će njezinim građanima omogućiti kvalitetniji i ispunjeniji život. Dugoročna će zadaća Hrvatskog sabora biti da periodično razmotri ostvarivanje strateških ciljeva i ocijeni treba li Strategiju nadopuniti ili korigirati. Jedino tako će se, zajedničkim djelovanjem svih dionika sustava, postići ostvarivanje dva glavna cilja Strategije.

DUMP Udruga m

U povodu DUMP-ova natječaja za već 6. besplatnu Školu osnova programiranja, prezentiramo cjelinu aktivnosti DUMP-a koji, formalno osnovan 2010., djeluje još od 2008. Škola osnova programiranja samo je jedan od četrnaest ciklusa besplatnih edukacijskih predavanja što ih je DUMP u proteklih šest godina organizirao.

Što je DUMP

Početkom 2008. počelo je druženje nekolicine učenika 3. gimnazije u Splitu i nekih studenata FESB-a. Našli su se na polju programiranja, novih računalnih tehnologija i informatičkih natjecanja. Uskoro su se istaknuli neki nadareni pojedinci s rješenjima za određene programerske izazove, kao i iskustvo primjene tog znanja na natjecanjima. Svoja sve bogatija iskustva željeli su podijeliti s drugima.

Njihova druženja podržale su škole i fakulteti koje su pohađali, pa su u prostorima FESB-a počela okupljanja koja su se pretvorila u lijepu i korisnu naviku. Ta druženja su prerasla u prvi ciklus predavanja pod nazivom „Škola

osnova programiranja“ na kojem su polaznici mogli nadopuniti znanje iz školskih klupa. Odaziv je bio iznenađenje svima; stotinjak redovnih polaznika i njihova želja za novim ciklusima potvrdila je opravdanost truda tih vrijednih entuzijasta. Predavači su bili oni sami, a polaznici svega koju godinu mladi.

Osim predavanja, dumpovci su počeli sudjelovati na natjecanjima, kako domaćim tako i inozemnim, na kojima su mogli pokazati što su naučili družeći se u DUMP-u.

Uspješnost takvog druženja dovela je i do formalnog rađanja udruge koja je veliku podršku našla u FESB-u iz čijih prostora i danas djeluje.

DUMP danas

Danas je DUMP prepoznatljiv ne samo po načinu na koji organizira popularne cikluse predavanja već i po načinu na koji organizira druge manifestacije. Sada već prepoznatljivi vizualni identitet prati brojne projekte i aktivnosti kako DUMP-a, tako i organizacija tijesno povezanih s udrugom poput FESB-a ili grada Splita.

Prekrasan prostor koji je FESB ustupio udruzi postao je njihov novi dom, ali entuzijizam je ostao stari, pa i dalje pune dvorane na svojim besplatnim predavanjima i pratećim radionicama. Kvaliteta rada s mladima sve je viša o čemu svjedoče brojna priznanja i nagrade kao i ugled kojeg DUMP uživa u rastućoj programerskoj zajednici.

DUMP ciljevi

Izgradnja zajednice

Misija DUMP-a jest izgraditi zajednicu koja će okupljati mlade programere, dizajnere, menadžere, ekonomiste, ali i druge komplementarne profesije koje nadopunjuju tu zajednicu, voditi ih i pomagati im, stimulirati ih i poticati na putu do izvrsnosti.

Suradnja stručnjaka

Među prvim ciljevima je stvaranje zajednice u kojoj suraduju mladi stručnjaci okupljeni oko zajedničkih tema i izazova. Ta suradnja obojena je nesebičnom spremnošću da jedni drugima pomognu, ali i da se zabave i opuste na putu do zajedničkog uspjeha.

Razvijanje sposobnosti

Svaki član ima priliku otkriti gdje leže njegove ili njezine sklonosti i polja posebnog

interesa. Uz pomoć drugih, iskusnijih članova, može raditi na razvijanju tih sklonosti, savladavanju potrebnih alata i snalaženju u novoj problematici. Svoja, netom razvijena znanja, polako primjenjuje na projektima udruge, usavršavajući ih do razine kada i sami mogu početi pomagati novim, neiskusnijim članovima zajednice.

Pomoć budućim članovima i širenje entuzijazma

Članovi zajednice, koji su na neki način otkrili svoj put i iskoristili svoje sposobnosti na konkretnim projektima te izašli iz dačkih klupa, ne napuštaju redove DUMP-a. Dapače, sada postaju vrijedni predavači, organizatori i mentori novim generacijama članova DUMP zajednice.

DUMP uspjesi

Formiranje udruge proisteklo je, između ostalog, i iz prvih natjecanja i rezultata koje su postigli neki od osnivača udruge. Ciljevi se nikada nisu mijenjali, ali je formiranje udruge iz strukturalnih razloga bilo potrebno te danas, nakon početnih nesigurnosti trud uložen u okupljanje entuzijasta čini se potpuno opravdanim.

Natjecanja

Godinu za godinu nizali su se izazovi u vidu natjecateljskih projekata za koje nije bilo dovoljno dobro isprogramirati komad softvera već je trebalo naučiti sve što prethodi programiranju, kako prezentirati projekt i kako pokazati opravdanost uložene truda. Već od 2007. godine mladi programeri, koji tada nisu ni slutili da će naći među osnivačima DUMP-a, osvajaju prva mjesta na nacionalnim natjecanjima stvarajući temelje novim natjecateljskim timovima

iz redova članstva, kao i novim prvim mjestima i izvan nacionalnih granica. Iza brojnih natjecateljskih timova ostala su imena značajnijih projekata koji su ih proslavili poput: eS.Net, The Wall of Balance, eBus, Lost In Time, Think Green, AuThink i Assemblio. S tim projektima nastupalo se na zanimljivim natjecanjima poput: Microsoft Imagine Cup, Web Start Contest, InfoKup, Microsoft Software StartUp Academy, Shift Konferencije i njenog Hackathona.

Širenje entuzijazma

Ovolika iskustva, znanja, entuzijazam i uspješnost logično su doveli do prvih ciklusa predavanja na kojima su upravo sudionici u tim projektima bili kreatori, pokretači, organizatori i predavači za rastući broj polaznika od djece iz osnovne škole do ozbiljnih pojedinaца koji su konačno odlučili naučiti nešto o čemu su tko zna od kada sanjali.

Podrška FESB-a

Uspješnost predavanja ne bi bila moguća bez uvijek prisutne i dragocjene podrške koju je pružao FESB. Najznačajniju ulogu odigrao je izv. prof. dr. sc. Srdjan Podrug, danas dekan, a odnedavno konačno i počasni član udruge DUMP. Tako danas

na FESB-u udruga ima svoj prostor za rad kao i predavaonice i laboratorije za svoje cikluse predavanja i prateće radionice.

Priznanja

Ta suradnja nije jednostrana, pa je DUMP aktivno uključen u kreiranje novih infor-

mladih programera

S lijeva (na nogama): Antonio Pavlinović, Frane Roje, Marin Aglič Čuvich, Darko Šperac, Marko Marinović, Miroslav Jelaska, Ivan Pavičić, Nataša Munitić, Nebojša Veron, Luka Vidačak, Ivan Maček.
S lijeva (sjede): Marko Matijević, Mislav Tomić, Davor Pavičević, Jure Granič Skender.

Ciklusi predavanja

Aktivnost po kojoj je DUMP možda najpoznatiji svakako su ciklusi besplatnih predavanja koja se svake godine, već šestu zaredom, ponavljaju. Zanimljivo je da, usprkos tome što se organiziraju vikendom u poslijepodnevnim satima, posjećenost stalno raste i trenutno se približava brojevi od 300 polaznika.

Ono što te cikluse čini posebnim jesu pogodne teme i pogodan način obrađivanja tih tema, pri čemu se i predavači i polaznici dobro zabavljaju. Predavači su pretežno članovi DUMP-a i nisu profesionalni predavači, već iskusni sudionici

brojnih projekata i programerskih izazova. Unatoč tome, predavanja su na najvišoj profesionalnoj razini, pomno osmišljena, dobro izvedena i zabavno obrađena. Publici nikada nije dosadno, a za svoje aktivno učešće dobivaju nagradu – najčešće nešto slatko. Primjere iz svijeta programiranja predavači često poprate spravljanjem koktela, pizza, pahuljica ili pak mazanjem palačinki kao ilustracijama navedenih primjera. Na taj način i potpunim početnicima tema postane jasnija i bliska. Sve to predavači rade na visokoj profesionalnoj razini, a posebno impresio-

niraju prezentacijski materijali koji su i sami prepuni zanimljivih primjera i živopisnih dodataka. Predavanja često prati glazba i vizualni efekti koji čitavu atmosferu pretvaraju u sve samo ne suhoparno predavanje. Jednako zanimljive su i radionice koje prate predavanja, sutradan u nedjelju, na kojima polaznici imaju priliku raditi na računalima te uz pomoć dumpovaca produbiti teoretska znanja stečena dan ranije. Sve to zajedno nadilazi očekivanja i najzahtjevnijih polaznika pa ne čudi stalni porast novih polaznika iz godine u godinu.

DUMP sutra

Ugodna atmosfera za rad i druženje

DUMP sutra će biti mjesto na kojem će pojedinci koji žele više - to moći i ostvariti. Ne samo u području programiranja već i u svim pratećim područjima potrebnim da bi se zaokružio određeni projekt. U DUMP-u će ih dočekati izvrsno opremljen prostor, prijateljska i ugodna atmosfera, kako za rad tako i za druženje. To će biti mjesto na kojem će uvijek moći dobiti podršku, pitati za savjet i pronaći rješenja.

Prijatelji, kolege, poslodavci

DUMP neće biti samo mjesto na kojem će stručno napredovati već i mjesto na kojem će razvijati sposobnosti prenošenja svog znanja i iskustva drugima. Istovremeno, DUMP će okupljati svoje članove i u slobodno vrijeme na zajedničkim zabavama i izletima. Time će

širiti krug svojih prijatelja, kolega i istomišljenika, ali i poznanstva izvan same udruge; bilo u društvenim, akademskim ili poslovnim krugovima.

Osobni razvoj i širenje horizonta

U DUMP-u će se njegovati holistički pristup. Članovi će, osim u svom glavnom području interesa, sudjelovati i učiti o drugim područjima koja su vezana, kako bi se razvili u kompletne stručnjake. Članove DUMP-a neće činiti isključivo programeri, već i pojedinci kojima je glavno područje interesa nešto drugo; dizajn, marketing, menadžment, multimedija... U timskom radu svaki član naučit će kako pristupiti postavljenom zadatku, kako ga analizirati, kako osmisliti njegovu realizaciju, kako tu svoju ideju prezentirati i kako sve to prenijeti na druge.

matičkih usluga FESB-a kao i neke projekte kojima se promiče fakultet.

O uspješnosti te suradnje najbolje govori FESB-ova pohvala DUMP-u za sustavno promicanje fakulteta, kao i Nagrada rektora za posebna postignuća u izvannastavnim aktivnostima.

Pomoću zabavnih primjera poput spravljanja koktela, publika uči programirati

znanost

Kako su hrvatski znanstvenici odgovoran za rak jetre i ubrzan

RAZGOVARAO:
TOMISLAV ČIZMIĆ MAROVIĆ

Otkriće prvoga gena povezanog s karcinomom jetre i ubrzanim starenjem, objavljeno u rujnu u jednom od najprestižnijih svjetskih znanstvenih časopisa Nature Genetics, za nas je još vrijednije kad znamo da su u njemu, unutar međunarodne znanstvene skupine, važnu ulogu imala četiri hrvatska istraživača nastanjena u različitim europskim gradovima. To su Ivan Đikić u Frankfurtu, Janoš Terzić u Splitu, Kristijan Ramadan u Oxfordu (tada u Zürichu), i Davor Lessel u Ulmu (sada u Hamburgu), koji su ispisali zanimljivu priču o suradnji i načinu funkcioniranja današnje znanosti. Važnost objavljenog istraživanja je mnogostruka - u prvom redu, već je spašen život jednog mladog pacijenta, kojem su na temelju istraživanja naši znanstvenici ispravno predviđjeli rak jetre i otkrili ga u ranoj fazi tako da mu je transplantacija jetre mogla spasiti život. Nadalje, iako su do sada otkriveni geni povezani s rakom debelog crijeva,

Ivan Đikić, Janoš Terzić, Kristijan Ramadan i Davor Lessel, hrvatski znanstvenici s različitim europskim adresama, osim što su ostvarili znanstveno postignuće najviše svjetske razine, ispisali su i zanimljivu priču o suradnji, važnosti timskog rada i načinu funkcioniranja moderne znanosti

Ivan Đikić

Janoš Terzić

Kristijan Ramadan

Davor Lessel

da. I naravno, tu je priča o uspješnoj znanstvenoj suradnji, koju je za Universitas prepričao splitski član tima, prof. Janoš Terzić s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Kako je počela cijela priča?

Istraživanja smo počeli Ivan Đikić i ja prije 6-7 godina. U početku je na njima radila dipl. ing. Marina Degoricija, a kada su obujam i složenost posla narasli, uključila se je i prof. dr. Ivana Marinović Terzić. Kratko su radili i dipl. ing. Duje Burić i doc. dr. Ivana Novak Nakir. Tada nitko na svijetu nije procuavao taj gen koji još nije imao službeno ime, već oznaku C1orf124, a danas se zove Spartan (SPRTN). Ivan i ja smo od početka bili sigurni da se radi o iznimno važnom genu, tj. imali smo dvije naznake da je tome tako. Prvo, taj je gen po strukturi sličan nekim drugim genima koji sudjeluju u popravljaju DNA oštećenja; drugo, grupa Ivana Đikića pokazala je da taj protein stupa u interakciju s ubikvitinom. Ubrzo nakon toga, pokazali smo da njegovo uklanjanje čini stanice osjetljivima na oštećenja naših gena (molekule DNA), te nam je tada bilo potpuno jasno da u rukama imamo zanimljivo i važno otkriće.

Kako su se u istraživanje uključili Kristijan Ramadan i Davor Lessel?

Nakon otprilike tri godine istraživanja koja smo provodili u Splitu, a unutar kojih smo dobili zanimljive rezultate, počeli smo surađivati s hrvatskim znanstvenikom

Kristijanom Ramadanom (koji je tada bio u Švicarskoj), jer je on ekspert u području popravljavanja DNA oštećenja. Nadalje, iz naših rezultata smo znali da protein Spartan (proteini su funkcionalni proizvodi istoimenih gena) stupa u interakciju s bjelancevinom koja se zove VCP, a na kojem je već radio Kristijan Ramadan te nam je odgovarao i po toj osnovi. Tada smo razmijenili materijale i rezultate te smo bili u stalnom kontaktu i dogovarali pokuse i analizirali rezultate. Splet okolnosti u priču je uveo još jednog "našeg čovjeka", Zagrepčana iz Njemačke, Davora

Lessela, čija je istraživačka grupa imala pacijenta sa simptomima ubrzanog starenja. Taj je pacijent s 15 godina dobio rak jetre i ubrzano starenje i, nažalost, umro s 18 godina. Davorova je grupa sekvencirala kompletan genom pacijenta, te su pronašli da je jedini abnormalni gen baš onaj na kojemu smo mi u Splitu radili, budući Spartan. Davor je nazvao Ivana Đikića jer je pretpostavio da njegova grupa radi na tom proteinu koji bi se mogao vezivati za ubikvitin (Đikić je svjetski lider u ubikvitinskom području), a što je uistinu i bio slučaj. To je za nas bi-

la važna vijest jer se upravo oštećenje gena koji smo istraživali nekoliko godina odjednom pojavilo u pacijenta s vrlo specifičnim bolestima. Nakon provedenih dodatnih istraživanja i razmjene podataka svih istraživačkih grupa, napisali smo članak koji smo slali na objavljivanje u nekoliko vrhunskih časopisa, među ostalim, i u *Nature*. Baš u to vrijeme, jedna je grupa s Harvarda objavila dio podataka na tom proteinu (to je bio prvi rad o proteinu Spartan), a koje smo i mi imali, što nam je bio "hladan tuš", ali smo nastavili raditi znajući da imamo dosta dodatnih zanimljivih rezultata.

No, Vaš rad nije prihvaćen iz prve?

Točno. Rekli su nam da je otkriće zanimljivo, ali da imamo samo jednog pacijenta, što njima nije bilo dovoljno, te da trebamo provesti pokuse na pacijentovim stanicama. Naime, jedan od važnijih dokaza u ovakvim istraživanjima jest test koji se provodi na stanicama bolesnika kojim ih pokušavate ozdraviti s normalnim genom koji se ubaci u bolesnu stanicu. Ako je konkretna bolest ili simptom posljedica oštećenja baš na genu, onda ubacivanje zdravog gena mora popraviti dio staničnih poremećaja koje imaju bolesnikove stanice - npr. spriječiti pucanje kromosoma. Taj pokus nismo mogli napraviti budući da je pacijent već bio mrtav. Naše rezultate, o funkciji gena i jednom pacijentu, predstavio je Kristijan Ramadan na kongresu u Americi.

Nakon predavanja, prišao mu je kolega iz Australije koji je imao dva pacijenta s gotovo istom kliničkom slikom i mutacijom u istom tom genu. To je bila 'sretna' slučajnost, nakon koje smo imali dovoljno elemenata za potkrepljivanje našeg istraživanja. Pet autora dijeli prvo autorsko mjesto, a nas pet dijeli dopisno autorstvo na radu. Takva je praksa kada su sve grupe imale vrlo važnu ulogu u otkriću te bez bilo koje od njih, pa tako i splitske, otkrića i objave rada ne bi bilo.

Na taj je način jedan od pacijenata i spašen...

Da. Kada smo za njega saznali, dječak je imao 13 godina, a njegov stariji brat je, nažalost, već bio umro od raka jetre. Majci smo savjetovali da i kod drugog djeteta provjeri gen Spartan i vidi je li abnormalan, jer ako i taj dječak ima mutiran gen, vjerojatno će ga zadesiti slična sudbina. Nažalost, gen je bio abnormalan, pa smo ju upozorili da je velika vjerojatnost da dijete razvije rak jetre. Prema našoj uputi, redovito su išli na ultrazvuk i 'uhvatili' su rak jetre u vrlo ranoj fazi te je djetetu napravljena transplantacija jetre i još je živo.

Hoće li transplantacija jetre spriječiti i ubrzano starenje?

Pretpostavljam da neće. Taj je gen jednako abnormalan u svim organizmima, a u jetri, iz još uvijek nepoznatog razloga, dovodi do razvoja zloćudne bolesti. S transplantiranom jetrom može živjeti i dvadesetak godina, te mislim

Ivan Đikić i Janoš Terzić u SAD-u, 1992.

Već dugo surađujete s profesorom Đikićem?

Lako ga poznajem od 1992. godine, s Ivanom Đikićem surađujem od njegova povratka u Europu. Moju prvu zamolbu za pomoć u razvoju vrhunske biomedicinske znanosti u Splitu Ivan je vrlo rado prihvatio, a ovo je otkriće možda kruna tih naših nastojanja. Svi su ljudi iz našeg splitskog laba bili kod njega na edukaciji i radu, a pokuse koje ne možemo napraviti ovdje, radimo kod njega u Frankfurtu. Tu je i nastava koju kao gostujući profesor na našem Fakultetu godinama besplatno izvodi (obično sam snosi i troškove putovanja). S Ivanom smo u Splitu organizirali brojne EMBO i FEBS konferencije. Do sada je Ivan u splitsku znanost, tj. u istraživanja koja smo radili u Splitu uložio više od 100 tisuća eura.

“Naše istraživanje svodi starenje i rak jetre na isti nazivnik, na mehanizme koji čuvaju naš genom i kontroliraju stanične diobe – radi se o, fundamentalno, istom biološkom procesu.

dojke, prostate i drugih, ovo je istraživanje otkrilo prvi gen koji je odgovoran za nastanak raka jetre. Također, preko zajedničkoga gena prvi put su povezani rak jetre i ubrzano starenje, sindrom kod kojeg se s petnaestak godina posijedi, razvije artroza zglobova, očna mrena i dobije pogrbljeno, staračko držanje. Rak jetre je na 5. mjestu po učestalosti među svim zloćudnim tumorima i od njega svake godine u svijetu oboli oko pola milijuna novih osoba, pa je razumljiv interes za 'dekodiranjem' ove bolesti, a s krajnjim ciljem iznalaženja novih terapija i ranih dijagnostičkih meto-

Otkrili gen ko starenje

da se karcinom jetre kod dječaka neće ponoviti, ali pretpostavljam da će, na žalost, ostala tkiva nastaviti s ubrzanim starenjem. Što nam govori činjenica da jedan gen kontrolira vrlo različite biološke procese, starenje i razvoj zloćudne bolesti?

To da su u podlozi zloćudnih bolesti i procesa starenja vrlo vjerojatno isti, osnovni biološki procesi. Nameće se pitanje - zašto zloćudna bolest nije pogodila mozak, mišić ili slezenu, nego baš jetru. Odgovor za sada nemamo, ali na rješavanju tog pitanja planiramo raditi. U tom cilju proizvodimo miša s ljudskim abnormalnostima u genu SPRTN.

Na kakva daljnja istraživanja upućuje vaše otkriće?

Naše istraživanje svodi starenje i rak jetre na isti nazivnik - čuvanje našega genoma i kontrolu staničnog umnožavanja. Sada kada znamo za gen koji uzrokuje nastanak raka jetre, istraživači širom svijeta moći će pažljivije proučavati mehanizme nastanka tog raka, promatrajući što se događa s genom Spartan tije-

kom procesa tumorigenize. Jedna od stvari na kojoj se već radi jest istraživanje je li abnormalni Spartan u podlozi tumora jetre koji nastaju na drugoj osnovi - preko hepatitisa B i C, te alkoholizma, koji su najčešći uzročnici raka jetre. Vjerojatno će ono što nademo na tom genu biti primjenjivo za tretman svih vrsta raka jetre (čak i drugih tumora), a možda i za tretman ubrzanog starenja ili starenja uop-

“

Ovo otkriće znači veću prepoznatljivost Splita na svjetskoj znanstvenoj karti, jer bez nas u Splitu, kao i drugih grupa uključenih u istraživanje, rada ne bi bilo.

Kako nastaje bolest?

Koja je veza između mutacija u genima i nastanka bolesti? Drugim riječima, iskazuje li se bolest uvijek kada postoji oštećenje na genu?

Za sve naše osobine imamo dva gena: jedan koji smo dobili od majke, a drugi od oca. Pacijenti iz istraživanja naslijedili su mutacije na oba gena od svojih roditelja, a roditelji nisu imali simptome jer su imali jedan zdravi gen (a drugi, koji su prenijeli na svoju djecu, bio je bolestan). Dakle, majka i otac su imali jedan zdravi gen koji je očito kompenzirao to što ovaj drugi nije radio. Gen Spartan popravlja DNA oštećenja i održava kromosome 'zdravima' i kontrolira podjelu stanica, tj. onemogućava stanicama da se podijele dok se u potpunosti ne poprave DNA oštećenja koja su eventualno postojala. Kako kod naših pacijenata protein nije radio kako treba, oštećenja 'prođu' u nove stanice, i tako vjerojatno uzrokuju maligne bolesti, te možda istim mehanizmom pridonose i starenju.

će. Ovo su pretpostavke i nagađanja, no nije nemoguće da tako i bude. Gen je iznimno zanimljiv i otvara čitav niz istraživačkih opcija, te će, siguran sam, na njemu početi raditi veliki broj znanstvenika u svijetu, što će rezultirati brojnim novim spoznajama.

Što ovo otkriće znači za Splitsko sveučilište?

Bit će prepoznatljivije na svjetskoj znanstvenoj karti, a ono što je meni posebno drago i na srcu jest da je moja istraživačka grupa, uz pomoć Ivana Đikića, uspješno prešla put od nepostojanja bilo kakvih uvjeta za rad (1993. kada sam se vratio iz USA) pa do rezultata zbog kojih se i na Harvardu otvara šampanjac. Nadam se da će ovo biti dodatni poticaj za unapređenje sveučilišne znanosti.

Kakve su, za sada, reakcije znanstvene zajednice?

Rad je objavljen krajem rujna, no za pravi odjek nekog istraživanja treba proći barem jedna godina. Za sada, o njemu najviše govori vrijednost časopisa u kojem je objavljen - *Nature Genetics* je najbolji časopis u genetici, s prosječnim petogodišnjim impakt faktorom od 32. Nadalje, u istom broju u kojemu je objavljeno naše otkriće, *Nature Genetics* je imao i poseban osvrt o njegovoj važnosti, što je rezervirano samo za najvažnija otkrića. To već sada puno govori o značenju našega rada.

Juliane Ried i kolegice iz Hrvatskog Cochrane centra: dr. sc. Irena Zakarija Grković, Dalibora Behmen i prof. dr. sc. Livia Puljak

Prevedimo najbolje dokaze u medicini na hrvatski jezik!

U srpnju 2014. Hrvatski Cochrane ogranak pozvao je svu zainteresiranu javnost da se uključi u prevodenje laičkih sažetaka, kratkih prikaza cilja i zaključaka pojedinog istraživanja pisanih jednostavnim jezikom

Hrvatski Cochrane ogranak neprofitna je organizacija utemeljena 2008. godine pri Medicinskom fakultetu u Splitu, s ciljem promicanja medicine utemeljene na dokazima. Prvih par godina aktivnosti ogranka bile su orijentirane isključivo prema zdravstvenim radnicima, većinom liječnicima. Promovirali smo dokaze u medicini i provodili edukacije o sustavnim pregledima kao najboljim dokazima u medicini, jer takva istraživanja sažimaju najkvalitetnije medicinsko znanje za pojedina medicinska pitanja. Poticali smo liječnike da takva istraživanja koriste u svakodnevnoj praksi.

Prevodenje – nezahtjevan, ali opsežan posao

Pritom je naglasak na Cochrane sustavnim pregledima izrađenim prema strogim metodama neprofitne Cochrane kolaboracije, a koji se smatraju zlatnim standardom dokaza u medicini. No, paralelno s time, još od početka svojeg postojanja Cochrane kolaboracija je htjela najbolje dokaze u medicini približiti i pacijentima pa svaki Cochrane sustavni sažetak ima uz stručni, komplicirani sažetak pun medicinske terminologije, i još jedan sažetak koji se naziva laički sažetak. Taj je laički sažetak obično dug 100-300 riječi i napisan je jednostavnim jezikom tako da bi ga svatko trebao moći razumjeti.

Hrvatski Cochrane ogranak nakon pet godina edu-

kacija posvećenih zdravstvenim radnicima odlučio se više posvetiti aktivnostima orijentiranim prema pacijentima, stoga smo 2012. godine počeli prevoditi laičke sažetke na hrvatski jezik. Za tu smo aktivnost dobili i dva projekta popularizacije znanosti od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a u odabir sažetaka koji se prevode uključili smo i više udruga pacijenata.

Cochrane sažetci prevedeni na hrvatski jezik objavljuju se na mrežnim stranicama same Cochrane knjižnice, a isto tako i na zasebnoj stranici koja se zove Cochrane sažetci. Ideja o posebnoj stranici koja sadrži same sažetke temelji se na pretpostavci da Cochrane knjižnica možda odbija laike kad tamo vide i stručni sažetak pun složenog medicinskog nazivlja.

U ožujku 2013. otvorili smo i Facebook stranicu koja se zove Hrvatski Cochrane ogranak i na njoj se objavljuju također prevedeni Cochrane sažetci, a u trenutku pisanja ovog članka stranica broji 1621 pratitelja. Kako je laički sažetak kratki prikaz cilja i zaključaka pojedinog istraživanja pisan jednostavnim jezikom, bez složenih medicinskih izraza, za prevodenje takvog teksta ne treba veliko poznavanje medicinskog engleskog, već samo nešto dobre volje.

Zato prevodenje laičkih sažetaka Cochrane sustavnih pregleda na hrvatski jezik nije naročito zahtjevan,

Marin Viđak, volonter-prevoditelj Cochrane sažetaka i Juliane Ried

ali je opsežan posao, a urednici stranice to rade već mjesecima. Aktivnost prevodenja odvijala se sporadično, ovisno o raspoloživom vremenu volontera s Medicinskog fakulteta u Splitu, a onda smo u srpnju 2014. odlučili pozvati sve koji nam žele pomoći u volonterskom prevodenju da se jave i u tome nam pomognu – studenti, zdravstveni radnici, pa i volonteri koji nemaju medicinsko obrazovanje.

Prema modelu Wikipedije

Sve se skupa 'zakuhalo' dolaskom Juliane Ried iz Cochrane kolaboracije koja je zadužena za korisničku podršku svima koji u svijetu prevode laičke sažetke Cochrane sustavnih pregleda, bez obzira na jezik. Njezin je prijedlog bio jednostavan – u prevodenje se mogu pozvati sve zainteresirane osobe, baš kao što se izrađuje i Wikipedija. Samo je važno da volonteri Cochrane ogranka pročitaju svaki tako prevedeni sažetak i provjere odgovara li izvorniku na engleskom jeziku.

Ranije je na prevodenju radilo (više ili manje) sedam osoba, a nakon javnog poziva prijavilo se još 30 volonte-

ra, među kojima i studenata splitske Medicine i Farmacije. Od 30 novih volontera koji su se javili da žele sudjelovati u prevodenju Cochrane sažetaka, 12 ih je prevelo barem jedan sažetak. Tako da se broj volontera koji prevode Cochrane sažetke povećao s ranijih 7 na 19, zbog čega smo danas u mogućnosti da svaki dan možemo objaviti jedan novi prevedeni Cochrane sažetak.

Uvidom u teme koje su već prevedene volonteri mogu sami izabrati koju novu temu žele prevesti, dok je nekima potpuno svejedno što prevode i oni će prevesti koju god temu im pošaljemo. U prvih 18 mjeseci projekta prevedeno je 249 Cochrane sažetaka, dok ih je samo u mjesecu kolovozu 2014. prevedeno 57 novih.

Sada se radi na posebnom internetskom sustavu koji bi trebao olakšati cijeli projekt prevodenja, ponuditi već prevedene riječi prevoditeljima, kao i omogućiti izravno slanje sažetaka prijave na mrežnu stranicu Cochrane knjižnice, ali još je uvijek riječ o beta-verziji.

Svi koji žele mogu se i dalje javiti Hrvatskom Cochrane ogranku i pomoći u prevodenju Cochrane laičkih sažetaka. Ako dobro govorite engleski jezik i želite nam pomoći u prevodenju najboljih dokaza u medicini s engleskog na hrvatski jezik, javite nam se - mnogo ćete pomoći čak i ako prevedete jedan godišnje. Dosad je objavljeno više od 6000 Cochrane sustavnih pregleda, dakle ima još posla za brojne entuzijaste koji podržavaju medicinu utemeljenu na dokazima. Čekamo vas!

Prof. dr. sc. Livia Puljak, Medicinski fakultet u Splitu,

Marin Viđak, student, Medicinski fakultet u Splitu

simpozij

Regionalni studentski simpozij

PIŠE:
VALENTINA PERIŠIĆ

U prostorijama Filozofskog fakulteta u Splitu, na Poljani kraljice Jelene, 2. i 3. listopada održan je 1. regionalni studentski simpozij: "Kritičko mišljenje", organiziran od strane Studentskog zbora Filozofskog fakulteta u Splitu, Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Hrvatskog filozofskog društva.

Nakon realizacije prvog jedinstvenog časopisa studenata Filozofskog fakulteta u Splitu "Humanist", dio studenata okupljenih oko tog projekta odlučio se na korak dalje potaknut istim motivima. Humanistom smo dali prostor našim kolegama i kolegicama da se izražavaju o problematikama koje se tiču njihovih znanosti i njihovog studija, a cilj je bio potaknuti bolju suradnju i komunikaciju među studentima i profesorima Filozofskog fakulteta u Splitu. Studentski simpozij "Kritičko mišljenje" osmišljen je na sličan način, s istim motivima i ciljevima s tim da je on regionalnog karaktera. Osnovni motiv i svrha ovog, a i svakog budućeg studentskog simpozija na Filozofskom fakultetu u Splitu je otvaranje institucionalnog prostora za suradnju i razmjenu mišljenja među studentima i studenticama humanističkih i društvenih znanosti u regiji.

Kao tematski okvir za prvi regionalni studentski simpozij u Splitu odabran je kritički način razmišljanja koji je jedna od osnovnih kompetencija i doprinosa humanističkih i društvenih znanosti u društvu. Na simpoziju je svoje radove izložilo 26 studenata i 6 pozvanih predavača iz Splita, Rijeke, Zagreba, Osijeka, Beograda, Novog Sada, Niša i Skopja. Izlaganja su prikazala različite perspektive znanstvenih područja sociologije, filozofije, pedagogije, povijesti, umjetničkih kritika, prava, religijskih studija te teorije i povijesti književnosti o kritičkom mišljenju. Pri odabiru sažetaka imali smo dva kriterija. Budući da je simpozij osmišljen kao regionalni htjeli smo imati izlagače iz što više država bivše Jugoslavije. Osim toga, radili smo recenzije na temelju toga koliko su sažetci metodološki dobro strukturirani i koliko odgovaraju temi pa smo na temelju subjektivnih procjena izabrali teme koje bi se mogle realizirati kao zanimljiva i interesantna, a inovativna i atraktivna izlaganja. Međutim, prije svega nam je bilo bitno da primimo one sažetke koji će najviše doprinijeti motivima i ciljevima simpozija. Uz to smo htjeli imati sigurnost u to što su autori u svom sažetku naveli te da iz programa simpozija dobijemo više različitih pogleda na samu temu.

Što se tiče samih izlaganja i uspješnosti, simpozij "Kritičko mišljenje" organizacijski i programski spada u najviši rang znanstvenih skupova iz društvenih i humanističkih znanosti koji se odvijaju u Hrvatskoj, što je za studentski simpozij veliko postignuće. Naposljetku je potrebno naglasiti i to da je simpozij organiziran materijalnim sredstvima dobivenima na drugom Natječaju za studentske projekte Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu i materijalnom potporom Filozofskog fakulteta u Splitu.

Je li primjena nužna za kriti

PIŠE: ALEKSANDRA NINKOVIĆ

Danas se u brojnim dokumentima koja se tiču politike obrazovanja razvoj kritičkog mišljenja navodi kao jedan od glavnih ciljeva nastave. Stječe se dojam da je najbolji način da neku temu obradimo upravo da je „kritički promislmo“. Ali kako da kritički promislmo sam pojam kritičkog promišljanja? Bilo koja rasprava o kritičkom mišljenju je cirkularna jer kroz svoj pristup problemu kritičkog mišljenja mi ujedno iznosimo i stav o tome što kritičko mišljenje jest. U nastavku teksta analizirat ću različita shvaćanja kritičkog mišljenja i pokušat ću doći do odgovora na pitanje je li uopće moguće kritičko mišljenje koje ne bi bilo zasnovano na pravilima logike i formalne argumentacije.

Autorice koje su se bavile problemom kritičkog mišljenja, određenja kritičkog mišljenja podijelile su na ona koja potječu iz filozofije, psihologije i pedagogije, odnosno na logički i epistemološki pristup kritičkom mišljenju. U filozofskom, odnosno logičkom pristupu kritičko mišljenje definirano je kao ono mišljenje koje ispunjava uvjete adekvatnosti i točnosti i poštuje formalna pravila logike. Kao bitni aspekti naglašeni su uočavanje agrumenata u nečijem izlaganju i procjena njihove valjanosti, poznavanje osnovnih pravila zaključivanja i sposobnost da se uoče logičke greške, kako kod sebe tako i kod drugih.

Što je kritičko mišljenje?

Kognitivni psiholozi i psiholozi uopće zamjeraju filozofskom pristupu što opisuje idealni tip mišljenja, ali ne i načine na koji ljudi zaista misle i donose odluke. Umjesto filozofskih, predlažu se određenja kritičkog mišljenja kao što je R. J. Sternbergovo: „Kritičko mišljenje označava one mentalne procese, strategije i predstave koje ljudi koriste da bi riješili probleme, donijeli odluke ili naučili nove pojmove“, određenje Karen Huffman i suradnika: „Kritičko mišljenje je kognitivna strategija neprestanog provjeravanja i testiranja mogućih rješenja“ i James Dreverovo određenje: „Kritičko mišljenje je mišljenje o mišljenju i evaluacija našeg mišljenja, osjećanja i ponašanja koja nam omogućuje da ih pojasnimo i unaprijedimo“.

Pod Sternbergovo određenje moglo bi se podvesti ne samo kritičko mišljenje, već bilo koje mišljenje, bilo koja strategija koju koristimo pri donošenju odluka, rješavanja problema i učenja novih pojmova pa tako i razni oblici praznovjerja i iracionalnih načina zaključivanja. Nedostatke definicije koju daju Huffman i suradnici lako je pokazati na primje-

ru djeteta koje rješava zadatak iz matematike. Pokušavajući odrediti nepoznate brojeve koji ispunjavaju tražene uvjete, ono može „neprestano provjeravati i testirati moguća rješenja“, odnosno nasumično tražiti brojeve koji zadovoljavaju uvjete u zadatku. Bismo li prije takav način razmišljanja nazvali „kritičkim“ ili onaj u kojemu dijete uvidi odnos između brojeva, postavi jednadžbu i na osnovi nje riješi zadatak? Drever kritičko mišljenje predstavlja kao neku vrstu metakognicije kojom procjenjujemo vlastita mišljenja, osjećanja i ponašanja i pomoću koje ih sebi pojašnjavamo i unapređujemo. Ako procjenjujemo vlastita mišljenja, osjećanja i ponašanja, u odnosu na koji kriterij ih procjenjujemo? Što uopće znači pojasniti sebi neko mišljenje, odnosno osjećanje ili ponašanje? Ako tvrdimo da je moguće unaprijediti svoje mišljenje, zar ne pretpostavljamo da su određeni oblici mišljenja bolji od drugih? Kako onda određujemo dobro mišljenje?

Ako prihvatimo definicije kritičkog mišljenja koje nude psiholozi mi kritičko mišljenje možemo uočiti kao poseban oblik mišljenja, ali ne i kao na bilo koji način ispravniji ili bolji oblik mišljenja od bilo kojega drugoga oblika. Ako kritičko mišljenje nije ni koji način ispravnije ili bolje od drugih oblika mišljenja, nije jasno zašto bi postojale pedagoške smjernice koje se tiču poticanja kritičkog mišljenja. Ako, pak, želimo odrediti kritičko mišljenje kao na neki način „bolje“ ili „ispravnije“ od bilo kojeg drugog načina mišljenja, potrebno je ukazati na kriterije u odnosu na koje neko mišljenje određujemo kao dobro, odnosno loše.

Domenospecifičnost i generalizabilnost kritičkog mišljenja

U prethodnom odjeljku uočila sam probleme s kojima se susreću pojedine definicije kritičkog mišljenja koje dolaze iz psihologije. U nastavku teksta pokušat ću doći do preciznijeg određenja kritičkog mišljenja.

Jedna od autorica koja sistematično prikazuje različita shvaćanja kritičkog mišljenja, Jelena Pešić, zasnovanost uvjerenja na dobrim i valjanim razlozima navodi kao karakteristiku i onih shvaćanja koja označava kao logički, i onih koja označava kao epistemološki pristup kritičkom mišljenju. Kod druge autorice, Emily Lai, također pronalazimo da su analiziranje argumenata i tvrdnji od kojih se ti argumenti sastoje, kao i traženje dokaza kojima bismo tvrdnje potkrijepili, elementi kritičkog mišljenja oko kojega se teoretičari iz različitih područja slažu. Dakle, mogli bismo reći da se većina autora slaže oko sljedeće premise: „Zasnivanje uvjerenja

pravila logike črko mišljenje?

Autorica u članku obrađuje problem definiranja kritičkog mišljenja i njegove domenospecifičnosti odnosno generalizibilnosti

Aleksandra Ninković

na dobrim i valjanim razlozima predstavlja neizostavan dio kritičkog mišljenja".

Na ovu se premisu direktno nadovezuje sljedeća: „Da bismo mogli procijeniti razloge kao dobre i valjane potrebno je da posjedujemo kriterije na osnovu kojih određujemo da je nešto dobar odnosno valjan razlog“.

I autori koji zastupaju domenospecifičnost kritičkog mišljenja i autori koji zastupaju njegovu generalizibilnost naglašavaju da samo mišljenje rukovodeno kriterijima može biti kritičko.

Ono oko čega postoji neslaganje je priroda tih kriterija. Zastupnici domenospecifičnosti smatraju da je kritičko mišljenje nemoguće bez predmetnog znanja, a da se epistemološki kriteriji razlikuju između područja. Zastupnici generalizibilnosti također uviđaju značenje predmetnog znanja i prepoznaju da postoje kriteriji koju su specifični za pojedina područja. Ipak, oni smatraju da postoje kriteriji u odnosu na koje procjenjujemo je li neko mišljenje kritičko koji ne zavise od tematike kojom se mišljenje bavi.

Zasebne epistemologije zasebnih područja znanja?

Najradikalniji zastupnik teorije o domenospecifičnosti kritičkog mišljenja je John McPeck. Da bi pokazao neodrživost pretpostavke o generalizibilnosti, McPeck uzima identificiranje implicitnih pretpostavki kao primjer kritičkog mišljenja koji bi trebao imati opću primjenu. Kako osoba koja veoma dobro vlada logikom nije sposobna identificirati implicitne pretpostavke u različitim domenama ljudskog znanja, McPeck zaključuje da je logika sasvim ili uglavnom irelevantna za kritičko mišljenje i potpuni primat daje predmetnom znanju. Pod predmetnim znanjem McPeck ne podrazumijeva samo usvajanje podataka u okviru nekog područja već i „prirodu mišljenja“ koja je karakteristična za to područje i epistemološke kriterije koji u njoj važe. Tvrdi da su kriteriji na osnovi kojih procjenjujemo znanje uvijek predmetno specifični te da treba govoriti o zasebnoj epistemologiji svakog područja ljudskog znanja.

McPeck izriče veoma snažnu tvrdnju da postoji onoliko epistemologija koliko i predmetnih područja te da ne možemo govoriti o epistemološkim kriterijima koji su zajednički za različita predmetna područja. Danas postoji izražena suradnja između istraživača iz različitih predmetnih područja na osnovu koje nastaju interdisciplinarni znanstveni radovi. Ako prihvatimo da unutar jednog znanstvenog rada moraju postojati određeni epistemološki kriteriji na osnovu kojih je rad formuliran i prihvatimo McPeckovu tvrdnju kao točnu,

dolazimo do proturječnosti. Nije jasno kako bi uopće mogao postojati dijalog između različitih predmetnih područja, a ponajmanje suradnja i zajednička istraživanja, ako bi se kriteriji na osnovu kojih određujemo da je nešto dobar i valjan razlog u različitim predmetnim područjima razlikovali u onoj mjeri u kojoj McPeck tvrdi da se razlikuju.

Neodrživost utemeljenja kritičkog mišljenja samo u predmetnom znanju

Prigovoru na McPeckovo stajalište koji sam iznijela moglo bi se zamjerati da se odnosi samo na znanstvena područja te da ako znanost uočimo kao zasebno predmetno područje u kojemu vrijede posebni epistemološki kriteriji, McPeckovo stajalište ostaje održivo.

Vrativši se McPeckovom određenju kritičkog mišljenja, možemo uočiti da on tvrdi da je kritičko mišljenje u potpunosti zasnovano u predmetnom znanju. Ako kritičko mišljenje zaista u toj mjeri ovisi od predmetnog znanja, na koji način bismo mogli procjenjivati istinitost tvrdnji iz područja o kojima posedujemo malo ili ne posedujemo nimalo znanja? Ako prihvatimo McPeckovo određenje da je kritičko mišljenje jedino moguće uz adekvatno predmetno znanje, epistemički najpoštenije bilo bi suzdržavati se od bilo kakvog suda o tvrdnjama koje dolaze iz područja o kojima ne posedujemo detaljno znanje. Ipak, možemo li sebi dopustiti da nemamo stav ni o kakvom pitanju iz područja o kojima ne posedujemo detaljno znanje? Tehnološki napredak sve više utječe na svakodnevni život ljudi. Postoje pitanja u odnosu na koja je potrebno da se odredimo, a koja dolaze iz područja o kojima ne možemo uvijek imati detaljno znanje.

U prethodnom odjeljku pokazala sam s kojim se problemima može susresti stajalište o domenospecifičnosti kritičkog mišljenja. Stav da se epistemološki kriteriji u različitim područjima u potpunosti razlikuju neodrživ je s obzirom na interdisciplinarnost koja postoji među znanostima. McPeckovo shvaćanje da je kritičko mišljenje u potpunosti utemeljeno u predmetnom znanju stavlja ljude u nezavidan položaj kada se pred njih iznesu tvrdnje iz područja o kojima imaju malo ili nimalo znanja. Svjesni smo da je moguće donekle procijeniti istinitost tvrdnji iz područja o kojima nismo stručni. Sve ovo govori u prilog odbacivanju jače teze o domenospecifičnosti kritičkog mišljenja koju iznosi McPeck, a kojom se tvrdi da je kritičko mišljenje u potpunosti zasnovano u predmetnom znanju, a da primjena pravila logike nije relevantna.

Na otvorenju simpozija izlagače su pozdravili predsjednici Organizacijskog i Programskog odbora Valentina Perišić i Luka Matić, dekan Filozofskog fakulteta u Splitu prof. dr. sc. Aleksandar Jakir, predsjednica Studentskog zbora Filozofskog fakulteta u Splitu Sonja Carić te prorektori Sveučilišta u Splitu prof. dr. Branko Matulić i prof. dr. Boris Maleš.

PROGRAM IZLAGANJA

Dušan Milenković (Niš): Kritičko promišljanje klasične muzike u Adornovoj »Filozofiji nove muzike«

Anđelko Mihanović (Split): O specifičnostima likovne kritike – egzega za jedne discipline

Nebojša Antešević (Beograd): Kritička interpretacija moderne arhitekture: metodološke karakteristike tumačenja i vrednovanja arhitekture turističkih objekata Jugoslavije

Denis Jurković (Osijek): Estetsko obrazovanje kao element cjelovitog obrazovanja

Goran Stanić (Zagreb): Uloga filozofije kao kritičkog mišljenja u objavljenim religijama

Valentina Perišić (Split): Gajo Petrović i uloga kritičke refleksije u razotuđenju čovjeka

Luka Matić (Osijek): Društveno-politički angažman filozofa na tragu Gramscijeva stava »Vivo, sono partigiano« i praxisovske nepoštedne kritike svega postojećeg

Milica Rašić (Niš): Žil Delez: filozofija kao stvaranje pojmova

Nikša Babić (Split): Problemi usustavljanja dekonstrukcije Jacquesa Derrida

Ivo Alebić (Zagreb): Rješenje hermenutičkog kruga u indijskoj filozofiji

Marija Jakovljević (Beograd): Sociologija nije kritički predmet – kritičko čitanje dokumenata koji definišu srednjoškolsku nastavu sociologije u Srbiji

Hristijan Cvetkovski (Skopje): Evropski kredit transfer sistem (ECTS) i Institut za povijest

Aleksandra Ninković (Beograd): Da li je primena pravila logike nužna za kritičko mišljenje? Problem definisanja kritičkog mišljenja i njegove domenospecifičnosti odnosno generalizibilnosti.

Hervoja Potlimbrzović (Osijek): Dva pristupa problemu kritičkog mišljenja

Marina Meić (Split): Mogućnosti razvijanja kritičkog mišljenja u nastavi

Ida Kovač (Zagreb): Kritika kompetencijskog pristupa obrazovanju – tko je u krivu, a tko u pravu?

Tea Barać (Split): Polemika o pravu na pobačaj u Republici Hrvatskoj

Jelena Stanković (Novi Sad): Politika menstruacije

Dražen Rastovac (Rijeka): Treba li dopustiti privatizaciju voda?

Anita Lunić (Split): Filozofsko promišljanje problema rata kao specifičnog elementa u simboličkoj izgradnji kolektivnog

Andrea Berber (Beograd): Evolutivna osnova morala

Josip Guć (Split): Voltaireov kritički duh

Ivan Rak (Split): Kritičko mišljenje i njegovi neprijatelji

Strahinja Dorđević (Beograd): Preispitivanja redukcionističkih tendencija u savremenoj filozofiji

Renata Busatto (Split): »Branislav« – prvi hrvatski ilegalni tjednik

Marija Jeramaz (Split): Čitate li ikad knjige koje spaljujete?

POZVANA PREDAVANJA

Mislav Kukoć (Split): Filozofija kao kritičko mišljenje

Zoran Dimić (Niš): Kritičko mišljenje u ždrelu novog varvarstva

Livia Puljak (Split): Šarlatanstvo u medicini i nedostatak kritičkog mišljenja

Berislav Žarnić, Gabriela Bašić (Split): Uloga autoriteta u kritičkom mišljenju i ravnopravnoj raspravi

Davor Balić (Osijek): Prosudbe Miroslava Krležo o Vladimiru Filipoviću i njegovu tekstu »Osnovi etičko-filozofske orijentacije Marka Marulića«

fizička kultura

Što Kineziološki fakultet može ponuditi Splitu?

Piše: **DOC. DR.SC. DRAŽEN ČULAR**

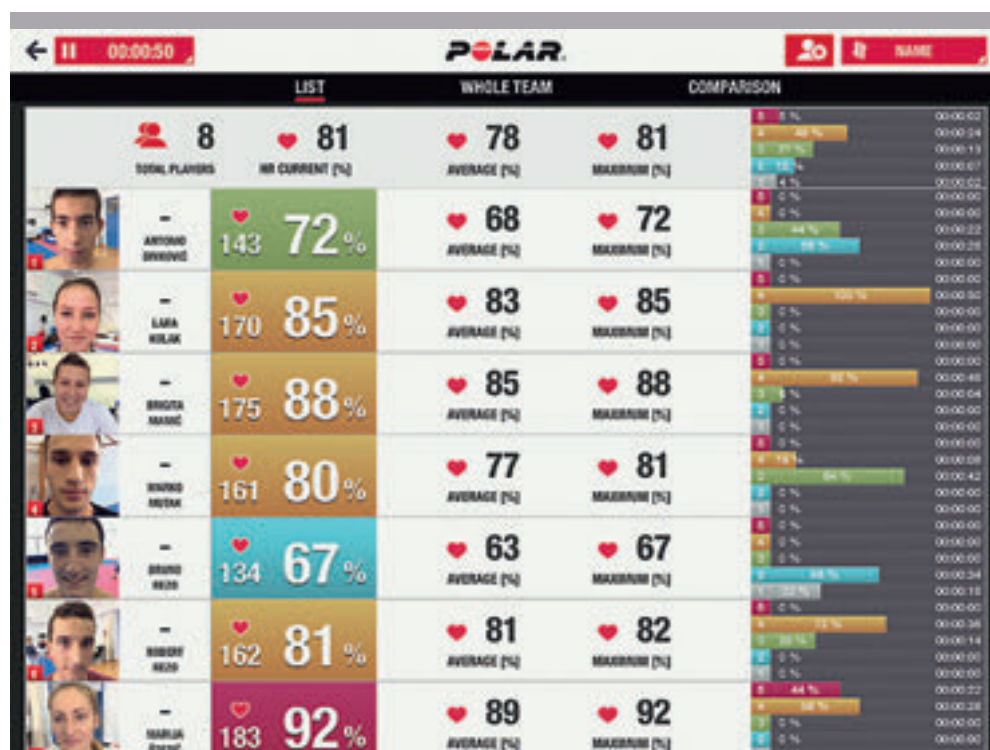
Hrvatsko je društvo dužno iskoristiti stručna znanja i kompetencije kineziologa u cilju zaštite zdravlja i kvalitete života svojih građana! Samo u nekoliko generacija iz društva u kojem je **tjelesna aktivnost** bila svakodnevna pojava, transformirali smo se u društvo u kojem je tjelesna neaktivnost postala 'normalna' i prihvatljiva. Socijalne i ekonomske posljedice toga neprirodnog stanja su nesagledive. Uzimajući u obzir troškove i posljedice nekretanja, teško je shvatiti zašto kao društvo ne činimo više da se „epidemija“ tjelesne neaktivnosti zaustavi. Ovaj **problem modernog doba** dovodi do povećanja broja oboljelih od kroničnih bolesti i skraćenja životnog vijeka, ali isto tako velikih i nepotrebnih troškova za **zdravstveni sustav** zemlje.

Tjelesna aktivnost djeluje na različite sustave, a ne samo na dobro zdravlje, zbog čega je kineziologija u odgovornim društvima proglašena profesijom budućnosti koja je u stanju na znanstveno utemeljen način odgovoriti na izazove modernog načina života: postaviti dijagnozu, prepisati i provoditi terapiju pokretom. Stručnjaci Kineziološkog fakulteta u Splitu, razmišljajući u tom smjeru, pripremaju nekoliko projekata kojima je za cilj podignuti svijest o tjelesnoj kulturi, važnoj za očuvanje zdravlja u najširem smislu.

Institut za kineziologiju & Sportsko-dijagnostički centar

Na natječaju Hrvatske zaklade za znanost, ja osobno kao autor, ali i Kineziološki fakultet kao institucija, postigli smo izvanredan rezultat, te nam je odobreno financiranje jedinog znanstvenoistraživačkog projekta iz područja kineziologije i sporta u Republici Hrvatskoj. Projekt „Anaerobic capacities in kicking combat sports“ ujedno je jedini projekt iz područja Društvenih znanosti sa Splitskog sveučilišta koji je u prvom krugu prošao komplicirani proces međunarodnog vrednovanja, čime je dobio status projekta od iznimna značaja za Sveučilište i grad Split. Odobrenim i prihvaćenim projektnim planom predviđena je uspostava specijaliziranog labo-

Stručnjaci Kineziološkog fakulteta u Splitu upozoravaju na alarmantnu zdravstvenu situaciju kao posljedicu tjelesne neaktivnosti u društvu, te pripremaju projekte temeljene na znanstvenim spoznajama o pozitivnom utjecaju tjelesnog vježbanja na zdravlje

Model praćenja treninga

ratorija za kineziološku dijagnostiku. Europska unija, Republika Hrvatska i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta su posredstvom Hrvatske zaklade za znanost osigurali sredstva za nabavku znanstvene opreme i opremanje laboratorija u vrijednosti od oko 400 tisuća kuna. Uspostava laboratorija trebala bi biti prvi korak u formiranju Dijagnostičkog centra Instituta za kineziologiju Kineziološkog fakulteta u Splitu, koji bi u skoroj budućnosti trebao biti na usluzi svim zainteresiranim građanima, kao i svim sportašima i sportskim ekipama Grada Splita. Laboratorij će pružati usluge kineziološko-medicinske dijagnostike, planiranja, programiranja analize i kontrole trenažnih procesa, nutricionistike i regulacije tjelesne težine. Navedeni laboratorij bi trebao poslužiti kao infrastrukturni preduvjet za realizaciju projekta „Izvoz znanja u kineziologiju i sportu“.

Izvoz znanja u kineziologiju i sportu

Uz brojne druge značajke i potvrde svoje posebnosti, grad Split je grad sporta i grad osebnog sportskog duha, grad s izuzetnim brojem vrhunskih sportaša u odnosu na relativno mali broj stanovnika. Iako ima samo oko 200 tisuća stanovnika, čak 11 njegovih sportaša sudjelovalo je na Olimpijskim igrama 2012. u Londonu, a u povijesti je osvojeno relativno

Kineziologija – profesija budućnosti

Aktualna znanstvena istraživanja ukazuju na mogućnost da bi djeca današnjice, po prvi put u povijesti ljudske vrste, mogla živjeti kraće od svojih roditelja. Sve veća tjelesna neaktivnost predstavlja trend koji je u kombinaciji s konzumiranjem prekomjernih količina hrane zabilježen u svim razvijenim zemljama svijeta. U zemljama odgovornim prema svojim građanima, programi i kampanje namijenjene prevenciji pretilosti i hipokinezije (smanjenja kretanja) s dobrim su razlogom postali česta pojava. U zadnjih 30 godina stopa pretilosti djece se utrostručila. Američka udruga za javno zdravlje (The American Public Health Association) objavila je predviđanje po kojem će se na probleme povezane s pretilošću do 2018. godine trošiti 21 % zdravstvenog budžeta. Nutricionisti ne preporučuju podvrgavanje djece strogim dijetama jer se to može štetno odraziti na njihov razvoj i zdravlje. Jedan od najboljih načina na koji se može stati na kraj prekomjernoj težini i brojnim bolestima, sastoji se u poboljšanju kvalitete prehrane i povećanju fizičke aktivnosti. Ključ zdravlja je vrlo jednostavan, u rukama je kineziologa i nutricionista, glasi: «više kretanja, a manje jedenja».

veliki broj olimpijskih medalja. Split ima: izuzetne klimatske i znanstveno-stručne pogodnosti, blagu mediteransku klimu pogodnu za cjelogodišnje sportsko-rekreativne aktivnosti i zdravstveni turizam. Sport kao područje primijenjene kineziologije u gradu Splitu i Hrvatskoj ima dugogodišnju i vrlo uspješnu tradiciju. Pozitivan utjecaj na zdravlje, kao i postignuti vrhunski rezultati zahtijevaju da sport u našem Gradu napokon zauzme jedno od ista-

knutih mjesta na ljestvici društvenih prioriteta. Sport je, motivacijski gledano, dječji najprihvatljiviji oblik kretanja, toliko potreban ljudskom organizmu. Danas, kada vodeće svjetske sportske velesile ulažu ogromne napore i sredstva u obrazovanje i znanost u sportu, razložno je željeti, predlagati i poticati takve aktivnosti i u našoj sredini. Svako putovanje započinje prvim korakom. A prvi korak je učinjen prije tri godine. Na stručnom studiju Kineziolo-

kog fakulteta u Splitu već se školuju stručnjaci za sva četiri polja primijenjene kineziologije, i to pored klasičnog načina i inovativnom metodom učenja na daljinu. Studentima je omogućeno da, neovisno o trenutnoj lokaciji, savladavanjem edukativnih programa ulažu u svoju budućnost. Idući je korak provedba programa cjeloživotnog obrazovanja i studija na engleskom jeziku za potrebe Svjetskih sportskih asocijacija, kao i dovođenje inozemnih sportaša i ekipa na višednevne pripreme kojima bi se, među ostalim, popunili smještajni kapaciteti studentskog doma. Sportašima i trenerima u sklopu Instituta za kineziologiju pružale bi se usluge sportske dijagnostike koja je preduvjet za dizajniranje, praćenje i unapređenje sportske forme i postizanje vrhunskih sportskih rezultata. Uspostava Splitskog centra sportske edukacije i izvrsnosti temelji se na aktualnom trenutku splitskog sporta i potrebe njegova žurnog unapređenja, kako u izradi strateških dokumenata i kvaliteti organizacije pojedinog sporta, tako i u praktičkom i teoretskom podučavanju igrača i trenera. Ideja pozicioniranja takvog centra u gradu Splitu temeljena je na dosadašnjem iskustvu, izvanrednom znanstvenostručnom i obrazovnom kadru, kao i materijalno-tehničkim uvjetima koje Kineziološki fakultet svakodnevno nadograđuje. Posebno treba naglasiti dosadašnja pozitivna iskustva i lidersku poziciju u regiji u području edukacije metodom učenja na daljinu.

Marjan kao vježbalište

Posljednjih nekoliko desetljeća dolaze alarmantni podaci u vezi s tjelesnom neaktivnosti hrvatskih građana. Zanimljivo mali broj hrvatskih građana kontinuirano i/ili organizirano vježba, a manje od dvadeset posto je dovoljno tjelesno aktivno. Hrvatska je pri dnu ljestvice zemalja EU-a kada je tjelesna aktivnost njezinih građana u pitanju. Za Grad Split ne postoje egzaktni podaci, a koje nam u budućnosti može pru-

žiti već spomenuti Institut, ali jedno je sigurno: i da postoje podaci, ne bi se u većoj mjeri razlikovali od navedenog negativnog trenda! Odgovornost roditelja za zdravlje djeteta ne smije se svesti isključivo na posjet liječniku. Puno veći doprinos djetetovu zdravlju roditelji mogu dati ako djetete od najranijeg djetinjstva podržavaju i usmjeravaju u aktivnom načinu života.

Park-šuma Marjan je, nažalost, često na novinskim naslovnica povodom urbane devastacije tog, s kineziološkog stanovišta, dragocjenoga gradskog resursa. Kineziološki fakultet u suradnji s Fakultetom građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilišta u Splitu planira formirati tim sastavljen od dekanice prof. dr. sc. Đurđice Miletić, dekana prof. dr. sc. Borisa Trogrlića, prodekana: prof. dr. sc. Mirele Galić, prof. dr. sc. Zorana Grgantova, prof. dr. sc. Ivice Boke, i moje malenkosti, s ciljem razrade mogućnosti pokretanja projekta: „Park-šuma Marjan kao vježbalište u funkciji očuvanja i unaprjeđenja zdravlja građana grada Splita“. Želja nam je da na praktičnom primjeru pokažemo kako suradnja dviju institucija može biti u društvenom interesu unapređenja zdravlja građana Splita. Ideja se temelji u objedinjavanju postojećih tehnologije FGAG-a i stručnih znanja djelatnika Kineziološkog fakulteta. Specijalnom kamerom moguće je konfiguraciju marjanskih trim-staza „prebaciti“ u digitalni oblik, pokriti područje bežičnim wi-fi signalom, izraditi računalne aplikacije koje bi u maniri digitalnog trenera preko mobilnog telefona, a temeljem mjerenih egzaktnih parametara, vježbačima davale upute o karakteristikama pojedine trim-staze, pratile srčani ritam, dozirale opterećenje, predlagale primjerene vježbe i smjer kretanja, brojile utrošene kalorije itd. Ako planiranu računalnu aplikaciju nadogradimo mogućnošću komunikacije na stranim jezicima, imamo proizvod kojim bi grad Split proširio vlastitu turističku ponudu.

Piše: PROF. DR. SC.
IVICA PULJAK

U organizaciji Sveučilišta u Splitu, Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, od 29. rujna do 4. listopada održala se međunarodna konferencija "LHC Days in Split – 2014.", koja se svake dvije godine održava u Splitu, u palači Milesi, već od 1996. godine. Konferencija se bavi fizikom koja se studira na Velikom sudaraču protona (LHC) u Ženevi, s namjerom poticaja što većeg sudjelovanja hrvatskih znanstvenika u ovom globalnom projektu. Pokrovitelji konferencije su bili Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Sveučilište u Splitu, Splitsko-dalmatinska županija i Grad Split.

Ovogodišnja konferencija imala je izvrstan znanstveni program, od fizike Higgsova bozona, preko najnovijih rezultata dvaju eksperimenata iz kozmologije, AMS (Alpha Magnetic Spectrometer) i Planck, do vrlo zanimljive i žive diskusije o budućnosti fizike čestica i astročestične fizike u svijetu.

Što smo naučili do sada od LHC-a?

Prvi dan konferencije protekao je u prezentaciji statusa LHC sudarača, ATLAS (A Toroidal LHC Apparatus) i CMS (Compact Muon Solenoid) eksperimenta, te izvrsnom predavanju zamjenika predsjednika CMS kolaboracije prof. dr. sc. Paraskevas Spichasa (CERN i Sveučilište u Ateni) o tome što smo naučili do sada od LHC-a. Prof. Spichas nas je vrlo živopisno i uvjerljivo podsjetio na činjenicu da znanost uvijek odgovarajući na neka pitanja otvori još više zanimljivih i dubljih pitanja. Tako je, na primjer, pronalazak Higgsova bozona otvorio mnoštvo novih pitanja: Je li pronađeni Higgsov bozon elementarna čestica ili se sastoji od više drugih čestica? Je li ovo možda prva supersimetrična čestica; možda jedan od pet Higgsovih bozona? Veže li se s česticama tamne materije? Je li vakuum s kojim je povezan stabilan? Je li povezan s asimetrijom materija-antimaterija? Je li povezan s inflacijom, te na taj način sa svemirom kao cjelinom? U poslijepodnevnoj sekciji prezentirani su najnoviji rezultati iz fizike Higgsova bozona, kojima je potvrđeno da se svi do sada proizvedeni rezultati, sa svim podacima koje je LHC do sada prikupio, slažu s hipotezom da je otkrivena čestica Higgsov bozon standardnog modela, sa svim svojstvima koja se slažu s očekivanjima. Nakon svih prezentacija bilo je impresivno vidjeti količinu analiziranih podataka i kvalitetu rezultata, provjerenih od više neovisnih grupa iz obiju velikih kolaboracija, ATLAS i CMS, demonstrirajući još jednom snagu moderne znanosti i njezinu predanost visokim standardima.

Spoj znanosti i umjetnosti

Isti dan navečer u Fotoklubu Split u Marmontovoj ulici otvorena je izložba *Art@CMS: Umjetnost u znanosti* – ljepota u stvaranju, autora Michaela Hocha, CMS kolaboracija, CERN – Ženeva. Izložba se sastojala od niza fotografija CMS detektora

Pred palačom Milesi

Međunarodna konferencija LHC Days u Splitu

Impresivna količina analiziranih podataka i kvaliteta rezultata, provjerenih od više neovisnih grupa, još je jednom demonstrirala snagu moderne znanosti i njezinu predanost visokim standardima

te umjetničkih kompozicija fotografija detektora i prirodnih elemenata (cvijeća), predstavljajući zanimljiv spoj prirode i tehnike, spajajući na takav način umjetnost i znanost. Pored toga, na pročelje palače Milesi postavljena su četiri golema banera s istom temom, simbolizirajući spoj znanosti i umjetnosti upravo na zgradi koja je u vlasništvu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Inače, autor izložbe Michael Hoch rođen je u Beču, gdje je studirao sport i fiziku na Tehničkom sveučilištu i Sveučilištu u Beču. Tijekom studija i rada kao trenera bavio se umjetničkom fotografijom ljudskih pokreta i arhitekture. Kasnije, kad je radio na doktoratu u CERN-u u Ženevi, započeo je rad na projektu "Gdje znanost susreće umjetnost". Art@CMS izložba je dio obrazovne i znanstveno-popularne inicijative CMS eksperimenta na LHC-u. Djeluje kao inspirirajuća podloga za uključivanje građana,

naročito mladih, u uzbudjenju modernih znanstvenih istraživanja u fizici čestica te istodobno promovira dijalog između znanstvenika angažiranih na LHC projektu sa svijetom umjetnosti i obrazovanja, za bolje razumijevanje istraživanja u fizici čestica i njegov doprinos obrazovanju i društvu općenito.

Potruga za leptokvarkovima

Drugi dan konferencije bio je posvećen fizici teških iona, koja odgovara na pitanja o postojanju i svojstvima materije u ekstremnim uvjetima, od kojih je najzanimljivija kvarkovsko-gluonska plazma. Rezultati ALICE i CMS kolaboracija dokazuju postojanje kolektivnih efekata u korelacijama i spektrima, postavljaju prva ograničenja na strukturne funkcije višeg reda, studiraju efekte nestajanja mlazova i redistribucije energije, te se nazire postojanje savršenog fluida u sudarima teških iona na LHC-u. Poslijepodnevni dio dana bio je rezerviran za

prezentaciju i diskusiju rezultata fizike izvan standardnog modela. Nakon prezentacija velikog broja zanimljivih fizikalnih modela i potrage za novim fenomenima, nama možda najzanimljivija prezentacija bila je o rezultatima potrage za leptokvarkovima u CMS detektoru, specijalnim hipotetskim česticama koje se pojavljuju u nekim modelima fizike izvan standardnog modela. Postavljene granice na neke od modela prezentirao je izv. prof. dr. sc. Ilja Doršner, s katedre za fiziku FESB-a. Utorak navečer je završio prijemom za sudionike konferencije u podrumima Dioklecijanove palače, u sklopu kojeg je bila i prezentacija studentskih postera.

Treći je dan organizirana ekskurzija na otok Hvar, a četvrti je bio rezerviran za fiziku standardnog modela: elektroslabu teoriju, kvantnu kromodinamiku, fiziku top kvarka i fiziku neutrina. Kroz mnoštvo zanimljivih prezentacija prikazana su najnovija mjerenja velikog broja fizikalnih fenomena

standardnog modela do najveće preciznosti do sada postignute. Tako je, na primjer, masa top kvarka samo CMS detektorom izmjerena do preciznosti od 0,4%. Također su diskutirana ograničenja na novu fiziku izvan standardnog modela, a posebno ističemo predavanje dr. sc. Fabrizija Nestia s Instituta "Ruder Bošković" o fizici neutrina na LHC-u, kroz koje je dao izvrstan pregled sadašnjeg stanja i planova za budućnost. Dan je završio predavanjem dr. sc. Vincenta Poireaua iz Annecyja (Francuska), o rezultatima AMS eksperimenta objavljenima nekoliko tjedana ranije, od kojih su najvažniji udio pozitrona u kozmičkim zrakama, kao i mjerenje ukupnog broja kozmičkih elektrona i pozitrona koji po jedinici vremena i jedinici površine upadaju na Zemlju.

Budućnost čestične fizike

U petak ujutro diskutirani su rezultati fizike B mezona, s posebnim naglaskom na LHCb eksperiment na LHC-u, koji je specijaliziran upravo za ovu vrstu fizike. Jedan od najzanimljivijih rezultata je mjerenje vrlo rijetkog procesa raspada B mezona u par miona, koji je opisan u zajedničkom članku LHCb i CMS

kolaboracija, te je upravo poslan na publiciranje u Nature. Petak poslijepodne je bio posvećen kozmologiji i astročestičnoj fizici s mnoštvom veoma zanimljivih rezultata iz mjerenja procesa na kozmičkim skalama.

Posebno je bilo zanimljivo vidjeti kako se ova fizika susreće s fizikom vrlo malog, koja se mjeri LHC-ovim eksperimentima, i na takav način se susreću dva opisa prirode, na vrlo maloj i na vrlo velikoj skali. Petak je završio svečanom večerom u hotelu Park.

Subota ujutro započela je predavanjem o budućnosti CERN-a, prof. dr. sc. Sergia Bertoluccija, CERN-ova direktora za istraživanje. Prolašeci kroz ideje o skorim eksperimentima u CERN-u, kao i nekim planiranim za dalju budućnost, pokazao je kako bi trebala izgledati budućnost fizike čestica.

Ono što je sigurno vidljivo je ambicija fizičara čestica da i dalje nastave ispitivati najdublje tajne prirode, gradeći još grandioznije eksperimente, povezujući znanstvenike iz cijelog svijeta na zajedničkim projektima. Nakon ovog su slijedila predavanja o budućim planovima iz astročestične fizike, nekim aspektima budućih tehnologija u fizici čestica, budućnosti CMS i ATLAS eksperimenta, i na kraju, kao kulminacija cijele konferencije, vizionarsko predavanje prof. dr. sc. Gorana Senjanovića, najboljeg hrvatskog teorijskog fizičara.

Za dvije godine nas očekuje jubilara deseta konferencija, te se nadamo da će se konferencija nastaviti u istom duhu u kojem je do sada organizirana, te željno očekujemo nove rezultate LHC eksperimenta i drugih zanimljivih projekata iz fundamentalne fizike.

teologija

‘Naš je studijski program obogaćenje za sveučilišna

RAZGOVARAO:
MATE TERZE

Po tradiciji koju baštini, KBF je neusporedivo najstarija naša visokoškolska institucija, a po datumu formalnog ustanovljenja jedna je od najmlađih. Toni je jedina njezina specifičnost – ona je posebna i po svojoj dvojnoj pripadnosti, s jedne strane crkvenoj hijerarhiji, a s druge Sveučilištu. No, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu don Ante Mateljan ističe da upravo navedene specifičnosti mogu originalno pridonijeti razvoju Sveučilišta. U svojem je programu dekan posebnu pozornost najavio produbljivanju suradnje sa sastavnicama Sveučilišta u Splitu, uspostavljanju nove i produbljivanju međunarodne suradnje te projektu nove zgrade fakulteta. Stoga, iako je od stupanja na dužnost dekana KBF-a prošlo samo godinu dana, povoda za razgovor s dekanom Mateljanom ne nedostaje.

Što je za djelovanje i rast vašeg fakulteta značilo i što danas znači uključivanje u Splitsko sveučilište?

Može se slobodno reći da visoko školstvo u Splitu ima duboke korijene. Ako ostavimo po strani srednjovjekovnu katedralnu školu, već je splitski nadbiskup Ivan Dominik Poconio 1581. osnovao sjemenište s filozofskim i teološkim studijem, na kojem je jedno vrijeme predavao i znameniti Marko Antun de Dominis. Nadbiskup Stjepan Cosmi otvorio je 1700. godine sjemenište u kojemu su osim gramatičko-humanističke bile filozofska i teološka škola. Stoga 1700. godinu smatramo rođendanom splitske teologije. Nadbiskup Pacifik Bizza je u XVIII. stoljeću unaprijedio taj studij, a osnovao je i glagoljaško sjemenište u Priku kod Omiša. Ta su nastojanja pratila i objava djela na hrvatskom jeziku, posebno iz dogmatike (Antun Kacić, Ivan de Benedictis) i crkvenoga prava (Angelo Dalla Costa). Francuska uprava je 1810. preustrojila filozofsko-teološki studij u Splitu, koji je Austrija 1826. prenijela u Zadar, da bi se ponovno 1922. vratio u Split, gdje se, uza sve teškoće koje je prošao tijekom XX. stoljeća, i sada nalazi. Bogatu povijest ima i Franjevački teološki i filozofski studij, koji od 1699. djeluje u Šibeniku, Makarskoj i sada u Splitu.

Prijelomni trenutci u životu Teologije u Splitu i Visoke franjevačke teologije u Makarskoj zbili su se 1997. godine, kada je potpisan Ugovor o udruživanju i osnivanju Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu, koji je odobrila i Kongregacija za katolički odgoj, 9. srpnja

KBF je u prošloj godini prošao postupak reakreditacije, izrađeni su odgovarajući pravilnici, a studijski programi doručeni prema EU normama i ‘ishodima učenja’ te prevedeni na engleski jezik. Osim sve razvijenije suradnje sa sastavnicama i pojedinim nastavnicima Sveučilišta, osnovan je i već vrlo uspješan Ured za međunarodnu suradnju

1999., na isti dan kad je potpisan i Ugovor o položaju i djelovanju Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Splitu u sustavu Sveučilišta u Splitu. Od toga trenutka KBF je integralni dio akademske zajednice i svi mi, djelatnici i studenti, osjećamo da smo se „vratili kući“, jer smatramo da u sveučilišnu zajednicu i pripadamo, a vjerujem da to smatra i velika većina građana, kao i članova sveučilišne zajednice.

Kako KBF pomiruje svoju dvostruku prirodu pripadnosti crkvenoj hijerarhiji, personaliziranoj u osobi Velikog kancelara, i pripadnosti akademskoj zajednici, čija je bitna karakteristika programska autonomija institucija i znanstvena autonomija pojedinaca?

KBF je u svemu, što se tiče odredbi iz visokoškolskog zakonodavstva RH, jednak ostalim fakultetima i visokoškolskim ustanovama. To se odnosi na nastavnu i znanstvenu djelatnost, na prava i obveze studenata i nastavnika, te ingerencije Ministarstva i AZVO-a. Međutim, Statut KBF-a također potvrđuje i Kongregacija za katolički odgoj, a pravilnici KBF-a postaju važeći tek kad ih nakon Fakultetskog vijeća potvrdi Veliki kancelar, koji također ima diskrecijsko pravo podjeljivanja kanonskog mandata nastavnicima. Tu se nipošto ne radi o ograničavanju autonomije znanstvenog rada, nego o

jasnom određenju KBF-a ne samo kao akademske institucije, nego i kao crkvene visokoškolske ustanove.

Što KBF svojim specifičnostima može pridonijeti Sveučilištu u njegovom znanstvenom i pedagoškom poslanju te u njegovu povezivanju s vlastitom sredinom i međunarodnom zajednicom?

KBF je na određen način specifičan fakultet koji svoje dvostruko poslanje, nastavne i znanstvene ustanove, obavlja kroz širok spektar djelovanja, u čemu je najbliži visokoškolskim ustanovama u humanističkom području. Tko pogleda naše studijske programe, Integrirani filozofsko-teološki, te Preddiplomski i Diplomski teološko-katehetski studij, kao i Poslijediplomske studije, vidjet će da su tu, osim specifičnih biblijskih i sustavno teoloških kolegija, i mnogi kolegiji iz filozofije, povijesti, odgojnih znanosti, prava, religijskih znanosti i dr. Stoga su naši studijski programi obogaćenje za sveučilišnu zajednicu, a unutar sveučilišna suradnja omogućava da studenti s drugih sastavnica pohađaju određene predmete na KBF-u. Kroz prošlu godinu intenzivirali smo napore oko međunarodne suradnje, te već ove godine u okviru Erasmus programa imamo nekoliko studentica iz Poljske i dva gostujuća nastavnika iz Varšave i Ljubljane, a naši nastavnici gostuju na drugim učilištima. Taj smo proces tek započeli, a vjerujemo da ćemo ga nastaviti i produbiti. Želio bih dodati kako KBF ima bogatu biblioteku s više od 40.000 svezaka, te oko 290 časopisa, koja je umrežena u bibliotečni informatički sustav. Uz to studentima i nastavnicima moguće je konzultirati i djela iz bogate franjevačke biblioteke koja bi uskoro trebala biti prenesena u Franjevački klerikat u Splitu.

Razgovaramo s vama praktično na pola vašeg mandata, pa vas želimo pitati što je do sada poduzeto?

Nakon godinu dana dekanске službe mogu reći da sam zadovoljan jer smo do bro obavili nekoliko važnih

Biografija

Ante Mateljan rođen je 1959. u Košutama (Trilj). Školovao se u Splitu i Rimu, gdje je na Papinskom sveučilištu Gregoriana 1991. godine doktorirao radom o soteriologiji njemačkog evangeličkog teologa Jürgena Moltmanna. Od tada predaje dogmatsku te ekumensku teologiju i istočno bogoslovlje na Teologiji u Splitu. Od 1999. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu predaje sakramentologiju i teološku antropologiju, te izborne predmete i seminare iz dogmatike. U trajno zvanje redovnog profesora izabran je 2013. godine. Obnašao je službu prodekana za nastavu na KBF-u u Splitu, te je pročelnik Katedre dogmatske teologije. Predaje na postdiplomskom studiju dogmatske i ekumenske teologije KBF-a u Zagrebu i na specijalističkom studiju KBF-a u Đakovu. Trenutačno je urednik teološkog časopisa KBF-a „Crkva u svijetu“. Suradivao je na projektima iz teologije te u organizaciji međunarodnih znanstvenih skupova iz teologije, medicinske etike i pastoralne bolesnika. Kao svećenik služio je u župi sv. Marka u Makarskoj a četrnaest godina bio je odgojitelj u Centralnom bogoslovnom sjemeništu u Splitu. Posljednjih deset godina je pastoralni suradnik u župi sv. Spasa na Mejašima, te je dugogodišnji duhovnik Hrvatskog katoličkog liječničkog društva – područnice Split. U nacionalnim crkvenim strukturama član je više vijeća pri HBK, te je recenzent za područje dogmatike u Komisiji za izdavanje teološko-katehetske literature i pomagala Nacionalnog katehetskog ureda HBK.

“

Ove smo godine osnovali Ured za međunarodnu suradnju te sklopili više međunarodnih ugovora o suradnji s teološkim fakultetima u Luzemu, Ljubljani, Varšavi, St. Georgen/ Frankfurt na Majni, a u razgovorima smo i s još nekoliko europskih teoloških učilišta.

u zajednicu'

zadaća. Najprije, u protekloj akademskoj godini prošli smo postupak reakreditacije, koji je upravo ovih dana zaključen pozitivnim izvješćem Stručnog povjerenstva i Akreditacijskog savjeta, te prijedlogom ministru o produljenju dopusnice. Posebnu brigu posvetili smo izradi potrebnih pravilnika te doradi svih studijskih programa prema EU normama i „ishodima učenja“. Svi studijski programi su prevedeni na engleski i nalaze se na našim mrežnim stranicama. Unutar Sveučilišta najintenzivnija je suradnja s Filozofskim fakultetom, kako u izvođenju nastave, tako i u razgovorima o mogućem dvopredmetnom studiju. Suradujemo s nastavnicima na Umjetničkoj akademiji, a posebno ističem izuzetno plodnu suradnju s rektoratom Sveučilišta. Rektor Pavić i njegovi najbliži suradnici uvijek su nam bili pri ruci, posebno u rješavanju zamršenih pravnih i proceduralnih pitanja. Vjerujem da će se dobro suradnja nastaviti i s rektorom Anđelinovićem i njegovim suradnicima.

Ove smo godine osnovali Ured za međunarodnu suradnju koji je već odradio dobar posao, te smo sklopili više međunarodnih ugovora o suradnji s teološkim fakultetima u Luzernu, Ljubljani, Varšavi, St. Georgeru/ Frankfurtu na Majni, a u razgovorima smo i s još nekoliko europskih teoloških učilišta. Tu su nam od pomoći i naši profesori koji su svoje poslijediplomske studije završili u raznim europskim zemljama. Sljedeći korak je konkretno uobličenje nekoliko znanstvenih projekata, u čemu smo upućeni na znanstvenike iz naše akademske zajednice te iz institucija s kojima smo sklopili ugovore o suradnji. Za ova postignuća veliku pohvalu zaslužuju prodekani, dr. fra Ante Vučković i dr. Jadranka Garmaš, kao i stručne službe na KBF-u.

Jedino što se nije pomaklo je projekt nove zgrade KBF-a. Prije desetak godina odlučeno je da se gradi na zemljištu Nadbiskupije, a budući da KBF nema vlastitog novca, upućeni smo na novac iz Nadbiskupije, pa ćemo morati još neko vrijeme pričekati. To ostaje važna zadaća upravi KBF-a u bliskoj budućnosti.

Dugo godina predajete dogmatsku teologiju, unutar toga i sakramentologiju, o kojoj ste već izdali tri knjige, a u pripremi su još dva vaša rukopisa. U skladu s podnaslovom jedne vaše knjige „Jesu li sakramenti isprazni obredi ili susret s Bogom?“, možete li nam reći nešto o osobitosti sakramenta koji je

najširem krugu najmanje poznat, sakramenta svetog reda, odnosno o izazovima odabira svećeničkog poziva?

Da, uskoro ću napuniti četvrt stoljeća za katedrom. Moram reći da sam uvijek rado predavao, a tako je i sada. Relativno mi je lako uspostaviti komunikaciju sa studentima, iako na prvi pogled moji predmeti nisu „najprivlačniji“. Svojedobno smo se nas nekolicina kolega dogovorili da napišemo niz udžbenika iz sustavne teologije. Taj projekt je zapeo jer su neki u međuvremenu postali biskupi. Ja sam zamislio niz radova iz sakramentologije, od kojih sam objavio tri. Ostali su dobrim dijelom napisani, samo ih treba još doraditi. Taj rad, kao i predavanja iz ekumenske teologije i istočnog bogoslovja potaknuli su mi zanimanje za pravoslavnu teologiju svetih tajni, pa senadam uskoro objaviti jedan zao-kruženi pregled „pravoslavne teologije i liturgije svetih tajni“, u čemu su mi od pomoći i neki kolege sa pravoslavnog teološkog fakulteta u Beogradu.

Predavanja iz teologije sakramenata započinjem tvrdnjom: „Sakramenti nisu stvari, nego događaji susreta s Bogom na ljudski način“. U toj tvrdnji nalazi se i srž kršćanskog shvaćanja svećeništva i teologije sakramenta svetog reda. Bit svećeništva nije tek u njegovoj funkciji, to jest na razini „nešto činiti“, nego je na razini egzistencije, „biti“. Svećenik kao osoba po Crkvi ulazi u poseban odnos s Isusom Kristom da bi njegova egzistencija, riječ i djelo postajali „put“ prema Isusu Kristu koji je, kako sam za sebe reče, „Put“ do zajedništva s Bogom. Tako svećeništvo Crkve nema smisla u samom sebi, nego u Isusu Kristu. A to sa sobom povlači pitanje: Može li se danas čovjek susresti s Bogom? Odgovor vjere glasi: Bog u Isusu Kristu dolazi ususret čovjeku, te ga se i danas može susresti u navješćaju Riječi, u djelima ljubavi i na osobiti način u zajednici koja slavi otajstava /sakramente/ čije je središte euharistija, kao tvarna Kristova prisutnost u ovom vremenu i prostoru. U svezi s rečenim sui izazovi svećeničkog poziva, jer se ne može biti svećenik „na određeno vrijeme“. To bi se moglo usporediti s brakom. Kako bi izgledalo biti muž ili žena „na određeno vrijeme“? Zapravo, ovdje je u pitanju prije svega kršćanska antropologija, mimo koje se ne može razumjeti ni kršćanska teologija. Uostalom, temeljna antropološka pitanja najveći su izazov današnjoj kulturi i civilizaciji. Na to je posebno

upozoravao papa Ivan Pavao II., smatrajući da upravo na tom području teologija može dati doprinos suvremenoj misli, ali i društvu u cjelini.

Plodan ste pisac, objavili ste tridesetak naslova. Raspon je vašeg spisateljstva širok – od poezije, preko meditacija, dramskih tekstova, hodočasti, do tekstova iz dogmatske teologije. Je li vaš spisateljski trud tek jedan dio vašeg integralnog angažmana, a u osloncu na osobni talent, ili pišete jer morate, rilkeovski rečeno, „jer bez toga ne biste mogli živjeti“?

Kad su me pitali zašto pišem, odgovorio sam: Jer slabopamtim, a želio bih sačuvati neke blagoslovljene trenutke. Pisanje mi je još uvijek radost. Istina, različito je pisati znanstvene radove ili poetske meditacije, osobna razmišljanja i molitve. U svakom slučaju, osjećam da mogu više, bolje i jasnije izreći kroz napisanu riječ. Posebno su mi pri srcu teološke meditacije. Tu pripadaju i tekstovi s procesija za Sv. Duju, na Malu Gospu u Solinu, ali i dramski i poetski tekstovi. Neki su nastali na poticaj mo. don Šime Marovića, kojije „Dujmova oporuka“ i „Vrata vjere“ skladao u formi oratorija, a izvode se prigodom Suda-mnje u splitskoj katedrali. Zahvalan sam i prof. Josipu Botteriju Diniju s kojim sam objavio više monografija. Posljednja knjiga, „Vrata vjere“, objavljena prigodom 800. obljetnice Buvinovih vratnica, dvojezična je i sadrži krasne fotografije Živka Bačića, koje su izložene u prizemlju budućeg Muzeja sakralne umjetnosti, na Peristilu.

I za kraj, što biste poručili čitateljima Universitas, posebno studentima našega Sveučilišta?

Najprije, budite ponosni na to tko ste i čiji ste, a zatim budite otvorena duha u iskrenom traženju odgovora na bitna pitanja vlastitog života. Ne dajte se zavarati politistinama ili prividom istine. Traženje istine o čovjeku i svijetu, nastojanje oko spoznaje sebe i prirode, kao i trud oko ispravnog uređenja ljudskih odnosa, u konačnici je ono za čime svi težimo. Sve to postaje zaista vrijedno tek po kreposti, a najveća od svih kreposti je ljubav. Tko pronađe uporište vlastitog života i svojih nastojanja u ljubavi, evandeoski govoreći, nalazi se na Božjem putu. Taj put za nas počinje ovdje, u Splitu, na Sveučilištu, i to upravo sada, danas. Pa ako nas život odvede i na kraj svijeta, nećemo se izgubiti, jer će nas Ljubav dovesti doma. U zajedništvu s Onim čiji smo, kome pripadamo.

Simpozij o odnosu države i crkve

PIŠE: **ANA JELIČIĆ**

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu organizirao je jubilarni 20. međunarodni teološki simpozij „**Laička država – religija - Crkva: od ideologizirane neutralnosti do prostora dijaloškog suživota**“. Prof. **Nikola Bižaca** je ovaj zahtjevan naslov 'opravdao' riječima da se simpozijem, „želi pokazati da je moguća jedna laička/svjetovna država koja ne guši i ne potire religijsku slobodu već pridonosi javnom, angažiranom i kreativnom dijalogu svih religijskih i svjetovnih sastavnica društva i to na svim mjestima gdje se događa reprodukcija života jedne društvene zajednice“. Isto je potvrdio i nadbiskupski vikar za pastoral Splitsko-makarske nadbiskupije **prof. dr. sc. Nedjeljko Ante Ančić** u uvodnom obraćanju uzvanicima riječima da se simpozijem žele nadvladati zablude u odnosu država/crkva u korist te-

zijen htjela iskristalizirati potreba otvorenosti kako Crkve tako i države za neophodni dijalog. **Hrvoje Špehar**, docent na zagrebačkom Fakultetu političkih znanosti, u svom je radu „Primjeri ideologizacije sekularnosti u Hrvatskoj“ naglasio da se društvo ne mora sekularizirati da bi imalo laičku državu, što se posebno vidi u multikulturalnoj Europi. Pitajući se treba li se Europska unija baviti laicizacijom svojih članica te je li i kako je potrebno mijenjati odnose u Hrvatskoj, upozorio je kako je sama ideja sekularizacije još uvijek neodređena i dvojben.

Opravnopoložaju Katoličke crkve u RH od totalitarizma do demokracije govorio je **prof. Ivan Jakulj** s KBF-a u Splitu, ukazavši na prožimanje države i Crkve u nas kroz povijesni i pravni presjek njihova odnosa. Prof. **Luca Diottalevi** sa sveučilišta Roma TRE u izlaganju „Laičnost ili vjerska sloboda. Još uvijek korisno pitanje?“ go-

genizaciji društva. Ona može i mora posvijestiti nove izazove teologije i politike i pridonijeti razumijevanju religije u potrazi za istinom, otkrivanjem problema, rasvjetljavanjem i tumačenjem pojmova koji idu u prilog što boljeg odnosa država/crkva za cjelokupno društvo. Religije nisu samo vrijednosni sustavi niti emotivno obojena moralnost, već pridonose obrazovanju i kulturi mira i zajedništva u pluralističkom društvu koje nužno uključuje religijsku raznolikost. Malović je naglasio da je institucionalna odvojenost države od crkve važnija za Crkvu jer bi njijova sljubljenost više štetila Crkvi nego državi jer bi Crkva izgubila svoju slobodu i bila instrumentalizirana.

Religiozno obrazovanje i sekulama država

Tema prof. **Martin Jäggle** sa Sveučilišta u Beču bila je „Religiozni odgoj u sekularnoj državi“, a prof. **Elzbieta Osewska** iz Varšave i prof. **Jozef Stala** iz Krakova „Društvene promjene i obrazovanje u Poljskoj“ odnosno „Uloga religijskog obrazovanja u državnim školama“. Poljska je država proživjela sličnu tranziciju iz komunističkog u kapitalističko društvo, kao i Hrvatska pri čemu se dogodila „opća brutalizacija života“ i „antropološka redukcija ljudskog bića“, (prof. Osewska). U Poljskoj koegzistiraju proturječni socijalistički utjecaj i neoliberalizam.

U tom kaosu treba naučiti donositi moralne odluke, produbiti vjeru, otvoriti teološku raspravu, rješavati etičke dileme, kritički pristupati medijima, izgrađivati i čuvati ljествicu vrednota i, ono najvažnije, raditi na osobnim promjenama, a upravo je to ono što se želi postići vjeronaučnom nastavom u poljskim državnim školama. Posljednji su izlagači uvjerljivo argumentirali da bi buduće generacije mogle i trebale nastaviti putem dijaloškog suživota.

Ukupno uzevši, Simpozij se založio za „tip državne svjetovnosti koja se ne zatvara neurotično u distanciranu neutralnost“, već koja je, kako to reče papa Franjo, „sklona suživotu različitih religija, i koja, prema sama ne zastupa nikakav konfesionalni stav, poštuje i vrednuje prisutnost religiozne dimenzije u društvu, promičući njene raznovrsne izraze“.

Simpozijem se htjela iskristalizirati potreba otvorenosti kako crkve tako i države za neophodni dijalog i njihova uloga u stvaranju pozitivnog dijaloškog raspoloženja

meljnih načela u reguliranju njihova odnosa te potaknuti na daljnju suradnju, posebice u području od zajedničkih interesa.

Teološki skup pozdravili su prorektor Splitskog sveučilišta za međunarodnu suradnju i znanost prof. **Alen Soldo**, izrazivši uvjerenje da se dijalog države i crkve uvijek može poboljšavati, i prorektor za kvalitetu, kulturu i umjetnost, prof. **Branko Matulić**, podsjećajući na pastoralnu konstituciju *Gaudium et spes* koja poziva čovjeka na integralnu kulturu kao implementaciju Evanđelja u život, koja se događa i po dijalogu države i crkve.

Sekularizacija i laička država

Službeno otvarajući simpozij **prof. fra Ante Vučković** podsjetio je da je ova tema tako aktualna da se u središtu teološkog simpozija u Splitu, u širem kontekstu, našla čak šesti put. S obzirom na promjene ovog povijesno turbulentnog odnosa - od progona Crkve do konstatinovske trijumfalne Crkve preko laičke države do današnjeg traženja što boljeg odnosa - ove godine se simpo-

vorio je bitnom razilaženju dvaju laičkih režima, francuskog i onom američkog.

Dva modela laičnosti

Da je „laičnost“ složen i ne-definiran pojam, ali i da je laičnost bitni dio demokracije složio se i prof. **fra Ante Vučković**, izlažući temu „Laičnost u C. Tayloru i J. Maclurea“. Dva su modela laičnosti, liberalno-pluralistički i republikanski i dva postupka, neutralnosti i udaljenosti. Prvi se trudi oko odnosa država/crkva i ne zaobilazi poštivanje moralnih načela i zaštitu slobode pojedinca i u pitanju osobne savjesti i u javnom izražavanju laičnosti. To ga čini mnogo boljim modelom od onog kojim se nameće neutralnost i ograničava sloboda ili koji nosi brojne zabrane, primjerice javnog isticanja određenih religioznih simbola. Pitanjem mogućnosti religioznih zajednica da sudjeluju u javno-političkom diskursu i kod donošenja važnijih odluka pozabavio se **doc. Nenad Malović**, sa zagrebačkog KBF-a kroz temu „Laičnost - prilike i zablude“. Istaknuo je zaboravljenu ulogu filozofije, u dijalogu s religijom, da pridonosi homo-

sveučilišni život

10 godina studija i Odsjeka za povijest

Piše: ANITA LUNIĆ

U petak, 25. listopada, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu proslavio je 10 godina rada svečanim činom održanim u prostorima Klerikata, najelitnije od lokacija još uvijek dislociranog fakulteta, s nizom gostiju koji su uključivali prorektora Branka Matulića i prof. emeritusa Josipa Milata. U pozdravnim govorima skupu su se obratili dekan Filozofskog fakulteta Aleksandar Jakir, pročelnik Odsjeka za povijest Marko Trogrlić te urednici novog zbornika "Spalatumque dedit ortum" Marko Rimac i Ivan Basić.

Taj broj, uspoređen s nedavnom proslavom 140 godina povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, zvuči sitno. No, tih malih 10 godina iznjedrilo je ne samo kvalitetan nastavni program, koji uklju-

U samo 10 godina iznjedren je kvalitetan nastavni program s nizom predavača s međunarodno stečenim obrazovanjem i reputacijom, kao i zavidna izdavačka i znanstvena produkcija

čuje niz vanjskih suradnika i profesora s međunarodno stečenim obrazovanjem i reputacijom, nego i zavidnu izdavačku i znanstvenu produkciju.

Kvaliteta produkcije Odsjeka za povijest pri tome ne leži u broju objavljenih djela, nego primarno u njihovoj raznolikosti, koja je dijelom odgovor na specifične potrebe splitskih studenata (koji ranije nisu imali prikladne sveučilišne udžbenike ili literaturu), a dijelom u službi otvaranja studija povijesti prema suvremenim metodama istraživanja koje napu-

štaju uniformnost interpretacije i koncept vojne/političke povijesti za volju povijesti svakodnevice (prisutne prvenstveno u radu i djelu Mladenka Domazeta) i pluriperspektivnog pristupa (čega je školski primjer monografija Massimiliana Valentea i Josipa Vrandečića).

Zbornik s prilogima zaslužnih za razvoj studija

Suvremen pristup i aktualne polemike u povijesti, kao i nove rezultate povijesnih analiza i interpretacija, studenti i znanstvena zajedni-

Novi zbornik Spalatumque dedit ortum

ca mogu naći i u navedenim zbornicima koji donose niz priloga kako iz Hrvatske, tako i iz inozemstva.

Ovom imponirajućem nizu, praćenom i brojnim gostovanjima uglednih povjesničara iz države i inozemstva, pridružen je i zbornik "Spalatumque dedit ortum", izdan 4. travnja 2014. godine. Za razliku od prethodnih, ovaj zbornik uključuje priloge svih

onih koji su bilo zaslužni, bilo vezani uz razvoj Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu. Prvi dio posvećen je počecima i djelovanju Odsjeka i uključuje osam priloga, od kojih je potrebno istaknuti Nikšu Stančića, Brunu Kuntić Makvić, Tomislava Raukara i Petra Selema, profesore sa zagrebačkom adresom koji su pomagali razvoj i rad splitskog Odsjeka. Osim njih, prvi dio uključuje i rad Marka Trogrlića i Josipa Vrandečića, profesora čiji je dolazak u Split odlučan trenutak u počecima razvoja studija povijesti.

Drugi dio uključuje niz studija i priloga profesora i suradnika te sadrži čak 20 priloga, zaključno s prikazima izdanja Odsjeka za povijest Nikše Vrandečića. Konačno, završni dio zbornika, koji se protegnuo na gotovo 600 stranica, donosi i popise diplomatskih radova do sada obranjenih na Odsjeku

Izdavačka i znanstvena produkcija

U deset godina Odsjeka za povijest izdana su četiri zbornika, tri monografije i jedan udžbenik: zbornik "Kultovi, mitovi i vjerovanja u Zagori", koji je uredio Vicko Kapitanović; zbornik "Dalmatien als europaischer Kulturraum" urednika Wilfrieda Potthoffa, Aleksandra Jakira, Marka Trogrlića i Nikolaosa Truntea; zbornik radova "Dalmacija za francuske uprave (1806.-1813.)", koji su uredili Marko Trogrlić i Josip Vrandečić; "Zbornik radova Stjepa Obada", koji su uredili Marko Trogrlić, Josip Vrandečić, Ante Bralić i Mislav Elvis Lukšić; monografija "Borba za Jadran u ranom novom vijeku: mletačko-osmanski ratovi u venecijanskoj nuncijaturi Josipa Vrandečića"; udžbenik "Povijesna vrela i pomoćne znanosti Vicka Kapitanovića"; monografija "Diplomazia Pontificia e Regno dei Serbi Croati e Sloveni (1918.-1929.)" Massimiliana Valentea, i monografija "Stari Grad na Hvaru – otočni grad na razmeđu 19. i 20. stoljeća" Mladenka Domazeta.

za povijest, čime je još jednom potvrđen odnos suradnje i međusobnog priznavanja studenata i profesora.

Nadamo se da će ovaj događaj i ovaj zbornik, kao njegov trajni spomenik, inspirirati i buduće studente da upisuju studij povijest i pridonose njegovu radu, kako sudjelovanjem u Udruzi mladih povjesničara "Toma Arhidakon", tako i razvijanjem novih metoda populariziranja ove znanosti.

Svake godine u Splitu sve više stranih studenata

U povodu početka nove akademske godine, udruga Erasmus Student Network Split je početkom listopada održala tjedan dobrodošlice, ili Welcome week, za inozemne studente koji će ovaj semester ili pak cijelu godinu provesti studirajući na Sveučilištu u Splitu. Većina studenata dolazi preko Erasmus programa mobilnosti studenata, najvećeg programa akademske mobilnosti u Europi.

"Ovaj će semester u Splitu boraviti 62 strana studenta, što je lijepa činjenica, jer se njihov broj povećava svaki semester", kaže Ana Šapina, predsjednica ESN-a Split.

Tjedan pun događanja počeo je u 1. listopada u Multifunkcionalnoj dvorani Sveučilišne knjižnice, gdje su djelatnice Ureda za međunarodnu suradnju izrazile dobrodošlicu studentima te ih upoznale s gradom domaćinom, Sveučilištem i administrativnim procedurama vezanim uz njihov boravak u Hrvatskoj. Nakon toga ESN je predstavio svoj program za zimski semester. Poslijepodne su studenti u pratnji članova ESN-a krenuli u šetnju i obilazak grada, a navečer su imali večeru u tradicionalnoj dal-

matinskoj konobi. U petak je održan Split City Game, igra istraživanja grada u kojoj su studenti imali zadatak pronaći nekoliko lokacija u centru tehnikom tragova, te su na tim lokacijama trebali u zadanom vremenu izvoditi različite zadatke i tako skupljati bodove. Primjerice, na Rivi su morali skupiti što više ljudi za grupnu fotografiju, a u Đardinu su pitali prolaznike za prijevod dalmatinskih riječi i izraza na engleski jezik. Kreativni zadaci u mnogima su pobudili istraživački duh te su studenti uživali u radu u internacionalnim timovima te u upoznavanju svoga novog grada iz drugačije perspektive. Druženje je nastavljeno na organiziranoj internacionalnoj večeri, gdje su imali priliku kušati specijalitete iz cijelog svijeta.

Nakon upoznavanja Splita, studenti su u subotu posjetili Trogir, gdje su uz pratnju domaćih studenata mogli doznati nešto više o prošlosti i sadašnjosti toga grada. Nedjelja je bila rezervirana za šetnju i piknik na Marjanu. Budući da je bilo lijepo vrijeme, mnogi su uživali u suncu, moru i društvenim igrama, čime je završen petodnev-

ni Welcome week. ESN Split okuplja studente svih fakulteta željnih druženja sa studentima iz cijele Europe i svijeta. Ogranak je osnovan u svibnju 2012. godine i broji tridesetak članova čija je misija pomoći inozemnim studentima u procesu prilagodbe hrvatskoj kulturi i uključivanja u društveni život grada.

"Stranim studentima koji dođu u Split omogućavamo lakšu integraciju s okolinom. Pomažemo im oko potrebne papirologije, brinemo se o njihovim pravima i interesima te se intenzivno družimo s njima", kaže Ana. Preko tzv. Buddy sustava, svakom stranom studentu/studentici se dodjeljuje jedna osoba koja se brine o njima te im pomaže u snalaženju u novoj sredini, kao i u svakodnevnom životu. "S obzirom na to da su mnogi naši članovi bili na razmjeni preko programa mobilnosti, i sami smo bili članovi ESN-a u drugim europskim zemljama. Kako smo bili ranije u njihovoj koži, razumijemo izazove s kojima se suočavaju te im želimo pomoći na najbolji mogući način", naglasila je Ana.

IVANA MILETIĆ

Piše: **LIDIJA PETRIĆ***

Unizu događanja koje organizira povodom proslave 40. obljetnice svoga osnutka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu u suradnji s Turističkom zajednicom Splitsko-dalmatinske županije bio je i domaćin 2. znanstveno-stručnog skupa o arheološkom turizmu, koji se održao 23. i 24. listopada pod nazivom „Turistička valorizacija arheoloških lokaliteta - Modeli upravljanja arheološko-turističkim proizvodima“. Kao što i sam naslov skupa ukazuje, naglasak je stavljen na potrebu osmišljavanja modela upravljanja arheološkom baštinom u cilju njene održive turističke valorizacije.

Turistička valorizacija arheološke baštine

Iako je kulturna baština, a napose arheološka, jedan od najvažnijih resursa za razvitak turizma, dosadašnja praksa u Republici Hrvatskoj je pokazala da, ne samo da nije u dovoljnoj mjeri turistički valorizirana, već i da postoji visok stupanj nerazumijevanja, a ponekad i antagonizma između arheološke struke i turizma, što u konačnici rezultira održavanjem neprihvatljive, „status quo“ situacije. Drugim riječima, preoboga arheološka baština ostaje doslovce zatrpana, oku nevidljiva i za lokalno gospodarstvo nevažna... A i te kako je važno osvijestiti činjenicu da je arheološka baština jednom imala gospodarsko značenje i uporabnu vrijednost te da joj turizam u suvremenom kontekstu, zahvaljujući svojoj konverzijskoj funkciji, ponovno daje mogućnost da pridonese razvoju lokalnoga gospodarstva. Turistički djelatnici su to već odavno shvatili, a napose raduje činjenica da su i mnogi djelatnici iz po-

Kako upravljati arheološkim turizmom?

Arheološka je baština jednom imala gospodarsko značenje i uporabnu vrijednost te joj turizam u suvremenom kontekstu ponovno daje mogućnost da pridonese razvoju lokalnoga gospodarstva

Lidija Petrić

dručja kulture i napose arheologije, svojom nazočnošću na skupu pokazali da su i te kako svjesni potencijala koji nastaju iz sinergije tih dvaju područja. Nažalost, činjenica da su sa skupa (uobičajeno) izostali i pozvani predstavnici vlasti iz jedinica lokalne samouprave s područja Splitsko-dalmatinske županije, koja je možda i najbogatija arheološkom baštinom i lokalitetima, ukazuje da se rasprava na temu povezivanja arheologije i turizma još uvijek ne shvaća ozbiljno, odnosno da se ne shvaća kao potencijal koji može pridonijeti gospodarskom razvitku.

Prilagodba institucionalnog okvira i certificiranje

Iz samih prezentacija, kao i rasprave koja je uslijedila drugog dana skupa, brojni su sudionici iz vlastite perspektive (putničke agencije, arheolozi, muzejski djelatnici, predstavnici nevladinih organizacija) ukazali na mnogobrojne probleme s kojima se suočavaju u nastojanjima da arheološku baštinu valoriziraju na odgovarajući način. Rezultati rasprave, kao i

prethodno održanih prezentacija poslužili su kao podloga za oblikovanje niza ključaka koji će biti odaslani relevantnim institucijama. Njihova je poruka sljedeća: · Nužna je prilagodba institucionalnog okvira upravljanja arheološkom baštinom kao turističkim resursom, što podrazumijeva: jasno definiranje vrsta arheološke baštine koje su u funkciji turizma, kao i koncepta upravljanja istom (organizacija, financiranje, partnerstva, marketing itd.). Ujedno, potrebno je izvršiti i prilagodbu zakonodavne regulative radi poticanja suradnje i definiranja uloge ključnih dionika u procesu razvoja arheološkog turizma; · Neophodno je afirmirati participativni pristup u procesu valorizacije arheološke baštine kroz turizam, što podrazumijeva ne samo međusektorsko i horizontalno povezivanje, već i senzibiliziranje i edukaciju cjelokupne javnosti (a napose mlade populacije). S tim u vezi nužno je poticati izvrsnost svih dionika putem certificiranja u sklopu programa cjeloživot-

nog obrazovanja (primjerice, voditelji turističkih agencija koje se bave arheološkim turizmom trebaju proći propisane programe koji će ih kvalificirati za oblikovanje, interpretaciju i prodaju proizvoda arheološkog turizma, a predstavnike kulturnih ustanova i institucija, tj. muzeja i arheoloških lokaliteta i parkova treba educirati u menadžerskim/turističkim znanjima i vještinama)... Na kraju, vrijedno je istaknuti da je i ovaj skup rezultat suradnje institucija (prije svega Ekonomskog fakulteta i Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije) i pojedinaca, koji su, bilo kao predavači ili članovi znanstvenog i organizacijskog odbora (Lino Ursić, Dijana Mijačika, Lidija Petrić, Joško Stella, Sanjin Mihelić, Maja Fredotović) volontirali u njegovoj realizaciji, te na taj način, vjerujemo, pridonijeli podizanju znanja i svijesti o potrebi zajedničkog rada u valorizaciji vrijedne baštine kojom raspolažemo.

***Prof. dr. sc., Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu**

HOMAGE

Sheila McNally 1932.-2014.

Piše: **HELGA ZGLAV-MARTINAC***

Rođena je u New Yorku 10. prosinca 1932., a umrla je od zatajenja srca u Univerzitetškoj bolnici u Minneapolisu 25. rujna 2014.. Minneapolis je grad u kojem je proživjela najveći dio svog života, a Split je grad u koji je redovito tijekom toga, poslom ili privatno, navraćala. Ljubav prema Minneapolisu i Splitu, odnosno Dioklecijanovoj palači, prema njezinu mišljenju središtu antičkog rimskog Sredozemlja, bila je strast koja je svojim zagrljajem obuhvatila i nju i čitav njezin život. Osim predavačke djelatnosti, bila je istaknuta i kao istraživač na terenu, što je potvrdila nizom članaka i publikacija o istraživanjima u Dioklecijanovoj palači u Splitu kao i o posebnosti studiji o arhitektonskoj dekoraciji u njoj (“The Architectural Ornament of Diocletian’s Palace at Split”, iz 1996.). Bila je prva žena koja se rame uz rame sa svojim muškim kolegama uključila u terenska i znanstvena istraživanja na polju klasične arheologije. Njezina prava obitelj je malobrojna, ali je izgradila obitelj prijatelja i studenata koji su je vjerno pratili i slušali kroz život i profesionalnu praksu. Među njima posebno mjesto zauzimaju suradnici na istraživanjima Dioklecijanove plaće u Splitu u kojima je sudjelovala punih šest godina: Franc Nemeth (arhitekt), dr. Tom Braun, dr. John Wilks, dr. prof. Ivančica Schrunck-Dvoržak, I. Mirnik, Ljiljana Prebanda, Jerko i Mirjana Marasović, Tomislav Marasović i mnogi drugi. Potaknuta sličnim motivima kao i niz stranih putnika i putopisca koji su već od druge pol. 18. st. i tijekom 19. st. (R. Adam, Hebrard, F. Zeiller, H. Niemann,...) zabilježili prve zapise o Dioklecijanovoj palači, i Sheila McNally je vjerojatno u početku na ovaj dio svijeta gledala kao na egzotičan kraj pun tajni i ne-

poznаницa. Međutim, znanstveni dio njezine duše zainteresirao se za definiranje uzroka i posljedica fenomena koji su potekli iz ovih krajeva, a koji su njoj iz američke perspektive bili neuhvatljivi i neobjašnjivi. Upravo zbog toga krenula je u avanturu svog života. Marljivo upoznavajući i konzumirajući literaturu koja bi joj prirađu mogla koristiti, virtualno ali temeljito upoznala je domaće istraživače i znanstvenike kao što su don Frane Bulić, Ljubo Karaman, Cvito Fisković i njihova djela o Palači, što ju je dalje vodilo k tada još živim istraživačima, Jerku i Tomislavu Marasoviću, Branimiru Gabričeviću, Stjepanu Gunjači i drugima. Negdje u ljeto 2012. našle smo se u kafiću u jezgri Dioklecijanove palače, ne sluteći da će to biti naš posljednji susret. Srce ju je izdalo jer nije moglo pratiti strastveni ritam kojim ga je iscrpljivala. Vjerujem da se dobrovoljno odrekla privilegija zaštite koju inače pruža obiteljski život. Odabравši teži put, posvetila se struci. Oko sebe je svojim životom i radom stvorila krug svojih prijatelja, studenata i poznanika, koje je primila u svoju „obitelj“ i koji su je vjerno pratili sve do posljednjeg trenutka.

***prof., muzejska savjetnica, Muzeja grada Splita**

baština

Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti raspisuje NATJEČAJ
za izbor:

1. Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju redoviti profesor i na radnom mjestu redovitog profesora u punom radnom odnosu, u području tehničkih znanosti, polje tehnologija prometa i transport, grana pomorski i riječni promet- 1 izvršitelj/ica.
 2. Jednog suradnika u suradničkom zvanju asistent i na radnom mjestu asistenta u punom radnom odnosu, u području društvenih znanosti, polje pravo, grana trgovačko pravo i pravo društava, na predmetu Pravo društava – 1 izvršitelj/ica.
- Pristupnici natječaju trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-OURH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14- O i RUSRH), Pravilnikom o organizaciji i radu Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti te Statutom Sveučilišta u Splitu. Pristupnici natječaju pod točkom 1. uz vlastoručno potpisanu prijavu na natječaj prilažu u tiskanom obliku:
- životopis, preslik osobne iskaznice, preslik domovnice ili preslik potvrde o državljanstvu države članice EU, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, odnosno akademskom stupnju, prikaz znanstvene, nastavne i stručne djelatnosti, popis radova i radove relevantne za izbor (u elektroničkom obliku), potvrdu o poznavanju hrvatskog jezika (za pristupnike iz država članica EU)
 - Pristupnici natječaju pod točkom 2., uz vlastoručno potpisanu prijavu na natječaj prilažu u tiskanom obliku:
 - životopis, preslik osobne iskaznice, preslik domovnice ili preslik potvrde o državljanstvu države članice EU, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, odnosno akademskom stupnju, potvrdu o poznavanju hrvatskog jezika (za pristupnike iz država članica EU)
 - Prednost će se dati onim kandidatima pod točkom 2. natječaja koji dostave potvrdu da su tijekom studija ostvarili uspjeh koji ih svrstava među 10 najboljih studenata na studiju prava.
 - Dodatni kriteriji za kandidate pod točkom 2. natječaja su:
 - ostvaren uspjeh tijekom studija na integriranom studiju prava (izvrsnost, prosjek i dužina trajanja studija), upisan posljediplomski doktorski studij iz područja društvenih znanosti, polje pravo, objavljeni znanstveni i stručni radovi te izlaganja na znanstvenim/stručnim konferencijama.
 - Ukoliko kandidati pod točkom 2. ispunjavaju neki od dodatnih kriterija dužni su dostaviti dokumentaciju o ispunjavanju istih, u suprotnom će se smatrati kako ih ne ispunjavaju.
 - Na oglašena radna mjesta/zvanja mogu se, pod jednakim uvjetima, javiti osobe oba spola.
 - Svu dokumentaciju potrebno je dostaviti u dva primjerka. Prijave se predaju u roku od 30 dana od dana objave natječaja u „Narodnim novinama“ na adresu: Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Ruđera Boškovića 31/IV, 21000 Split, s naznakom: »Natječaj za znanstveno-nastavna i suradnička zvanja te odgovarajuća radna mjesta«.
 - Zakašnjele i nepotpune prijave neće se razmatrati.
 - O rezultatima natječaja kandidati/kandidatkinje će biti obaviješteni u roku od 15 dana od dana donošenja odluke o izboru.

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET**
Raspisuje
NATJEČAJ

- za izbor jednog suradnika u stručno zvanje i na radno mjesto stručni suradnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju, na određeno vrijeme od dvije godine s mogućnošću produžetka za još dvije godine za rad na projektu Hrvatske zaklade za znanost: “Biofizikalna konstrukcija antimikrobnihi peptida i novi molekularni deskriptori”.
- Pristupnici moraju osim općih uvjeta propisanih Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13) ispunjavati i niže navedene obvezne uvjete i dodatne kriterije te posebne dodatne kriterije Fakulteta.
- Obvezni uvjeti:
- Završen diplomski sveučilišni ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij biologije i kemije, kemije, molekularne biologije, fizike s orijentacijom biofizika ili srodni interdisciplinarni studij iz područja prirodnih znanosti;
- Ukupan prosjek ocjena na prethodnim razinama studija (preddiplomskom, diplomskom ili integriranom studiju) koji osigurava upis na doktorski studij biofizike PMF-a u Splitu
- Dodatni kriteriji:
- Dosadašnja priznanja, nagrade i sl. za izvrsnost u studiranju i istraživački rad;
- Sudjelovanje u znanstveno-istraživačkom radu, objavljeni radovi, osobna izlaganja na znanstvenim konferencijama.
- Posebni dodatni kriteriji:
- Prvi autor na znanstvenom radu u pripremi ili publiciranom u uglednom časopisu visokog faktora odjeka kao i visoka motiviranost za samostalno vođenje dijela projekta “in vitro” testiranja peptida na mikroorganizmima i ljudskim stanicama;
- Spremnost za timski rad s nacionalnim i inozemnim istraživačima;
- Ispunjavanje uvjeta za upis na doktorski studij biofizike PMF-a u Splitu. Pristupnici uz prijavu prilažu: životopis, dokaz o stečenoj odgovarajućoj stručnoj spremi, prijepis ocjena s prosjekom, motivacijsko pismo, dokaz o državljanstvu, a strani državljani dužni su priložiti i dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (napredna razina) te dokaz o ispunjavanju obveznih uvjeta, dodatnih kriterija te posebnih dodatnih kriterija natječaja. Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split.
- Na natječaj se mogu prijaviti osobe oba spola.
- Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.
- O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Studentski dan sporta na Rivi

PIŠE: ŠIME VERŠIĆ

U četvrtak 23. listopada, održan je šesti po redu *Studentski dan sporta i aktivizma* koji je Hrvatski akademski sportski savez već tradicionalno organizira u suradnji sa sveučilišnim sportskim udrugama i savezima naših najvećih visokoškolskih centara. Osnovni cilj ovog projekta, koji je započeo 2009. godine u Rijeci, Splitu i Zagrebu pod geslom "Ulice su mjesto prijateljstva i druženja", jest promocija studentskog sporta, od vrhunskog do rekreativnog, kao sastavnog dijela akademskog života kojim se podiže kvaliteta studiranja i življenja kao i promocija bilo kakvog pozitivnog studentskog aktivizma.

Studentski dan sporta u Splitu realiziraju Splitski sveučilišni sportski savez i Studentski zbor Sveučilišta u Splitu, a dodatak „& aktivizma“ u uporabi je posljednje tri godine jer se osim promocije studentskog sporta žele promovirati sve pozitivne aktivnosti i djelovanja studenta na području Sveučilišta u Spli-

tu. U tu svrhu osim studenta sportaša na Rivi su i ove godine opet bile sve studentske udruge koje djeluju na području našeg Sveučilišta.

Uzlet studentskog sporta

Studentski sport u Hrvatskoj je zadnjih godina u nezaustavljivom uzletu. Od prošle akademske godine unificiran je naziv UNISPORT za sve studentske sportsko – rekreativne manifestacije na području Republike Hrvatske. UNISPORT je najmasovniji i najzabavniji organizirani sustav sporta u Hrvatskoj, dostupan svim studentima hrvatskih visokoškolskih ustanova te je orijentiran na zabavu i radosti bavljenja sportom. Također, 2016. godine, Zagreb i Rijeka će biti domaćin europskih sveučilišnih igara – najvećeg multisportskog natjecanja u Europi s više od 5000 natjecatelja s 200-tinjak sveučilišta diljem Europe.

Svakako, ovogodišnje izdanje studentskog dana sporta i aktivizma nije slučajno na dan inauguracije novog rektora Sveučilišta u Splitu - prof. dr. sc. Šimuna Anđelinovića,

Ovogodišnje izdanje studentskog dana sporta i aktivizma nije slučajno održano na dan inauguracije novog rektora Sveučilišta u Splitu - prof. dr. sc. Šimuna Anđelinovića, koji je u svom planu i programu veliki naglasak dao upravo stvaranju sustava sveučilišnog sporta koji će biti jedan od ključnih brendova Sveučilišta u Splitu

koji je u svom planu i programu veliki naglasak dao upravo stvaranju sustava sveučilišnog sporta koji će biti jedan od ključnih brendova Sveučilišta u Splitu i znak kvalitete akademskog života i jedan od temeljnih čimbenika čitavoga sportskog sustava.

Prvi koraci djelovanja u tom smjeru su pokretanje škole višestranog sportskog razvoja i identifikacije talenata te osnivanje sveučilišnih sportskih klubova.

Škola višestranoga sportskog razvoja i identifikacije talenata

Škola višestranog sportskog razvoja i identifikacije talenata namijenjena je dječacima i djevojčicama mlade školske dobi od 6 do 10 godina koja imaju sportske afinitete i koja nisu uključena u sustavni klupski trening. Za malu djecu je vrlo važno da razviju ci-

jeli niz temeljnih vještina koje će im pomoći da postanu općenito dobri sportaši prije nego počnu treniranje određenog sporta. To se naziva višestranici razvoj i jedno je od najvažnijih načela treninga za djecu i mladež. Smisao funkcioniranja škole višestranog sportskog razvoja i identifikacije talenata je da se što većem broju djece uzrasta 6 – 11 godina (1 – 4 razreda osnovne škole) omoguću svestrani (višestranici) razvoj psihofizičkih sposobnosti i osobina primjenom što različitijeg sadržaja, prilagođenog dobi i mogućnostima. Prije svega, potreba je da se kroz igru utječe na njihov pravilan rast i razvoj. Djeca tako postaju potencijalna baza za razne sportove i doživljavaju prvo i pravodobno usmjeravanje ka sportu. U svakom slučaju pridonosi se da djeca zavole sport, da se vesele igri i natjecanju, da budu zadovoljna, brza, jaka,

izdržljiva, sposobna, znatiželjna i prije svega, zdrava. Na temelju njihovih zdravstvenih statusa, testiranih motoričkih i funkcionalnih sposobnosti, antropometrijskih i psihosocijalnih karakteristika te dakako afiniteta prema određenoj aktivnosti, djeca će se dalje usmjeravati u sportove i sportske grane u kojima će najbolje moći iskoristiti svoj potencijal. Škola će tako služiti splitskim sportskim klubovima identifikacijom talenata što će u konačnici dati jednu novu dimenziju splitskom sportu.

Sveučilišni košarkaški i futsal klub

Osnivanje sveučilišnog košarkaškog i futsal kluba sljedeći su ciljevi u razvoju splitskoga sveučilišnog sporta. Košarkaška momčad Sveučilišta u Splitu već je dugi niz godina u samom vrhu europske sveučilišne košar-

ke (vrhunac je bilo osvajanje europskog košarkaškog prvenstva u Splitu 2013.), a da bi se tu i ostalo, neophodno je krenuti i u najvišim rangovima postojećih nacionalnih liga. Ono što takav klub može pružiti mladom sportašu, u smislu sportskog i akademskog razvoja, neusporedivo je kvalitetnije i konkretnije od onog što današnji mladi košarkaši mogu očekivati od većine profesionalnih klubova u Hrvatskoj. Nadamo se da će naši klubovi slijediti primjer Alumnusa – futsal kluba zagrebačkog veleučilišta VERN koji je ove godine ostvario nevjerojatan uspjeh osvojivši 1. Hrvatsku malonogometnu ligu te također srebrnu medalju na europskoj univerzijadi u Rotterdamu.